

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

ด.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาความต้องการในการสร้างเสริมสมรรถภาพครูผู้สอน
ระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออก

โดย

วิมลรัตน์ จตุรานนท์
อลิสา เพ็ชรรัตน์
สุทธากา โชติประดิษฐ์
สุชาติ ตรีโสภากरण์

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ปีงบประมาณ 2542

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ที่ให้เงินทุนอุดหนุนการวิจัย

ขอขอบพระคุณ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด ชลบุรี ฉะเชิงเทรา
นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง จันทบุรี สระแก้ว และตราด ที่อำนวยความสะดวกและประสานงาน
การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ขอขอบพระคุณครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง จันทบุรี สระแก้ว และตราด
ที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการวิจัย

ขอขอบพระคุณคณะผู้วิจัยทุกท่านและภาคีวิชาหลักสูตรและการสอนที่ได้ให้การสนับสนุน
และให้ความช่วยเหลือจนงานวิจัยได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ จากงานวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ
ครู-อาจารย์ ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางการศึกษามาจนถึงปัจจุบันนี้

คณะผู้วิจัย

เมษายน 2543

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูระดับก่อนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคตะวันออกเฉียงใต้ 8 จังหวัด คือ จังหวัดชลบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา ระยอง สระแก้ว ปราจีนบุรี จันทบุรี และ ตราด จำนวน 1,000 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างด้วยการจับฉลากเลือกโรงเรียนในแต่ละอำเภอของทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงใต้ โรงเรียนละ 1 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านข้อมูลพื้นฐานของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับเพศและอายุ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 84.06 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 15.94 สำหรับอายุของครูผู้สอนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.20

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพครอบครัว พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่สมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 76.79 และโสด คิดเป็นร้อยละ 23.21

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณวุฒิทางการศึกษาและสาขาวิชาเอกของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 10.20 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 2.00 และระดับปริญญาเอก ร้อยละ 0.23 ซึ่งส่วนใหญ่จะจบการศึกษาในสาขาวิชาเอก การประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 24.90 สาขาวิชาเอก การศึกษาปฐมวัย/การอนุบาลศึกษา ร้อยละ 19.22 และสาขาอื่น ๆ ร้อยละ 55.88

1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์สอนของครูผู้สอนในระดับอายุต่าง ๆ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนเด็กนักเรียนอายุ 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.09 สำหรับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนเด็กนักเรียนอายุ 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.97 สำหรับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนเด็กนักเรียนอายุ 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.27 และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนเด็กนักเรียนอายุต่ำกว่า 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.66

1.5 ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรม พบว่า ครูส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 84.76 สำหรับผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมคิดเป็นร้อยละ 15.24

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการความรู้ในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอน
ระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออก

2.1 ความรู้ด้านปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษา พบว่า ครูผู้สอน
มีความต้องการมาในแต่ละหัวข้อ ($\bar{x} = 4.04$) โดยเฉพาะหัวข้อบทบาทของครูในการส่งเสริม
พัฒนาการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.28$)

2.2 ความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรม พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการมาก
ในแต่ละหัวข้อ ($\bar{x} = 4.08$) โดยเฉพาะหัวข้อแนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์
($\bar{x} = 4.22$)

2.3 ความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการมาก
ในแต่ละหัวข้อ ($\bar{x} = 4.16$) โดยเฉพาะหัวข้อการผลิตสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กระดับประถมศึกษา
($\bar{x} = 4.21$)

2.4 ความรู้ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการมาก
ในแต่ละหัวข้อ ($\bar{x} = 3.94$) โดยเฉพาะหัวข้อการประเมินโดยการทำแฟ้มสะสมผลงาน ($\bar{x} = 4.12$)

2.5 ความรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการมาก
ในแต่ละหัวข้อ ($\bar{x} = 3.97$) โดยเฉพาะหัวข้อ การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

2.6 ความรู้ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการ
มาก ($\bar{x} = 3.98$) โดยเฉพาะหัวข้อการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.23$)

สารบัญ

บทที่	หน้า
1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์และการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
สมรรถภาพครู.....	6
สมรรถภาพครูโดยทั่วไป.....	17
สมรรถภาพด้านความรู้.....	18
สมรรถภาพด้านทักษะ.....	25
สมรรถภาพด้านคุณลักษณะและทัศนคติ.....	27
แนวทางการสร้างเสริมสมรรถภาพครู.....	33
หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540.....	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	74
✓ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	74
✓ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	75
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	75
✓ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
✓ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	77

บทที่	หน้า
4. ✓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	92
✓ สรุปผลการวิจัย.....	92
อภิปรายผลการวิจัย.....	92
ข้อเสนอแนะ.....	101
ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้.....	101
ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยต่อไป.....	101
บรรณานุกรม.....	103
ภาคผนวก.....	107
ภาคผนวก ก.....	107
ประวัติย่อของคณะผู้วิจัย.....	118

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1. ค่าร้อยละของเพศของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา.....	78
2. ค่าร้อยละของอายุของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา.....	79
3. ค่าร้อยละของสถานภาพครอบครัวของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา.....	80
4. ค่าร้อยละของวุฒิการศึกษาของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา.....	80
5. ค่าร้อยละของสาขาวิชาเอกของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา.....	81
6. ค่าร้อยละของประสบการณ์ในการสอนเด็กนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ของครูผู้สอน.....	83
7. ค่าร้อยละของประสบการณ์ที่เข้ารับการอบรมของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา..	84
8. แสดงความต้องการความรู้ด้านปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษาของ ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา.....	85
9. แสดงความต้องการความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมของ ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา.....	86
10. แสดงความต้องการความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอน ระดับก่อนประถมศึกษา.....	87
11. แสดงความต้องการความรู้ด้านการวัดและประเมินผลของครูผู้สอน ระดับก่อนประถมศึกษา.....	88
12. แสดงความต้องการความรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อมของครูผู้สอน ระดับก่อนประถมศึกษา.....	89
13. แสดงความต้องการความรู้ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ระดับก่อนประถมศึกษา.....	90

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาเด็กที่มีอายุ 0-5 ปี โดยองค์รวมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ให้สอดคล้องกับจิตวิทยา และพัฒนาการเด็ก โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการให้การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและสร้างความสำเร็จที่เด่นชัดในช่วงชีวิตวัยเด็กมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นช่วงที่สำคัญของการพัฒนาบุคคลให้เติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ที่ได้ระบุนโยบายเร่งรัดพัฒนาเด็กให้ได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และให้มีการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษาอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในแหล่งชุมชนแออัดและชนบทห่างไกล (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539)

นอกจากนี้แล้ว รัฐยังได้ตระหนักถึงสถานที่ที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่มีการจัดกันหลายหน่วยงานและหลายรูปแบบทั้งภาครัฐและเอกชนดังที่ปรากฏในหมวด 3 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เรื่องระบบการศึกษาว่า การศึกษาปฐมวัยให้จัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถาบันสงเคราะห์และสถานบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

จะเห็นได้ว่าหน่วยงานที่ร่วมดำเนินการจัดการศึกษาในระดับนี้มีหลายหน่วยงาน พอจะสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของไทยจะมีหน่วยงานดูแลภาครัฐ 3 หน่วยงาน ได้แก่ ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย นอกนั้นรัฐเปิดโอกาสให้เอกชนมีบทบาทในการจัดการศึกษาระดับนี้ แม้ว่าจะมีการให้บริการหลากหลายรูปแบบ แต่ทุกหน่วยงานต่างมีจุดมุ่งหมายปลายทางที่สอดคล้องกัน คือ การร่วมมือพัฒนาเด็กก่อนประถมศึกษาให้เจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและพร้อมที่จะรับการศึกษาระดับประถมศึกษาต่อไป

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าเด็กก่อนประถมศึกษาเป็นวัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กจึงเป็นบุคคลสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูและเป็นผู้มีอิทธิพลต่อเด็ก ในการสร้างเสริมบุคลิกลักษณะที่ดีงามซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นครูระดับก่อนประถมศึกษาหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กก่อนประถมศึกษาตามหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 โดยกำหนดปรัชญา หลักการ จุดมุ่งหมาย แนวการจัดประสบการณ์ เนื้อหา และการประเมินพัฒนาการไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ใช้หลักสูตรได้ออกแบบหลักสูตรเอง ซึ่งสามารถนำไปใช้ให้เหมาะสมกับชุมชนในท้องถิ่นได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2540)

แต่จากสภาพปัญหาที่ผ่านมาพบว่า ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรก่อนประถมศึกษาไม่ชัดเจน เนื่องจากหลักสูตรดังกล่าวได้กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์อย่างกว้าง ๆ และให้ครูผู้สอนปรับหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ทำให้ครูผู้สอนมีปัญหาในการนำหลักสูตรไปใช้ กล่าวคือไม่สามารถกำหนดแนวการจัดประสบการณ์หรือการจัดกิจกรรมการสอนให้บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตรได้ อีกทั้งในปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาได้ปรับเปลี่ยนไปจากเดิมค่อนข้างมาก คือ เน้นการเรียนการสอนด้วยการให้เด็กเป็นศูนย์กลาง ให้เด็กเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองและลงมือกระทำด้วยตนเอง ทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถจัดการเรียนการสอนตามแนวทางดังกล่าวได้ ในปัจจุบันครูส่วนมากยังคงมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมจากแบบฝึกความพร้อมและการสอนแยกเป็นทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ตามความต้องการของผู้ปกครองซึ่งเชื่อว่ายิ่งให้เด็กเรียนตั้งแต่อายุน้อยก็จะยิ่งทำให้เด็กเรียนเก่งมากยิ่งขึ้น ทำให้เด็กเรียนรู้อย่างไม่มีความสุข นอกจากนี้การวัดผลการเรียนรู้อย่างคงวัดทักษะความพร้อมเป็นระยะในเนื้อหาที่เด็กได้เรียนอย่างเป็นทางการ เด็กจะเรียนรู้ตามที่ครูจัดประสบการณ์ให้เท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการศึกษาสภาพปัญหาที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจพบว่า ครูยังเน้นวิธีการสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้ ทำเลขได้มากกว่าการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ และการเตรียมความพร้อมของเด็ก ครูยังขาดทักษะที่สำคัญในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ครูขาดการพัฒนาทักษะการสอนด้วยวิธีสอนใหม่ ๆ รวมทั้งขาดความรู้ด้านการวัดและประเมินผล การเรียน ซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ต้องการเน้นย้ำว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หากครูยังคงจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามหลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่เด็กไปตลอดชีวิตและหากความผิดพลาดนี้เกิดกับเด็กเป็นวงกว้างย่อมกระทบกระเทือนถึงคุณภาพของพลเมืองของชาติ ทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปได้ไม่ดีเท่าที่ควร (ราศี ทองสวัสดิ์ อ้างอิงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2542 : 1 - 8)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นทำให้คณะผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการจัดการศึกษาและอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยนี้ให้สอดคล้องตามหลักการของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของหลักสูตรก่อนประถมศึกษา ซึ่งระบุไว้ชัดเจนว่า การพัฒนาเด็กต้องใช้นุเคราะห์ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาระดับนี้ ดังนั้นจึงได้จัดทำโครงการวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา เพราะการได้ข้อมูลด้านความต้องการของครูเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดในการพัฒนาครู ซึ่งตัวครูเองต้องเป็นผู้ที่มีความต้องการและตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงตน ทั้งนี้เพื่อที่จะได้รับทราบข้อมูลเบื้องต้นที่แท้จริงและนำข้อมูลที่ได้รับมาเป็นแนวทางในการจัดการอบรมทางวิชาการเพื่อให้บริการความรู้ทางวิชาการต่อชุมชน โดยเฉพาะครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาให้เป็นครูที่มีประสิทธิภาพ สามารถวางแผนและใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กเต็มศักยภาพทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้เด็กสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข (Rodd, Jillian, 1997) การที่ครูแสดงความต้องการในการสร้างเสริมสมรรถภาพครูโดยการเข้าร่วมฟังบรรยาย อภิปรายกลุ่ม วางแผนและใช้หลักสูตรจะช่วยให้ครูสอนดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการเข้าร่วมกิจกรรมตามความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมจะช่วยพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Spodex-Bernard, 1996) นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการพัฒนาความก้าวหน้าด้านวิชาชีพครูและความสามารถในการเป็นครูอันมีผลต่อการปรับปรุงการเรียนการสอน นับเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาที่จะดำเนินการตามหลักการดังกล่าวข้างต้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลความต้องการในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียง
2. เป็นแนวทางเตรียมการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนในด้านการพัฒนาสมรรถภาพ
ของครูระดับก่อนประถมศึกษา
3. เป็นการให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ
อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูระดับก่อนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคตะวันออกเฉียง ได้แก่ จังหวัดชลบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา ระยอง
สระแก้ว ปราจีนบุรี จันทบุรี ตราด ปีการศึกษา 2542

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูระดับก่อนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคตะวันออกเฉียง ได้แก่ จังหวัดชลบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา ระยอง
สระแก้ว ปราจีนบุรี จันทบุรี ตราด โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากเลือกโรงเรียนในแต่ละ
อำเภอของทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงโรงเรียนละ 1 คน

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลของครูซึ่งได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพของ
ครอบครัว วุฒิ วิชาเอก สถาบันที่จบการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการในการสร้างเสริมสมรรถภาพของ
ครูระดับก่อนประถมศึกษา

3. ความต้องการในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา
เป็นการศึกษาสมรรถภาพด้านความรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความต้องการ (Needs) หมายถึง ความมุ่งหวังของครูระดับก่อนประถมศึกษาที่จะพัฒนาตนเองด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ.2540

2. สมรรถภาพ (competencies) หมายถึง ความรู้ ทักษะและเจตคติที่ครูพึงมีสำหรับพัฒนาเด็กระดับก่อนประถมศึกษาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ.2540

3. การสร้างเสริมสมรรถภาพ (Professional Development) หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูระดับก่อนประถมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา พ.ศ.2540 และสามารถนำความรู้เกี่ยวกับปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผล ตลอดจนนวัตกรรม การเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาไปใช้ให้เหมาะกับวัยผู้เรียน

4. ครูระดับก่อนประถมศึกษา (Early Childhood Teacher) หมายถึง ผู้ที่รับผิดชอบสอนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในเขตภาคตะวันออกเฉียง

5. เด็กก่อนประถมศึกษา (Preschool Children) หมายถึง เด็กวัยก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด ชลบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา ระยอง สระแก้ว ปราจีนบุรี จันทบุรี และตราด ซึ่งมีอายุระหว่าง 3-6 ปี

6. ภาคตะวันออกเฉียง (Eastern Region) หมายถึง เขตพื้นที่จังหวัด 8 จังหวัด แบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์ และเขตบริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา ระยอง สระแก้ว ปราจีนบุรี จันทบุรี และตราด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการการสร้างเสริมสมรรถภาพของผู้สอน
ระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้มีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สมรรถภาพครู
2. หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ.2540
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมรรถภาพครู

ความหมายของสมรรถภาพครู

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good, 1973 : 121) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า
“สมรรถภาพ คือ ทักษะ (Skill) มโนทัศน์ (Concept) และทัศนคติ (Attitude) ที่จะต้องมีในการ
ทำงานทุกชนิดและสามารถจะนำเอาวิธีการและความรู้พื้นฐานไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่
ปฏิบัติจริง”

ชัมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา (2519 : 12) ได้ให้ความหมายว่า “สมรรถภาพ
หมายถึง ความรู้ ทักษะและเจตคติที่ครูพึงมีในการช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งทาง
ด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์และร่างกาย”

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า สมรรถภาพครู หมายถึง ความรู้
ทักษะ คุณลักษณะและเจตคติที่ครูพึงมีเพื่อช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย
สติปัญญา อารมณ์และสังคม

ความสำคัญของสมรรถภาพครู

ในการจัดการเรียนการสอนระดับต่าง ๆ นั้น โรงเรียนและผู้ปกครองต่างมุ่งหวัง
ที่จะได้ครูที่มีสมรรถภาพมาเป็นผู้ดำเนินการเรียนการสอน เพราะครูที่มีสมรรถภาพจะสามารถ
ช่วยพัฒนานักเรียนให้มีพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ได้ ดังจะเห็นได้จากครูสภาได้กำหนด
สมรรถภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ.2533 เพื่อให้ครูยึดถือเป็นแนวปฏิบัติตน
ด้วยความมุ่งมั่นอย่างจริงจัง (ครูสภา. 2533 : 14-20) ดังนี้

1. "ครู คือ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการใช้วิชาความรู้และเทคนิคการเรียนรู้ตลอดจนศาสตร์เฉพาะวิชาชีพครู ในการสร้างให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนทุกด้าน เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม ดังนั้นครูจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทั้งทางวิชาการ และวิชาชีพครู ต้องใฝ่หาความรู้ในทันสมัยตลอดเวลา และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แก่บุคคลทั่วไป นอกจากนี้ได้บ่งชี้ลักษณะของครูที่ดีไว้ว่าต้องรอบรู้ สอนดี มีคุณธรรม จรรยาบรรณ มุ่งมั่นพัฒนา"

2. "รอบรู้ สอนดี หมายความว่า ครูต้องมีความรอบรู้ในวิชาชีพของตน เช่น ปรัชญาการศึกษา หลักการศึกษา นโยบายการศึกษา แผนและโครงการพัฒนาการศึกษาจะต้องมีความรู้อย่างเชี่ยวชาญในเรื่องหลักสูตร วิธีสอนและวิธีประเมินผลการศึกษา จะต้องทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน อีกทั้งสามารถให้บริการแนะแนวในด้านการเรียน การครองตนและรักษาสุขภาพอนามัย จัดทำการใช้สื่อ การเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมือง ในปัจจุบัน นั่นคือ ต้องมีความรู้เกี่ยวกับ สภาพเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการที่เกิดขึ้นในสังคมของตนและของโลก"

3. "มีคุณธรรม จรรยาบรรณ หมายความว่า ครูต้องมีศรัทธาในวิชาชีพครู ตั้งใจ ใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพเพื่อให้บริการแก่นักเรียนและสังคม มีความซื่อสัตย์ต่อ หลักการของอาชีพครู มีความรับผิดชอบในด้านการศึกษาต่อสังคม ชุมชนและนักเรียน มีความรัก ความเมตตาและปรารถนาดีต่อนักเรียน อุทิศตนและเวลาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้รับความเจริญเติบโตและพัฒนาการในทุกด้าน"

4. "มุ่งมั่นพัฒนา หมายความว่า ครูต้องรู้จักสำรวจและปรับปรุงตนเอง สนใจ ใฝ่รู้ และศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ รู้จักเพิ่มพูนวิทยฐานะของตนเองและคิดค้น ทดลองวิธีการใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนด้วย"

ในปี พ.ศ.2537 คุรุสภาได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูและระดับคุณภาพไว้เพื่อให้ครูยึดเป็นแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2539)

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

ระดับคุณภาพ

- ระดับ 1 แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เสมอ ได้โดยพิจารณาจาก
- การศึกษาเอกสาร ตำรา และสื่อต่าง ๆ
 - การเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาชีพครู
- ระดับ 2 มีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก
- การเป็นสมาชิกและการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กร สมาคม ชมรมที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือจากที่ทางราชการจัดตั้ง
 - การเป็นผู้ดำเนินการหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมขององค์กรวิชาชีพครู
 - การเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ
- ระดับ 3 เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก
- เป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือคณะทำงานขององค์กร สมาคม ชมรมที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือจากที่ทางราชการจัดตั้ง
 - เป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนา หรือกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู
 - เป็นผู้จัดทำและเสนอรายงานทางวิชาการในการประชุม อบรม สัมมนา
 - มีผลงานทางวิชาการเผยแพร่อยู่เสมอ

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน

ระดับคุณภาพ

- ระดับ 1 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรม โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนเฉพาะในด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยพิจารณาจาก
- เป็นกิจกรรมที่พัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้จริง
 - เป็นกิจกรรมที่สร้างนิสัยในการลงมือปฏิบัติแก่ผู้เรียน
 - เป็นกิจกรรมสร้างคุณธรรมที่มีผลให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม

ระดับ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนทั้งในด้านการเรียนการสอน
ในชั้นเรียน รวมไปถึงกิจกรรมเสริมความรู้และกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยพิจารณา
จาก

- เลือกปฏิบัติกิจกรรมเสริมตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง โดยให้ความสำคัญกับ
กิจกรรมที่มีผลต่อเด็กโดยตรงมากกว่ากิจกรรมที่มีผลต่อเด็กโดยอ้อม

ระดับ 3 ตัดสินใจปฏิบัติทุกด้านในหน้าที่ครูให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน และส่งผลโดยตรง
ต่อการพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน โดยพิจารณาจาก

- กิจกรรมทุกอย่างมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของผู้เรียน
- กิจกรรมและงานต่าง ๆ ในหน้าที่ครูส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน
ทุกด้าน
- กิจกรรมการปฏิบัติงานต่าง ๆ แสดงถึงความสัมพันธ์ในการพัฒนาความสามารถ
ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ให้ส่งผลถึงตัวผู้เรียนอย่างชัดเจน

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยพิจารณาจาก

- การตรวจสอบข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยใช้เนื้อหาวิชาเป็นหลัก
- การสอนซ่อมเสริมตามข้อบกพร่องของผู้เรียน

ระดับ 2 มีการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้น
กว่าเดิม โดยพิจารณาจาก

- การตรวจสอบข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยใช้พัฒนาการของผู้เรียนด้านต่าง ๆ
เป็นหลัก
- การจัดกิจกรรมเสริมความสามารถของผู้เรียน โดยการปรับเปลี่ยนวิธีสอน
ตามด้านที่บกพร่องอย่างเหมาะสม

ระดับ 3 พัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นเต็มขีดความสามารถของแต่ละคน
อย่างเป็นระบบ โดยพิจารณาจาก

- การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียนเป็นรายคน เป็นรายสมรรถภาพ
- การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสม และเต็มศักยภาพ
ตามลำดับขั้นการพัฒนา

- การตอบสนองความถนัด ความสนใจของผู้เรียนรายบุคคล โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้หลายรูปแบบ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เลือกใช้แผนการสอนที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจาก

- แผนการสอนที่ใช้องค์ประกอบต่าง ๆ ครบถ้วน สัมพันธ์กัน
- แผนการสอนที่ใช้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- แผนการสอนที่ใช้เน้นกิจกรรมการปฏิบัติ ตามกระบวนการแสวงหาความรู้ และสร้างความรู้

ระดับ 2 ปรับปรุงแผนการสอนที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของผู้เรียนครูและสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก

- แผนการสอนที่ปรับปรุงมีองค์ประกอบต่าง ๆ ครบถ้วนสัมพันธ์กัน
- แผนการสอนที่ปรับปรุงเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงมากขึ้น
- แผนการสอนที่ปรับปรุงสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนและข้อจำกัดของสถานศึกษา

ระดับ 3 สร้างและพัฒนาแผนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง โดยพิจารณาจาก

- แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบต่าง ๆ ครบถ้วนสัมพันธ์กัน
- แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง
- แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน และข้อจำกัดของสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจาก

- ความสัมพันธ์ของสื่อการเรียนการสอนกับองค์ประกอบของการสอน คือ ผู้เรียนกิจกรรมการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้

- ระดับ 2 ใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสม และให้ผู้มีส่วนร่วม โดยพิจารณาจาก
- ความเหมาะสมของสื่อกับผู้เรียน กิจกรรม และจุดประสงค์ การเรียนรู้
 - ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้และบำรุงรักษา
 - สื่อมีความหลากหลาย ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน เน้นการลงมือปฏิบัติของผู้เรียน
 - ผู้เรียนได้ใช้สื่อการเรียนการสอนตามความรู้สึกนึกคิดและการตัดสินใจของตนเอง

- ระดับ 3 คิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจาก
- ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดค้น ผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน
 - สื่อการเรียนการสอนได้มาจากวัสดุในท้องถิ่น
 - ประเมินผลการใช้สื่อและปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
 - เผยแพร่การใช้สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ได้ผลแล้ว

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

ระดับคุณภาพ

- ระดับ 1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดเนื้อหาเป็นหลัก โดยพิจารณาจาก
- ผู้สอนเป็นผู้บอกความรู้
 - ผู้สอนปฏิบัติตามแบบ หรือทำตามตัวอย่าง
 - ผู้เรียนทำตามข้อกำหนด หรือคำสั่ง
- ระดับ 2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดความคิดรวบยอด (Concept) เป็นหลัก โดยพิจารณาจาก
- ผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำให้ผู้เรียนลงมือทำงานตามกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด
 - ผู้เรียนค้นหาความรู้และสรุปความคิดรวบยอดได้เองตามคำแนะนำ
- ระดับ 3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดกระบวนการและการสร้างนิสัยเป็นหลัก โดยพิจารณาจาก
- ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ และพัฒนาความรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยการใช้สถานการณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย
 - ผู้เรียนเลือกและปฏิบัติงานตามศักยภาพ

- ผู้เรียนประเมินตนเองและปรับปรุงตนเอง
- การเรียนการสอนมุ่งเน้นการสร้างนิสัยการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในภาพรวมของกลุ่มผู้เรียนหรือห้องเรียนที่รับผิดชอบโดยพิจารณาจาก

- ข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการ และเป้าหมายในการพัฒนาที่เป็นภาพรวมกลุ่มใหญ่ หรือผู้เรียนทั้งห้อง
- เทคนิควิธีการ นวัตกรรมที่นำเสนอ เป็นเทคนิคที่ใช้กับผู้เรียนเป็นแบบเดียวกันทั้งห้อง
- รายงานผลการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรม เป็นภาพรวมของการพัฒนาผู้เรียนทั้งห้อง
- ข้อเสนอแนะใหม่ ๆ เป็นการเสนอในการปฏิบัติต่อผู้เรียนเหมือนกันทั้งห้อง

ระดับ 2 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการพัฒนาผู้เรียน

จำแนกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ของห้องเรียนที่รับผิดชอบ

- ข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการ และเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนที่จำแนกเป็นกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน หรือกลุ่มเฉพาะอย่างอื่น ๆ
- เทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่นำเสนอในการพัฒนาผู้เรียนสนองต่อสภาพของผู้เรียนรายกลุ่ม
- รายงานผลการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรม แสดงผล การพัฒนาผู้เรียนรายกลุ่ม
- ข้อเสนอในการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องต่อการพัฒนาในแต่ละระดับของผู้เรียน

ระดับ 3 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการพัฒนาผู้เรียน จำแนกเป็นรายบุคคล

- ข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการและเป้าหมายการพัฒนา ผู้เรียนที่จำแนกเป็นรายบุคคล
- เทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่นำเสนอในการพัฒนาผู้เรียนสนองต่อสภาพความแตกต่าง ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนรายบุคคล

- รายงานผลการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรม แสดงถึงพัฒนาการของผู้เรียนรายบุคคล
- ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอโดยพิจารณาจาก

- การแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ
- การใช้วาจาสุภาพ
- มีความประพฤติเรียบร้อย
- มีความเมตตากรุณาต่อผู้เรียน
- รับผิดชอบปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็ง

ระดับ 2 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างสม่ำเสมอ ให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องในลักษณะสร้างสรรค์ ตลอดจนสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน โดยพิจารณาจาก

- การให้คำแนะนำ
- การเชิญชวนให้ปฏิบัติ
- การสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน

ระดับ 3 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีจนผู้เรียนเกิดศรัทธาและปฏิบัติตน ตามแบบอย่าง ที่เลือกสรรแล้วปกตินิสัย

- เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูในสถานศึกษา
- เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของตนเอง
- เสริมแรงทางบวกแก่ผู้เรียน
- เผยแพร่วิธีการที่ถูกต้องในการสร้างคุณธรรม

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วน บรรลุวัตถุประสงค์ของงาน โดยพิจารณาจาก

- ความเข้าใจงาน
- ความสำเร็จของงาน
- ความเต็มใจรับผลกระทบของงาน

ระดับ 2 อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานในสถานศึกษา ตามความรู้ ความสามารถและความถนัด ให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก

- การเข้าร่วมวางแผนและแบ่งงานกันทำ
- การปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวม
- ความพึงพอใจในบทบาทของคนที่ช่วยให้ผลงานบรรลุเป้าหมาย
- ผลงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย

ระดับ 3 มุ่งมั่นพัฒนางาน และสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ จนเป็นนิสัย โดยพิจารณาจาก

- การเป็นผู้นำในการวางแผนพัฒนาตามเป้าหมายอย่าง ครอบคลุม และสัมพันธ์กับงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- การเป็นผู้นำในการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ
- การช่วยเหลือและพัฒนาผู้ร่วมงาน
- การประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและกลุ่ม แล้วนำมาปรับปรุงพัฒนางาน

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ปฏิบัติงานทางการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนตามที่ได้รับมอบหมาย ได้ครบถ้วนบรรลุ วัตถุประสงค์ของงาน โดยพิจารณาจาก

- ความรู้ความเข้าใจงานที่ได้รับมอบหมาย
- ความสำเร็จของงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
- ความเต็มใจรับผลกระทบของงาน

ระดับ 2 อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานทางการศึกษาที่เกี่ยวกับชุมชน ตามความรู้ ความสามารถ หรือความถนัด

- การเข้าร่วมงานวางแผนและแบ่งงานกันทำ
- การปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์โดยยึดถือประโยชน์ของส่วนรวม
- ความพึงพอใจในระหว่างการทำงาน
- ความพึงพอใจในบทบาทของตนที่ช่วยให้ผลงานบรรลุเป้าหมาย

ระดับ 3 มุ่งมั่นพัฒนางานการศึกษาเพื่อชุมชน และร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนา ชุมชนอย่างเป็นระบบ เป็นนิสัย

- การเป็นผู้นำในการวางแผนพัฒนาชุมชนที่ครอบคลุมและสัมพันธ์กับงานอื่น ที่เกี่ยวข้อง
- การเป็นผู้นำในการพัฒนางาน ทำให้งานมีประสิทธิภาพเป็นระบบ
- ช่วยเหลือและพัฒนาผู้ร่วมงาน
- การประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง และกลุ่ม แล้วนำมาปรับปรุงพัฒนางาน

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 สามารถแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันและนำมาใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับสภาพทาง การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมในระดับท้องถิ่น ในระดับประเทศ และระดับโลก โดยพิจารณาจาก

- การมีข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน

ระดับ 2 สามารถรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเทคโนโลยี เทคนิค วิธีการ นวัตกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการ เรียนการสอนและวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก

- การจัดระบบข้อมูลข่าวสารได้
- การให้บริการข้อมูลข่าวสารได้
- การนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

การเข้าสู่ระบบโรงเรียนของนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิตของเด็กที่จะออกจากบ้านมาสู่สังคมหนึ่งที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน มีการปรับเปลี่ยนความเคยชินของตัวเองที่ปฏิบัติจากบ้านมาสู่การปฏิบัติที่เป็นระบบระเบียบมากขึ้น ระยะเวลาในการอยู่ในสังคมใหม่ประมาณ 6-8 ชั่วโมงต่อวัน ดังนั้น ครูระดับก่อนประถมศึกษาจึงเป็นบุคคลซึ่งสำคัญรองจากพ่อแม่ และผู้ปกครองที่จะมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ ความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของเด็ก ครูจะต้องเป็นบุคคลที่มีลักษณะอ่อนโยน โอบอ้อมอารี เมตตากรุณา รักความยุติธรรม มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง ชยัน อดทน รู้จักประหยัด ที่สำคัญต้องมีความรักศรัทธาในวิชาชีพครู นอกจากนี้ครูระดับก่อนประถมศึกษายังต้องทำหน้าที่เชื่อมโยงชีวิตของเด็กกับบ้าน ชุมชนและสังคมที่ใหญ่กว่าต่อไป ครูและบุคลากรจึงมีความสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ระดับก่อนประถมศึกษาวัยเรียน มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ ความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของเด็ก ครูจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดี มีความรับผิดชอบ มีบุคลิกภาพที่ดี มีความรอบรู้ในวิชาชีพของตน ดังคำกล่าวของเบญจา แสงมลิ (2516) ที่กล่าวไว้ว่า "ครูระดับก่อนประถมศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญยิ่งรองจากบิดามารดาของเด็กเอง เมื่อเด็กเล็ก ๆ จากบิดามารดามาโรงเรียน เด็กก็จะยึดครูแทนบิดามารดาของตน ภาพของครูและการกระทำของครู เป็นสิ่งประทับใจเขา ครูจึงต้องระวังอารมณ์ ท่าทางการพูด ตลอดจนการกระทำต่าง ๆ เพราะเด็กจะถือเป็นแบบอย่างด้วย นอกจากนี้ครูระดับก่อนประถมศึกษายังต้องทำหน้าที่เชื่อมโยงชีวิตของเด็กทางบ้านกับโรงเรียนด้วย"

ครูก่อนประถมศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพื่ออบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมเด็กให้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นครูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก มีความสำคัญรองลงมาจากพ่อแม่และผู้ปกครองของเด็ก โดยเด็กจะดูครูเป็นแบบอย่างและนำไปเลียนแบบลักษณะพฤติกรรม

กล่าวโดยสรุป ครูก่อนประถมศึกษาจะต้องปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโดยนำจรรยาบรรณของครูเป็นตัวกำกับให้ครูได้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติด้วยความมุ่งมั่น มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการใช้วิชาความรู้และเทคนิคการเรียนรู้ มีความรอบรู้ในวิชาชีพของตน มีความศรัทธาในวิชาชีพครู ตั้งใจใช้ความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพครู รู้จักสำรวจและปรับปรุงตนเอง สนใจใฝ่รู้และศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ รู้จักเพิ่มพูนวิทยฐานะของตนเอง และคิดค้น ทดลองวิธีการใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน

สมรรถภาพครูโดยทั่วไป

โกชัย สาริกบุตร (อ้างอิงมาจาก ชุตินา ลวสุตานันท์. 2525 : 27) ได้สรุปเกี่ยวกับสมรรถภาพสำคัญที่ครูควรมีไว้ดังนี้

1. ควรมีสมรรถภาพในการเร่งเร้า กระตุ้นให้เด็กแสดงออกอย่างง่าย ๆ แต่สร้างสรรค์
2. ควรมีสมรรถภาพในการใช้ภาษาที่แม่นยำ เทียงตรง ถูกต้อง ชัดเจน สั้นและง่าย
3. ควรมีสมรรถภาพในการใช้สื่อการสอนอย่างง่าย ๆ สิ่งแวดล้อมง่าย ๆ ให้เด็กเกิด

วิจารณ์ญาณ

4. ควรมีสมรรถภาพในการสร้างความคิดรวบยอดได้อย่างรวดเร็ว แม่นยำ ชัดเจนและใช้สื่อที่มีคุณภาพ

5. ควรมีสมรรถภาพในการจัดกิจกรรมให้เด็ก ใช้เหตุผลและตัดสินใจด้วยตนเอง โดยไม่เน้นเรื่องความถูกต้อง ไม่ควรเป็นข้อสอบ คำตอบที่เด็กตอบจะแสดงประสบการณ์และพื้นฐานส่วนตัวหลายอย่าง

6. ควรมีสมรรถภาพในการใช้วิธีสอนแบบอุปนัย

7. ควรมีสมรรถภาพในการจัดกิจกรรมที่สนุกสนาน ตื่นเต้นและตรงตามวัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนการสอน

8. ควรมีสมรรถภาพในการจัดการเรียน โดยผู้เรียนลงมือทำด้วยตนเอง

จิ้น อี ฮอลล์ และ ฮาวาร์ด แอล โจนส์ (Gone E. Hall and Haward L.Jones; 1976 : 48 – 50) ได้จำแนกสมรรถภาพครูออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. สมรรถภาพด้านสติปัญญา (Cognitive Competencies) เน้นในด้านความรู้ เชี่ยวชาญ ความแม่นยำในเนื้อหา วิชาที่สอน วิธีสอน การวิเคราะห์โปรแกรมและหลักสูตร
2. สมรรถภาพด้านอารมณ์และจิตใจ (Affective Competencies) เป็นสมรรถภาพที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ทศนคติ ความสนใจและความซาบซึ้งในอาชีพ
3. สมรรถภาพด้านปฏิบัติการ (Performance Competencies) เป็นสมรรถภาพด้านการจัดสื่อการสอน การตั้งคำถาม

4. สมรรถภาพด้านผลการสอน (Consequence or Product Competencies)

เป็นสมรรถภาพที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ในตัวนักเรียน

5. สมรรถภาพในการศึกษาค้นคว้า (Exploration Competencies) ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิด

ประสบการณ์ที่มีคุณค่าในตัวครู

วิลเลียม คลาร์กโทร (William Clark Trow, 1970) ได้สรุปไว้ว่า "สมรรถภาพครูต้องได้รับการฝึกหัด ครูที่มีสมรรถภาพจะต้องรู้หลักจิตวิทยาการศึกษา การวางแผนการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจ สามารถที่จะถ่ายทอดวิชาความรู้โดยอาศัยศิลปะมากกว่าทักษะ มีหลักการและความรู้พื้นฐานดี มีการตัดสินใจที่ดี แสดงออกในทางที่ถูกต้อง ครูที่ดีต้องเรียนรู้ที่จะคิดและแสดงออกอย่างถูกต้อง ต้องรู้จักระงับอารมณ์ การแสดงออกทุกครั้งต้องมีวัตถุประสงค์และความถูกต้องตามวิชาชีพ"

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สมรรถภาพของครูโดยทั่วไปประกอบด้วย สมรรถภาพด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์และจิตใจ และด้านปฏิบัติการสอนซึ่งสมรรถภาพครูจะต้องได้รับการฝึกหัดเพื่อจะได้เป็นครูที่มีสมรรถภาพที่ดียิ่งขึ้น

สมรรถภาพด้านความรู้

ฮาเบอร์แมนและสตินเนท (Haberman and Stinnett, 1973) ได้เสนอแนะว่า ความรู้และประสบการณ์ที่จำเป็นสำหรับผู้ที่จะเป็นครู มีดังนี้ คือ

1. ทักษะ ผู้ที่จะเป็นครูจะต้องมีทักษะในด้านวิธีสอน และมีความรู้ในเนื้อหาอย่างดี การสอนแบบจุดภาคเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยฝึกฝนให้ครูมีทักษะตามที่ต้องการ
2. จริยศาสตร์ ค่านิยมของผู้ที่จะเป็นครู เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะค่านิยมของครูจะเป็นเครื่องกำหนดแนวทางความประพฤติและการวางตัวของครูในอนาคต วิธีสอนแบบ (Peer Teaching) และการให้มีประสบการณ์ตรง เป็นวิธีการสอนที่สร้างค่านิยมได้ดีกว่าวิธีการสอนแบบปาฐกถา
3. วิชาการสาขาต่าง ๆ ครูควรจะได้เรียนวิชาพื้นฐานทั่วไป (General Education) และวิชาเฉพาะ (Specialization) นอกเหนือไปจากวิชาครูอีกด้วย
4. มโนทัศน์หรือความรู้รวบยอด (Concept) ผู้ที่เป็นครูควรที่จะเลือกเรียนรู้อินเทอร์เน็ตที่สำคัญ ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำงานมากกว่าที่จะเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างอย่างกว้างขวาง

5. จิตวิทยาพัฒนาการ ครูจะต้องรู้และสามารถอธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกาย ทางอารมณ์ และทางสังคมของกลุ่มเด็กที่ตนจะไปสอนได้เป็นอย่างดี
6. สิ่งแวดล้อมทางสังคม ผู้สอนจะต้องรู้และเข้าใจถึงความกดดันทางสังคมที่จะเกิดขึ้นแก่เด็ก ดังนั้น ครูจะต้องเรียนวิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยาทางการศึกษาด้วย
7. หลักการเรียนรู้ วิชาที่มีความสำคัญมาก ครูจะต้องรู้ว่า โดยทั่วไปธรรมชาติของนักเรียนที่จะเรียนรู้เป็นอย่างไร
8. วิชาครู หลักสูตรการฝึกหัดครูทุกหลักสูตร จะต้องจัดให้มีการเรียน วิธีสอนวิชาต่าง ๆ เช่น วิธีสอนศิลปะ วิธีสอนวิชาวิทยาศาสตร์ วิธีสอนวิชาคณิตศาสตร์และวิธีสอนอื่น ๆ เป็นต้น
9. กระบวนการ กระบวนการในการเรียนการสอน นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะก่อให้เกิดผลผลิตหรือเกิดการเรียนรู้ในแนวทางที่ต้องการ
10. เทคโนโลยีนวัตกรรม หลักสูตรการฝึกหัดครูจะต้องมีวิชาการเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเรียนการสอน การจัดสื่อการเรียนและวัสดุต่าง ๆ
11. การพัฒนาบุคลิกภาพ ผู้ที่จะเป็นครูจะต้องมีปรัชญาของตนเองเข้าใจมโนภาพเกี่ยวกับตนเองควบคู่ไปกับการเข้าใจเด็กด้วย
12. ความเปลี่ยนแปลง ครูจะต้องเข้าใจหลักปรัชญาสากลที่กล่าวไว้ว่า ไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดถาวรมั่นคงตลอดกาล ทุก ๆ สิ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้น ในเรื่องของหลักสูตรและเทคนิคการสอน จึงจำเป็นต้องได้รับการวิจัยเพื่อปรับปรุงให้ทันสมัยและเหตุการณ์ ครูต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นด้วย

ในอดีตที่ผ่านมา กรมสามัญศึกษา (2517 : 35 – 36) ได้กล่าวถึง ความรู้และประสบการณ์ที่ครูระดับก่อนประถมศึกษาควรมี ดังนี้

1. ความรู้เรื่องพัฒนาการและความต้องการของเด็ก
2. ความรู้เรื่องโรคเด็ก วิธีป้องกันโรคติดต่อ
3. ความรู้เรื่องอาหารเด็ก
4. สวัสดิศึกษา
5. วิธีการช่วยเหลือ แนะนำ ดัดแปลง ส่งเสริม และแก้ไขเด็ก
6. การให้งานเด็กทำและหางานให้เด็กทำ
7. การจัดตกแต่งห้องเรียน
8. การติดต่อกับผู้ปกครอง

สำหรับนักศึกษาทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงและระดับปริญญาตรี
วิชาเอกอนุบาลได้กำหนดวิชาที่ศึกษา ตลอดหลักสูตรไว้ดังนี้

วิชาการศึกษา

1. พื้นฐานการศึกษา
2. การสื่อความหมายสำหรับครู
3. จิตวิทยาพัฒนาการ
4. จิตวิทยาการศึกษา
5. หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ
6. โครงการสุขภาพในโรงเรียน
7. วิธีสอนกลุ่มทักษะ
8. วิธีสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
9. บุคลิกภาพของครูอนุบาล
10. การทดสอบและการทำแบบทดสอบระดับอนุบาล
11. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน
12. จิตวิทยาสังคม
13. กระบวนการกลุ่ม
14. การอนุบาลศึกษา
15. สวัสดิศึกษาของเด็กก่อนวัยเรียน

วิชาการอนุบาลศึกษา

กลุ่มความรู้และทักษะเกี่ยวกับเด็ก

1. การอบรมดูแลเด็ก
2. นิทาน ละคร และหุ่นสำหรับเด็ก
3. เครื่องมืออนุบาล
4. การเล่นเพื่อการศึกษา
5. วรรณกรรมสำหรับเด็ก
6. การศึกษาดูแลเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และสังคม
7. หนังสือเด็ก
8. การสังเกตและการฝึกงานพฤติกรรมเด็ก

9. การศึกษาดูแลเด็กปัญญาอ่อน
10. การศึกษาดูแลเด็กร่างกายพิการ
11. โครงการศึกษาเอกเทศ

กลุ่มอนามัยเด็กและอนามัยชุมชน

1. สุขภาพอนามัยสำหรับเด็ก
2. สุขภาพจิตเด็ก
3. นิรภัยเด็ก
4. โภชนาการเด็ก
5. เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายเด็ก
6. กิจกรรมกายภาพ
7. สุขภาพและสิ่งแวดล้อม
8. สังคมวิทยากับพัฒนาการเด็ก
9. อนามัยแม่และเด็ก
10. การบริบาลทารก

กลุ่มกิจกรรมสร้างสรรค์และศิลปศึกษา

1. ศิลปะสำหรับเด็ก
2. ดนตรีและเพลงเด็ก
3. การเล่นเครื่องดนตรี
4. ศิลปประดิษฐ์สำหรับเด็ก
5. นาฏศิลป์พื้นเมือง
6. งานกระดาษ
7. การประดิษฐ์ตุ๊กตาสำหรับเด็ก
8. ดนตรีประกอบนาฏศิลป์สำหรับเด็ก
9. ศิลปะสำหรับครู
10. กิจกรรมเข้าจังหวะสำหรับเด็ก

สำหรับหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษาอาชีวศึกษาการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2541 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (2541) กำหนดวิชาเอกที่ต้องศึกษา ดังนี้

1. พัฒนาของเด็กปฐมวัย
2. สังคมวิทยากับการศึกษาปฐมวัย
3. การศึกษาปฐมวัย
4. การศึกษาพฤติกรรมเด็กปฐมวัย
5. การสอนการเล่นและเกมสำหรับเด็กปฐมวัย
6. การสอนกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย
7. การสอนดนตรีและการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย
8. การสอนกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย
9. สื่อสำหรับการศึกษาปฐมวัย
10. ภาษาแรกเริ่ม
11. วรรณกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
12. การสอนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย
13. การสื่อสารสำหรับการศึกษาปฐมวัย
14. การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย
15. การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง
16. การคุ้มครองสิทธิเด็ก
17. สัมมนาการศึกษาปฐมวัย 1
18. การประเมินในการศึกษาปฐมวัย
19. การบริหารและการจัดการศึกษาปฐมวัย
20. สัมมนาการศึกษาปฐมวัย 2
21. การศึกษาอิสระ
22. การศึกษาพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย
23. การศึกษาพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
24. การเล่นเกมสำหรับเด็กปฐมวัย
25. การเรียนร่วมในระดับการศึกษาปฐมวัย

26. การจัดกิจกรรมริเริ่มอย่างอิสระสำหรับเด็กปฐมวัย
27. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยทารกและเด็กวัยเตาะแตะ
28. การสร้างเสริมสมรรถภาพครูระดับปฐมวัย

นอกจากนี้แล้ว ยังมีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่พยายามส่งเสริมให้ความรู้แก่ครูอนุบาล โดยการจัดอบรมครูอนุบาลขึ้น เช่น สมาคมครูอนุบาลแห่งประเทศไทย ชมรมไทย-อิสราเอล กรมการฝึกหัดครู กรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นต้น ได้ดำเนินการอบรมเฉพาะเป็นรายวิชา เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะเพิ่มเติมแก่ครู เพื่อให้ครูสามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินการสอนไปตามบทบาทและหน้าที่ของครู ระดับก่อนประถมศึกษาที่พึงทำอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (2523) ได้จัดอบรม หลักสูตรระยะสั้นให้แก่ครูโรงเรียนราษฎร์ โดยกำหนดหัวข้อดังนี้

1. พัฒนาการและจิตวิทยาเด็กก่อนวัยเรียน
2. การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ลักษณะนิสัยที่ควรให้การอบรมแก่เด็ก
วิธีการเลี้ยงดูเด็ก
3. กิจกรรมสร้างสรรค์และเกมส์การศึกษา
4. การปูพื้นฐานทางเพลง ดนตรี จังหวะเคลื่อนไหว สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน
5. เพลงและกิจกรรมเข้าจังหวะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน
6. เกมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน
7. อุปกรณ์ประกอบการสอน การผลิตสื่อการเรียนการสอนสำหรับครู
8. การผลิตสื่อการเรียนการสอนประเภทหุ่น หน้ากากและหัวละคร
9. บทบาทและหน้าที่ครูอนุบาล
10. การทำหนังสือสำหรับเด็ก
11. การปฐมพยาบาลเด็กเล็กและโรคเฉพาะเด็ก
12. โภชนาการสำหรับเด็ก
13. ศิลปะสำหรับเด็ก

137395

14. การสร้างเสริมประสบการณ์ทางภาษาและคณิตศาสตร์สำหรับเด็ก
15. การสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสำหรับเด็ก
16. การจัดชั้นเรียน กิจกรรมและกิจวัตรประจำวันสำหรับเด็ก
17. การประเมินผลและติดตามพัฒนาการของเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ 2542 ได้จัดอบรมครูโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา เรื่อง การสร้างเสริมประสิทธิภาพครูตามหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ.2540 โดยกำหนดหัวข้อดังนี้

1. แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
2. สาระสำคัญของหลักสูตรก่อนประถมศึกษา
3. การจัดกิจกรรมและตารางกิจกรรมประจำวัน
4. การเขียนแผนการจัดประสบการณ์
5. การจัดสภาพแวดล้อม
6. บทบาทครูระดับก่อนประถมศึกษา

จากหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ.2540 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2540) สรุปได้ว่าสมรรถภาพทางวิชาการที่ครูควรจะมี ได้แก่

1. ความรู้ในด้านปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษา เกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา แนวคิดทางด้านจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง ธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งพฤติกรรมของเด็ก ความต้องการ และการสนองตอบความต้องการ บทบาทครูในการส่งเสริมการเล่นของเด็ก และอิทธิพลด้านวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมเด็ก ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กก่อนประถมศึกษา

2. ความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรม ครูควรรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญของหลักสูตรและคู่มือการสอนระดับประถมศึกษา พ.ศ.2540 การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา หลักการจัดการจัดกิจกรรม แนวทางและเทคนิคการจัดการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก เช่น กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ หลักการและรูปแบบการจัดตารางกิจกรรม

ประจำวัน การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรก่อนประถมศึกษา บทบาทครู ในการนำหลักสูตรก่อนประถมศึกษาไปใช้และการให้ความรู้ผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

3. ความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูก่อนประถมศึกษาควรมีความรู้เกี่ยวกับการเลือก การใช้และการผลิตสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

4. ความรู้ด้านการวัดและประเมินผล โดยครูก่อนประถมศึกษาต้องมีความสามารถเกี่ยวกับหลักการประเมิน วิธีการและการใช้เครื่องมือในการประเมิน เช่น การประเมิน โดยการสังเกต การสนทนา การสัมภาษณ์ การทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) และการประเมิน การเจริญเติบโตของเด็ก

5. ความรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ครูก่อนประถมศึกษาจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน

6. ความรู้ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน ซึ่งนวัตกรรมที่ครูต้องมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ทางภาษา (Whole Language Approach) การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบใยแมงมุม (Web Curriculum) การจัดประสบการณ์ตามหลักสูตร ไฮ / สโคป (High / Scope) การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด Constructivism การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด Holistic การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด Story Line และการจัดประสบการณ์ทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม สร้างเสริมลักษณะนิสัย สร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สมรรถภาพด้านความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูนั้นมีหลายประเด็น ซึ่งถ้าครูได้พัฒนาสมรรถภาพด้านนี้เป็นอย่างดีก็จะทำให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สมรรถภาพด้านทักษะ

เจมส์ อี วีแกนด์ (James E. Weigand, 1977) ได้สรุปว่า ครูที่มีสมรรถภาพสูง ต้องมีทักษะ 7 ด้าน คือ

1. ทักษะในด้านความมีมนุษยสัมพันธ์
2. ทักษะในการวัดและประเมินผล
3. ทักษะในการจัดลำดับขั้นตอนการสอน

4. ทักษะในการใช้คำถาม
5. ทักษะในการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
6. ทักษะในการเสริมแรงจิตใจ
7. ทักษะในการประเมินลำดับขั้นพัฒนาการของเด็ก

จากคู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540)

ได้กล่าวถึงสมรรถภาพด้านทักษะที่ครูพึงมี ดังนี้

1. ทักษะการจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียน ริเริ่ม และการกระทำด้วยตนเอง
2. ทักษะในการบูรณาการรูปแบบกิจกรรมให้มีความยืดหยุ่นหลากหลาย เป็นไปตามความสามารถ ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. ทักษะในการจัดเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ
4. ทักษะในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายกับเด็ก
5. ทักษะการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีให้เด็กรู้สึกอบอุ่น มั่นคงและปลอดภัย
6. ทักษะในการใช้คำถามปลายเปิดให้เด็กคิดค้นหาคำตอบอย่างไม่มีข้อจำกัด
7. ทักษะการถ่ายทอดความรู้แบบเรียนรู้ร่วมกัน
8. ทักษะการเขียนแผนการจัดประสบการณ์โดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง
9. ทักษะการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริง
10. ทักษะการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กสู่ผู้ปกครองและชุมชน
11. ทักษะในการจัดสภาพห้องเรียน

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สมรรถภาพด้านทักษะเป็นสมรรถภาพที่จำเป็นอีกประการหนึ่งที่ครูจะต้องมีควบคู่ไปกับสมรรถภาพด้านความรู้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สมรรถภาพด้านคุณลักษณะและทัศนคติ

จากหนังสือชุดคู่มือ "การสอนชั้นอนุบาล" ได้เขียนถึงลักษณะของครุระดับก่อนประถมศึกษา ศึกษาว่า ครุระดับก่อนประถมศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีสุขภาพดี ร่าเริง มีความสนุกสนานในการทำงานกับเด็ก
2. อารมณ์ดี ใจเย็น พร้อมที่จะตอบคำถามอันไม่รู้จักสิ้นสุดของเด็ก
3. รักเด็ก และในเวลาเดียวกันก็ต้องรู้จักทำให้เด็กรัก
4. ให้บริการต่าง ๆ โดยไม่เรียกร้องเกินกว่าจะเป็นหน้าที่ต่ำ
5. การแต่งกายสุภาพ กะทัดรัด สวมใส่แล้วเคลื่อนไหวได้สะดวก
6. ว่องไว ทันเด็ก ทั้งการแก้ปัญหา เฉพาะหน้าและช่วยเหลือเด็ก
7. ความรู้กว้างขวางพอที่จะตอบปัญหาซึ่งเด็กซักถามได้ถูกต้องและให้ประสบการณ์แก่เด็กได้อย่างดี
8. รู้จักแบ่งเวลาในการสอน

น้อมฤดี จงพยุหะ และคณะ (2518 : 230) ได้เขียนเกี่ยวกับบุคลิกภาพของครุระดับก่อนประถมศึกษาไว้ว่า "ครุควรจะต้องแต่งกายสะอาด สุภาพ มีใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นกันเองกับทุกคน พูดจาไพเราะอ่อนหวาน เพื่อให้เด็กเกิดความสนใจและไว้วางใจในตัวครุ"

เบญจมา แสงมลิ และคณะ (2516 : 12 - 14) ได้บรรยายเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของครุระดับก่อนประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. รักเด็ก ผู้ที่จะเป็นครุระดับก่อนประถมศึกษาหรือผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับเด็กนั้น จะต้องมีความรักเด็กอย่างแท้จริง จึงจะอยู่กับเด็กได้ การรักเด็กเป็นความรู้สึกที่ละเอียดอ่อน ลึกซึ้ง มีเฉพาะบุคคล
2. ยิ้มแย้มแจ่มใส ครุระดับก่อนประถมศึกษาควรจะเป็นบุคคลที่ยิ้มแย้มง่าย มองดูร่าเริงแจ่มใส นำพุดนำคบหาสมาคมด้วย ทำให้ผู้ที่อยู่ใกล้รู้สึกอบอุ่น
3. เมตตากรุณา ผู้ที่อยู่กับเด็กจะต้องเป็นผู้ที่เต็มไปด้วยความเมตตากรุณา ปกติเด็กเล็ก ๆ จะมีจิตใจอ่อนโยน ถ้าครูปกครองดูแลเด็กด้วยความเมตตากรุณา จะทำให้เด็กกว้างง่ายและเป็นคนดี เมื่อเติบโตขึ้นก็จะมีใจเมตตากรุณาเช่นเดียวกับครุ
4. อารมณ์ดี ผู้ที่อยู่กับเด็กจะต้องเป็นผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่โกรธง่าย ไม่โมโหร้าย ไม่ตกใจและตื่นเต้นจนเกินไป และมีอารมณ์ร่วมกับเด็กด้วย

5. ใจเย็น ครูระดับก่อนประถมศึกษาจะต้องเป็นคนใจเย็น เนื่องจากอยู่กับเด็กเล็ก ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กจะมีอยู่เสมอ บางครั้งเกี่ยวโยงไปถึงผู้ใหญ่ด้วยอาจจะได้รับการต่อว่าหรือกล่าวหาต่าง ๆ จึงต้องหัดให้เป็นคนใจเย็น รู้จักรับฟัง พิจารณาเรื่องราวและชี้แจงอย่างมีเหตุผล
6. ออดทน การอบรมดูแลเด็กนั้น ครูจะต้องฝึกตนเองให้มีความอดทนเพราะเด็กยังไม่สามารถเข้าใจและทำอะไรได้เท่าผู้ใหญ่ จึงต้องใช้เวลาและความอดทนอย่างมากในการฝึกฝนอบรมเด็ก
7. ขยัน ผู้ที่อยู่กับเด็กนั้น ต้องเป็นผู้ที่เอาใจใส่ต่อหน้าที่ ไม่เบื่อง่ายในการทำงาน ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอไม่ดูตาย ขยันทำงานให้สำเร็จไปด้วยดี
8. ซื่อสัตย์ ครูระดับก่อนประถมศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความซื่อตรงต่อหน้าที่ของตน ซื่อตรงต่อผู้อื่น ซึ่งจะเป็นแบบอย่างให้เด็กประพฤติตาม
9. ยุติธรรม ผู้ที่สอนเด็ก ๆ ควรจะต้องเป็นผู้ที่มีความยุติธรรมอย่างยิ่ง การอยู่กับเด็กนั้น จะพบปัญหาซึ่งเด็กกระทำอยู่เสมอ จึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบ ตัดสินตามเหตุผล โดยวางตนเป็นกลางจริง ๆ
10. ตัดสินใจดี ผู้ที่อบรมดูแลเด็กนั้น ต้องเป็นผู้รู้จักเหตุและผล มีความรอบคอบ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น สามารถตัดสินใจกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แก้ปัญหาได้
11. คล่องแคล่ว ว่องไว การอยู่กับเด็กเล็ก ๆ ซึ่งซุกซนและเคลื่อนไหวอยู่เสมอ นั้น ครูระดับก่อนประถมศึกษาจึงควรคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง สามารถติดตามเด็กได้ทัน
12. ทรวอดทรงและท่าทางดี ครูระดับก่อนประถมศึกษาควรฝึกในการนั่ง การเดิน การยืนให้ถูกท่า ระมัดระวัง ให้ทรวอดทรงตัวตรงอยู่เสมอ เพื่อเป็นแบบอย่างของนักเรียน
13. วาจาสุภาพ ผู้ที่อยู่กับเด็ก ๆ นั้น ต้องระวังอย่างยิ่งในการพูด ด้วยเด็กนั้นอยู่ในระยะที่การเรียนรู้ทางภาษากำลังเจริญ เด็กจะจดจำสิ่งที่ได้ยินและพูดตาม การพูดกับเด็กและหัดให้เด็กกล่าวคำสุภาพเสมอจะทำให้เด็กมีวาจาดี
14. กิริยามารยาทดี ครูเด็กเล็ก ๆ ควรมีกิริยาเรียบร้อย รู้จักกาลเทศะ รู้จักมารยาทต่าง ๆ ที่ใช้ในสังคม เพื่อเป็นตัวอย่างแก่เด็ก และหัดให้เด็กประพฤติตาม
15. ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก เด็กเล็ก ๆ นั้น ยังต้องการความดูแลอย่างใกล้ชิด ครูสอนเด็กเล็กควรให้ความอบอุ่นแก่เด็กเสมือนคนในครอบครัวของเด็กเอง สิ่งนี้เป็นเครื่องช่วยให้เด็กอยากมาโรงเรียน

16. เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็ก ครูสอนเด็กเล็ก ๆ นั้น ควรมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัย 2-7 ปี และสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กได้
17. ชอบศิลปะ ครูที่สอนเด็กนั้น ถ้าสามารถวาดเขียนได้ ร้องเพลงได้หรือทำการฝีมือได้ เล่นดนตรีได้ เหล่านี้จะช่วยในการสอนเด็กได้
18. สุขภาพดี ครูควรรักษาสุขภาพให้แข็งแรง ยิ่งอยู่กับเด็กเล็กมากเท่าใด ครูจะต้องระวังในเรื่องสุขภาพให้มาก และครูอนุบาลควรมีสุขภาพดี เนื่องจากต้องพูด ต้องเคลื่อนไหวอยู่เสมอ บางทีก็เล่นกับเด็กด้วย
19. แต่งกายดี ครูที่อยู่กับเด็กควรรู้จักแต่งกายให้น่าดู สะอาด เรียบร้อย เด็ก ๆ นั้นรักครู จึงชอบมองดูครู และจดจำสิ่งต่าง ๆ ของครูด้วย การที่เด็กได้เห็นสิ่งรอบตัวของเด็กดีงาม มีระเบียบ เด็กก็จะเป็นผู้มีระเบียบไปด้วย
20. เข้ากับบุคคลอื่นได้ ครูระดับก่อนประถมศึกษาท่านั้นไม่เพียงแต่รู้จักเข้ากับเด็กได้ ควรจะฝึกให้เข้ากับบุคคลอื่นได้ด้วย เพราะครูที่อยู่กับเด็กนั้น จำเป็นจะต้องพบปะกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ เช่น ผู้ปกครองของเด็ก เจ้าหน้าที่โรงเรียน แพทย์พยาบาล ตำรวจจราจร และบุคคลอื่นซึ่งเกี่ยวข้องกับเด็ก
- บุญเยี่ยม จิตรดอน (2520 : 13 – 15) ได้เขียนเกี่ยวกับลักษณะครูระดับก่อนประถมศึกษาที่ดีว่า จะต้องมีความรักเด็ก พร้อมทั้งจะอุทิศเวลาเพื่อเด็ก พยายามมองหาทางที่จะช่วยให้เด็กไปสู่จุดหมายปลายทางที่ดีที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ และจะต้องยอมรับอุปนิสัยที่ไม่ค่อยดีของเด็กเพื่อหาทางแก้ไขเท่า ๆ กับยอมรับสิ่งที่ดี ครูระดับก่อนที่ดีควรเป็นดังนี้
1. จะต้องรักเด็กจริง ๆ สนุกสนานร่วมกับเด็กแต่ละคนอย่างทั่วถึงไม่เลือกที่รักมักที่ชัง
 2. ยอมรับความจริงในความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้โอกาสแก่เด็กแต่ละคนได้ ประสบผลสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ เรียนรู้ถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ปรับตัวเข้าสังคมกลุ่มต่าง ๆ ได้
 3. พยายามมองหาส่วนดีในตัวเด็ก เพื่อใช้วิธีชมเด็กอย่างฉลาดเพื่อให้เด็กที่มีปัญหาได้มีบุคลิกที่ดี
 4. ใช้วิธีแนะแนวทางอย่างฉลาด ระมัดระวังเพื่อควบคุมกิริยามารยาทรวมทั้งความปลอดภัยและควรปล่อยให้เด็กได้มีส่วนร่วมโดยมีขอบเขต
 5. พูดกับเด็กช้า ๆ ชัดถ้อยชัดคำ เพื่อให้เด็กทั้งชั้นได้ยินโดยทั่ว แต่ไม่ถึงกับตะโกน
 6. ไม่ดูถูกเหยียดหยามเด็ก และปล่อยให้เด็กหัวเราะเยาะเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดหรือทำพลาด ความผิดของเด็กส่วนน้อยหรือคนเดียว ไม่ควรให้ทั้งชั้นเดือดร้อน

จากหนังสือ The World Book Encyclophedia (1981 : 247) ได้เขียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของครุระดับก่อนประถมศึกษาว่า "สิ่งที่ครุระดับก่อนประถมศึกษาควรมีคือ ต้องเป็นคนที่สามารถเข้ากับเด็กได้ทำงานร่วมกับเด็กได้ มีความอดทน สามารถพูดจากับเด็กได้รู้เรื่อง ครุจะเป็นผู้ช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นอิสระ แต่ขณะเดียวกันต้องฝึกฝนให้เขาเป็นคนมีระเบียบ มีวินัย มีสุขนิสัยและเป็นผู้ที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก"

โจเซฟิน ซี ฟอสเตอร์ และเนِيث อี เฮดลีย์ (Josephine C. Foster and Neith E. Headley, 1950 : 42 - 51) ได้สรุปว่า ครุเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการสร้างเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ครุจะต้องให้เด็กเชื่อมั่นว่าจะเป็นผู้นำของเด็กได้ มีความรู้วิชาพื้นฐานและจะต้องมีคุณลักษณะที่จะทำงานกับเด็กและทำให้เด็กชอบ คือครุต้องมีลักษณะดังนี้ คือ

1. มีสุขภาพดี
2. มีความอดทนและอดกลั้น
3. อยู่ในวัยหนุ่มสาว
4. รู้จักควบคุมเสียงไม่ให้ดังหรือเบาเกินไป
5. มีอารมณ์ขัน
6. มีไหวพริบ
7. รักเด็กโดยทั่วหน้า
8. ได้รับการฝึกและมีประสบการณ์

มาเบล หลุยส์ คัลกิน (Mabel Louise Culkin, 1949 : 104 - 107) ได้กล่าวถึงลักษณะครุระดับก่อนประถมศึกษาว่า "ครุระดับก่อนประถมศึกษาจะต้องเข้าใจเด็ก เข้าใจกฎของความจริงยุติ ต้องมีคุณลักษณะอันเป็นที่พึงปรารถนาของเด็ก เช่น ไม่พูดเสียงดังเกินไป มีน้ำเสียงที่ฟังแล้วเกิดความอบอุ่น มีกิริยาท่าทางไม่รีบร้อน ไม่แสดงสีหน้า มีความกระตือรือร้นในการทำงาน แสดงความเป็นเพื่อนกับเด็กและมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน"

วิลส์ สเตจแมน (Will - Stegeman, 1957 : 359 - 366) ได้สรุปลักษณะของครุระดับก่อนประถมศึกษาไว้ดังนี้ "ครุระดับก่อนประถมศึกษาควรมีลักษณะเหมือนเช่นคนสามัญทั่วไป แต่ต้องหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้เด็กเสื่อมความเคารพ ครุควรแต่งกายสะอาด มีสีล้นน่ารักเป็นที่ประทับใจแก่ผู้พบเห็น เป็นผู้มีสุขภาพดี มีอารมณ์ขัน มีความรักและเข้าใจในตัวเด็ก มีความอดทน มีการควบคุมตนเอง ไม่กลัวงานหนัก มีความสามารถและเต็มใจในการเข้ากับ

สังคม มีประสบการณ์การสอนเด็กเล็ก มีความรู้เรื่องจิตวิทยาเด็ก สุขภาพของนักเรียน ความรู้ด้านงานฝีมือ ศิลปะและดนตรี นอกจากนี้ครูยังต้องมีความรู้ด้านวิธีการสอนแบบประชาธิปไตย มีน้ำเสียงที่น่าฟังและสามารถที่จะทำให้เด็กมีความสุขสนุกสนานได้ตลอดเวลา"

จะเห็นได้ว่า การที่จะเป็นครูระดับก่อนประถมศึกษาที่ดีได้นั้น จะต้องเพียบพร้อมด้วยคุณลักษณะและทัศนคติอย่างมากมายดังได้กล่าวในข้างต้น จึงจะทำให้ครูสามารถสอนนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สังคมได้คาดหวังว่าครูระดับก่อนประถมศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสม มีทัศนคติที่ดีต่อเด็ก มีความรักเด็ก เข้าใจเด็ก มีบุคลิกลักษณะที่ดีเป็นที่ประทับใจแก่ผู้พบเห็น เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลานและสามารถอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ครูจึงจำเป็นที่จะต้องปรับตัวเองให้มีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเหล่านี้ และโดยเฉพาะในสังคมไทย ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเหล่านี้ออกมาเป็นลักษณะต่าง ๆ เช่น ได้กำหนดเป็นกฎหมาย มีการตราพระราชบัญญัติครู โดยได้กำหนดเกี่ยวกับลักษณะของครูในสังคมไทยไว้อย่างชัดเจนว่า "ครูต้องมีจรรยาและมารยาทอันดีงาม และอยู่ในวินัย ตามระเบียบประเพณีของครูตามที่คุรุสภาจะได้วางไว้และตามระเบียบของสถานศึกษาที่ตนมีหน้าที่ทำการสอน"

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้กล่าวถึงลักษณะของครูผู้สอนเด็กก่อนประถมศึกษาว่า ครูที่สอนในชั้นเด็กเล็ก ๆ นั้นมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกับครูในโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาอยู่บ้าง ครูเด็กเล็กจึงต้องทำตัวให้เป็นทั้งมารดาและพี่เลี้ยง เพื่อนและผู้เฒ่าของเด็ก ดังนั้นอธยาศัยใจคอ กิริยามารยาท ตลอดจนความประพฤติก่อนของครูเด็กเล็กจึงมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าวิชาความรู้ ครูเด็กเล็กควรมีลักษณะสมเป็น "แม่พิมพ์" และ "ผู้นำ" ของเด็ก ฉะนั้นผู้ที่จะเป็นครูเด็กเล็กจึงต้องฝึกฝนตนให้เป็นผู้มีนิสัยและจิตใจดีสามารถที่จะอยู่กับเด็ก เข้ากับเด็กได้และควรมีคุณลักษณะโดยทั่วไปดังนี้

(เบญญา แสงมะลิ. 2516 อ้างอิงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2542 : 68 – 69)

1. มีบุคลิกภาพเป็นแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับกิริยาท่าทาง
2. วาจาสุภาพ ใช้เสียงอ่อนโยน การพูดกับเด็กควรเป็นประโยคที่สมบูรณ์ชัดเจน
3. ยิ้มแย้มแจ่มใส ยิ้มง่าย น่าคบหาสมาคมด้วย มีความเป็นกันเองจะทำให้เด็ก

เกิดความรู้สึกรอบอุ้ม

4. มีความรักเด็กและปฏิบัติต่อเด็กทุกคนด้วยความรักอย่างแท้จริงและเสมอหน้ากัน การรักเด็กเป็นความรู้สึกที่ละเอียดอ่อนลึกซึ้งซึ่งมีเฉพาะบุคคล

5. อารมณ์ดี ใจเย็น ผู้ที่อยู่กับเด็กจะต้องเป็นผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่โกรธง่าย ไม่โมโหร้าย ไม่ตลกใจ และตื่นเต้นจนเกินไป มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก และรู้จักรับฟังพิจารณาเรื่องราวปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กและชี้แจงกับเด็กอย่างมีเหตุผล

6. เมตตากรุณา ปกติเด็กเล็ก ๆ จะมีจิตใจที่ถนอมโยน ถ้าครูดูแลเด็กด้วยความเมตตา กรุณาจะทำให้เด็กว่าง่ายและเป็นเด็กดี เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะมี ความเมตตา กรุณาเช่นเดียวกับครู

7. มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดและ ปลอดภัย พร้อมทั้งฝึกเด็กให้เคยชินด้วยการจัดสภาพห้องเรียน เช่น มุมเล่นของเด็กให้เป็นระเบียบ สะอาด และรู้จักเก็บรักษาซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

8. ออดทน ครูจะต้องฝึกตนเองให้มีความอดทน เพราะเด็กยังไม่สามารถเข้าใจและ ทำอะไรได้เท่าผู้ใหญ่ จึงต้องใช้เวลาและความอดทนอย่างมากในการฝึกหัดอบรมเด็ก

9. ขยัน เอาใจใส่ต่อหน้าที่ ไม่เบื่อง่ายในการทำงาน ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ไม่ดูดาย ขยันทำงานให้สำเร็จไปด้วยดี

10. ซื่อสัตย์ ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและ ที่ถูกต้องทำหน้าที่ของตน ซื่อตรงต่อผู้อื่น ซึ่งจะเป็นแบบอย่างให้เด็กประพฤติตาม

11. ยุติธรรมและตัดสินใจดี ครูผู้สอนจะต้องมียุติธรรมเป็นยกย่องดีเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น จะต้องพิจารณาปัญหาอย่างรอบคอบ วางตนเป็นกลาง รู้จักเหตุและผล ตัดสินปัญหาตามเหตุและผล และสามารถตัดสินใจกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะ แก้ปัญหาได้

12. เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็ก เด็กเล็ก ๆ ยังต้องการความดูแลเอาใจใส่ อย่างใกล้ชิด ครูผู้สอนควรให้ความอบอุ่นแก่เด็กเองมีทัศนคติในครอบครัวของเด็กเอง สิ่งนี้ช่วยให้เด็กอยากมาโรงเรียน ฉะนั้นครูผู้สอนจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัย 3-6 ปี และสามารถส่งเสริมพัฒนาการต่าง ๆ ของเด็กได้

13. ชอบศิลปะ ครูสอนเด็กเล็กควรมีความสนใจในการวาดภาพได้ ร้องเพลงได้ ทำการฝีมือได้ เล่นดนตรีได้ เหล่านี้จะช่วยในการพัฒนาเด็กได้เป็นอย่างดี

14. สุขภาพดี ครูควรรักษาสุขภาพให้แข็งแรง ถึงอยู่กับเด็กเล็กมากเท่าใดครูจะต้องระวังเรื่องสุขภาพให้มาก เพราะต้องพูดจะต้องเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ทางที่ก็เล่นกับเด็กด้วย

15. คล่องแคล่วว่องไว การอยู่กับเด็กเล็ก ๆ ที่สนุกสนาน และเคลื่อนไหวอยู่เสมอ อันนี้ ครูเด็กเล็กจึงควรคล่องแคล่วว่องไว กระฉับกระเฉงสามารถติดตามเด็กได้ทัน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สมรรถภาพด้านคุณลักษณะและทัศนคติของครู เป็นสมรรถภาพที่สำคัญอีกประการหนึ่งไม่น้อยไปกว่าสมรรถภาพด้านอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูระดับก่อนประถมศึกษาจะมีคุณลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากครูระดับอื่น ๆ

แนวทางการสร้างเสริมสมรรถภาพครู

นิพนธ์ ไทยพานิช (2535) ได้กล่าวว่า การสร้างเสริมสมรรถภาพครูเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เราสามารถสร้างเสริมสมรรถภาพครูได้หลายวิธีดังนี้

1. การพัฒนาการฝึกอบรมครูประจำกรโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐาน (Development of School-based In-service Training)

สมาคมสถาบันการฝึกหัดครูแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (American Association of Colleges for Teacher Education) ได้ให้คำนิยามของ "การศึกษาสำหรับครูประจำการ" (in-service education) ว่าเป็นการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนที่เฉพาะเจาะจง (Howsan, 1976, p.65) โดยการวางแผนและการบริหารจัดการจัดการสำหรับการฝึกอบรมครูประจำการนั้น ควรจะเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายโรงเรียน

จุดเน้นของการจัดการฝึกอบรมครูประจำการในหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศในแถบทวีปเอเชีย นั้น ถ้าพิจารณาในแง่ของทางราชการหรือสถาบันแล้ว จะพบว่าการจัดฝึกอบรมนั้น มักจะดำเนินการโดยหน่วยงานที่เป็นศูนย์เป็นผู้จัด ซึ่งอาจจะในระดับกระทรวงจัด กรมเป็นผู้จัด จังหวัดหรืออำเภอเป็นผู้จัด การจัดการฝึกอบรมครูประจำการในลักษณะดังกล่าวนี้ ได้พบจุดอ่อนและขาดประสิทธิภาพเป็นอย่างยิ่ง เนื้อหาและหลักสูตรในการจัดฝึกอบรมนั้น ขาดความแม่นยำเที่ยงตรงต่อความต้องการของครูและของโรงเรียนโดยส่วนร่วม และการดำเนินการฝึกอบรมจากหน่วยงานภายนอกโรงเรียนนั้น ขาดการประสานงานและขาดการประสานความร่วมมือจากคณะครูในโรงเรียน จึงทำให้บุคลากรในโรงเรียนขาดแรงจูงใจในการรับการฝึกอบรม

การพัฒนาโครงการฝึกอบรมครูประจำการ โดยใช้ยุทธวิธีที่อาศัยโรงเรียนเป็นพื้นฐานนั้น จะอำนวยให้เกิดคุณประโยชน์ที่จะเชื่อมโยงและสอดคล้องต่อเนื่องกันกับโปรแกรม หรือโครงการที่ได้ปฏิบัติในระดับส่วนกลาง ในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ จากข้อมูลและหลักฐานของการใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐานในการจัดการอบรมครูประจำการนั้น ได้ระบุถึงผลผลิตที่ปรากฏออกมาว่ามีคุณภาพและประสิทธิผลที่สูงกว่าและคุ้มค่ามากกว่า นอกจากนั้นแล้วการจัดดำเนินการโปรแกรมการฝึกอบรมใช้งบประมาณที่ต่ำกว่าอีกด้วย โอกาสที่จะทำความรู้จัก ค้นเคย หรือสัมผัส

กับปัญหาที่แท้จริงของโรงเรียนนั้นมีมากกว่า ซึ่งทำให้โครงการฝึกอบรม ตอบสนองความต้องการ และสอดคล้องต้องกันกับความต้องการของโรงเรียนได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

การฝึกอบรมที่ทางโรงเรียนได้จัดกระทำขึ้น โดยใช้โรงเรียนของตนเป็นฐานนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียน ผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน คณะครูและบุคลากรทุก ๆ ฝ่าย ในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมโดยตรงอย่างจริงจังและทั่วถึง ในการจัดดำเนินการในทุกขั้นตอนครบทั้ง กระบวนการ คณะครูเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญมากที่เขาจะต้องได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมใน กิจกรรมการฝึกอบรมทุก ๆ ขั้นตอนการที่จะผลักดันไม่ให้เกิดขึ้นได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ ฝึกอบรมนั้น จะต้องพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดขึ้น ดังนั้นโปรแกรมการฝึกอบรมจะต้องทำให้ คณะครูทุก ๆ คน ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง เพื่อเปิดโอกาสให้ทำงานร่วมกันอย่างมีคุณภาพ ที่จะระบุปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรม ทำการวางแผนโครงการฝึกอบรม และจัด ดำเนินการในการฝึกอบรมร่วมกัน กลไกของการฝึกอบรม โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะเสริมสร้าง ให้เกิดการฝึกอบรมที่ต่อเนื่องตลอดไป

เป็นที่ยอมรับกันว่าการฝึกอบรมครูประจำการ เป็นการพัฒนามาตรฐานทางการศึกษา ที่สำคัญานหนึ่งของการเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพของครูให้สูงขึ้น เพราะถ้าครู ได้รับการพัฒนาความรู้ทักษะ เจตคติและความรู้ความชำนาญในวิชาชีพ รวมทั้งวิธีการปฏิบัติงาน ในโรงเรียนแล้ว ครูจะเป็นผู้นำเอาองค์ประกอบดังกล่าวมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียน การสอน

นอกจากนั้นในปัจจุบันขอบข่ายของงานในโรงเรียนมีความกว้างขวางและมีปริมาณงาน มาก ดังนั้นการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนจำเป็นต้องทำอย่างรีบด่วน ทั้งวิทยาการ ความก้าวหน้าของโลกปัจจุบันก้าวไปเร็วมาก หลักสูตรและกระบวนการให้การศึกษากำลังเร่งรัด ปรับปรุง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องฝึกอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะครูที่สำเร็จการศึกษาและปฏิบัติ การสอนในโรงเรียนเป็นระยะเวลาอันนานให้เกิดความเข้าใจอันดีเกิดทัศนคติที่ดียิ่งต่อแก่ ในภารกิจของโรงเรียน ทนต่อความก้าวหน้าของวิทยาการในโลกปัจจุบัน ในแง่ของเนื้อหา สารวิชา หลักสูตรเทคนิคการสอน เทคโนโลยีและนวัตกรรม งานโครงการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถ ปรับปรุงและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมเป็นอย่างดี

วิธีการฝึกอบรมครูที่ผ่านมา มักจัดการอบรมโดยให้ครูเดินทางจากโรงเรียนมารับ การฝึกอบรม ณ สถานที่ที่หน่วยงานระดับสูงเป็นผู้กำหนด ซึ่งหลักสูตรการฝึกอบรมไม่ตรงกับ ความต้องการของคณะครูหรือครูเป็นรายคน นอกจากนั้นเนื้อหาในการฝึกอบรมก็ไม่สอดคล้องกับ ปัญหาอุปสรรคและสภาพความเป็นจริงของโรงเรียน ดังนั้นจะพบอยู่เสมอว่า เมื่อคณะครู

ผู้เข้ารับการอบรมได้ผ่านการอบรมเสร็จแล้วกลับมาทำงาน ไม่ได้นำความรู้หรือทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน จึงไม่ทำให้เกิดผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้น

การฝึกอบรมบุคลากรเป็นการลงทุนที่แพง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วไม่นำความรู้หรือทักษะที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ ความล้มเหลวของการฝึกอบรมบุคลากรจะเกิดจากเนื้อหาและกิจกรรมในการฝึกอบรม ไม่สนองความต้องการครูที่จะเป็นแรงจูงใจในการสร้างพฤติกรรมอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้รับการอบรม การอบรมที่คุ้มค่าเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานของครู เป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถทักษะความชำนาญในวิชาชีพให้เหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของครู

2. โครงการพัฒนาคณะครู โดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐาน (School-Based Staff Development Programs)

โครงการพัฒนาคณะครูโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐานนั้นดำเนินการตามหลักความคิดดังต่อไปนี้

2.1 คณะครูควรเป็นผู้ระบุ หรือกำหนดความต้องการในการฝึกอบรมที่เหมาะสม และสนองความต้องการในการพัฒนาทักษะในวิชาชีพของเขา

2.2 ประสบการณ์ในความเจริญงอกงามของครู และของเด็กนักเรียนนั้นควรจัดให้สนองเอกลักษณ์ (individualized) ถ้าต้องการให้ประสบการณ์นั้นมีความหมายจะต้องให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์ ไม่ควรดำเนินการโดยการบังคับจากบุคคลอื่น

2.3 โรงเรียนแต่ละโรงเรียน มีเอกลักษณ์ยิ่งใหญ่ในตัวเอง จึงเป็นหน่วยที่เหมาะสมสำหรับดำเนินการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา (Wiles and Bondi, 1980, p.114)

ในปัจจุบันนี้ โครงการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐานในประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับความนิยมและยอมรับว่าเป็นวิธีการพัฒนาคณะครูที่ดีที่สุดเท่าที่เคยปรากฏมา มีอยู่หลายรัฐ (State) ได้ออกกฎหมายบังคับให้โรงเรียนประจำท้องถิ่นในทุก ๆ ระบบโรงเรียน ต้องจัดการพัฒนาคณะครูโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐาน

รัฐฟลอริดา (Florida State) ได้เป็นผู้นำในการส่งเสริมวิธีการนี้ โดยได้ออกกฎหมายบังคับใช้ก่อนรัฐอื่น ๆ ให้โรงเรียนทุกโรงเรียนในรัฐดำเนินการพัฒนาคณะครูโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐาน

ลอเรนซ์ (Lawrence, 1974) ได้ค้นพบข้อมูลสนับสนุนที่เป็นประโยชน์ในการใช้กรรมวิธีของการพัฒนาคณะครูโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐาน 9 ประการด้วยกัน ดังนี้

1. ทักษะคติของครูได้รับการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากโครงการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐานมากกว่าการฝึกอบรมโดยใช้วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยเป็นพื้นฐานในการฝึกอบรม (college-based inservice programs)

2. โครงการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐาน โดยมีครูมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและครูมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ ในการฝึกอบรม ผลปรากฏว่า ได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมสูงกว่าโครงการฝึกอบรมที่จัดดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยหรือบุคคลภายนอกโรงเรียน โดยปราศจากการร่วมมือของคณะครู

3. การฝึกอบรมคณะครูโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐานที่เน้นการใช้ชุดฝึกอบรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง (Self-instruction) ด้วยตนเองของครูเองนั้น ปรากฏว่ามีข้อมูลชี้ให้เห็นว่ามีประสิทธิภาพสูงมาก

4. โครงการฝึกอบรมครูประจำการโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐานได้จัดให้มีประสบการณ์ในการฝึกที่แตกต่างกัน สำหรับครูที่มีความแตกต่างกันในฐานะที่เป็นเอกัตบุคคล นั้นหมายถึงมีลักษณะเป็นรายบุคคล (individualized) จะบรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมสูงกว่าโครงการฝึกอบรมที่จัดกิจกรรมและประสบการณ์เหมือน ๆ กันให้กับผู้เข้ารับการอบรมทุก ๆ คน

5. โครงการฝึกอบรมครูประจำการโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (ในการสร้างสื่อและวัสดุต่าง ๆ ในการฝึกอบรมให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ฯลฯ) ก่อนข้างบรรลุวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมมากกว่าโครงการที่ครูมีบทบาทเป็นผู้รับ (เช่น ยอมรับในความคิดเห็น รับแนวคิด กำหนดพฤติกรรมให้ทำตาม ฯลฯ)

6. โครงการฝึกอบรมครูประจำการที่มุ่งเน้นการสาธิต การทดลองปฏิบัติ การให้คำปรึกษา และมีการให้ข้อมูลป้อนกลับ จะบรรลุเป้าหมายของการฝึกอบรมมากกว่าโครงการอบรมที่คาดหวังให้ครูสะสมแนวความคิดข้อมูลต่าง ๆ สะสมการพรรณนาถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้ในอนาคต

7. โครงการฝึกอบรมครูประจำการที่ครูทุก ๆ คนมีส่วนร่วม จัดเตรียมทุกอย่างร่วมกันเป็นทีมให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมมากกว่าโครงการฝึกอบรมที่ครูแต่ละคนแยกกันเตรียมงาน โดยไม่มีโอกาสได้ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม

8. คณะครูค่อนข้างจะได้ประโยชน์จากกิจกรรมฝึกอบรม ที่เชื่อมโยงกับงานและภารกิจต่าง ๆ ที่เป็นความพยายามทั่ว ๆ ไปของโรงเรียนที่ต้องการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายมากกว่า โปรแกรมการฝึกอบรมที่เน้นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งไม่เป็นส่วนหนึ่งของแผนทั่วไปในการพัฒนา คณะครู

9. คณะครูจะได้รับผลประโยชน์จากโครงการฝึกอบรม ถ้าเขาสามารถที่จะเลือก จุดมุ่งหมายและกิจกรรมในการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการของเขาด้วยตัวของเขาเอง มากกว่าโครงการฝึกอบรมที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าแล้ว โดยคณะครูไม่มีโอกาสได้เลือก แต่ต้องปฏิบัติตามที่ได้กำหนดเอาไว้

3. การพัฒนาคณะครูโดยใช้สมรรถภาพเป็นพื้นฐานในการพัฒนา (Competency-Based Staff Development)

การพัฒนาคณะครูโดยการใช้สมรรถภาพเป็นพื้นฐานในการพัฒนานั้น เป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่งที่จะใช้ในการพัฒนาทักษะในวิชาชีพของครูได้ โดยการเน้นที่เอกัตบุคคล (individual) ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ต้องกำหนดยุทธวิธีเกี่ยวกับการสอนหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรมทุก ๆ คน แต่เป็นรูปแบบที่เฉพาะสำหรับรายคน

แฮมมิลตัน (Hamilton, 1973, p. 4) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะ 5 ประการของการพัฒนาคณะครูโดยการใช้สมรรถภาพเป็นพื้นฐานในการพัฒนา (Competency-Based Staff Development) ดังต่อไปนี้

1. ความพยายามในการพัฒนาคณะครูนั้นจะต้องเน้นที่ผู้รับการอบรม (ผู้เรียนรู้ คือ คณะครูหรือผู้บริหารโรงเรียน) ผู้เรียนรู้แต่ละคนต้องเข้ามามีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องในการกำหนดระบุกิจกรรมที่สำคัญในการพัฒนาสมรรถภาพเฉพาะนั้น ๆ
2. หน่วยการสอนย่อย ๆ (instructional modules) จัดเตรียมสร้างขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือให้ผู้เข้ารับการอบรมคือ ครูหรือผู้บริหารโรงเรียนได้ศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในวิชาชีพของเขาได้ วัตถุประสงค์ของการสอนต่าง ๆ นี้ก็คือ เกณฑ์อ้างอิง (criterion referenced) ซึ่งความสามารถนี้ได้มาโดยผู้เข้าร่วมแต่ละคนศึกษาอิสระ สมรรถภาพต่าง ๆ นั้นได้พัฒนาขึ้นและประเมินด้วยเกณฑ์ 3 ประเภทด้วยกันคือ ความรู้ (Knowledge) สมรรถภาพ (Performance) และผลที่เกิดขึ้นต่อมาภายหลัง (Consequences)

3. ผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคน จะกำหนดเป้าหมายของวันที่เขาจะบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละวัตถุประสงค์ ซึ่งจะเป็หัวใจสำคัญในการสัมฤทธิ์ผลตามสมรรถภาพที่ตั้งเอาไว้

4. พัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง เสีอนไขสถานการณ์จำลองต่าง ๆ บางครั้งนำมาใช้เพื่อลดองค์ประกอบในการเสี่ยงต่าง ๆ

5. การเน้นนั้นอยู่ที่ผลผลิตมากกว่าปัจจัยตัวป้อน วัตถุประสงค์ได้ระบุนอย่างชัดเจนที่ทุก ๆ คนที่เกี่ยวข้องรู้ได้ เมื่อจุดประสงค์ที่ตั้งไว้นั้นได้บรรลุแล้ว

หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540

หลักสูตรก่อนประถมศึกษา 2540 (อายุ 3 – 6 ปี)

ปรัชญาของการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540

ปรัชญาของการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษาซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540) ได้กำหนดไว้ดังนี้ "หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 กำหนดปรัชญาการจัดการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูเด็กบนพื้นฐานที่สนองความต้องการของเด็กแรกเกิดถึง 6 ปี ที่ต้องการความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจและความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างสมดุลต่อเนื่องไปพร้อมกันทุกด้าน ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดให้ จะเป็นประสบการณ์ตรงที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย ทั้งนี้เป็นไปเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีความสุขกับการปฏิบัติ กิจกรรมประจำวัน โดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่าง บ้าน สถานศึกษา และชุมชน เพื่อพัฒนาให้เด็กได้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อไป" จะเห็นว่า ปรัชญาในการจัดการศึกษาในระดับนี้ มุ่งเน้นให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาเด็กตามวัยและบริบทของสังคม

แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540

การจัดการศึกษาในทุกระดับจะต้องมีจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางของการศึกษาในแต่ละระดับให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ สำหรับแนวคิดในการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษาได้ยึดแนวการจัดเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการและนโยบายของรัฐดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการ

แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่าพัฒนาการของมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องกันไปจนตลอดชีวิต พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาจะมีความสัมพันธ์และพัฒนากันอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นต้อนไปพร้อมกันทุกด้านเด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไป

พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการทางกายที่อธิบายการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่า "มีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน" ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่อธิบายว่า "เด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคมและสิ่งแวดล้อม" ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่อธิบายว่า "เด็กจะพัฒนาได้ดีถ้าในแต่ละช่วงอายุเด็กได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนพอใจ ได้รับความรักความอบอุ่นอย่างเพียงพอจากผู้ใกล้ชิด มีโอกาสช่วยตนเอง ทำงานที่เหมาะสมกับวัย และมีอิสระที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้อบ ๆ ตนเอง"

ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กจึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้ครูหรือผู้เกี่ยวข้องเข้าใจเด็ก สามารถอบรม เลี้ยงดู และจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างของแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้

การเรียนรู้ของมนุษย์เรามีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ ต่าง ๆ ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและ สิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะเป็นไปได้ดี ถ้าผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหวมีโอกาสริเริ่มตามความต้องการและความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ อบอุ่นและปลอดภัย ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และเนื่องจากการเรียนรู้นั้นเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น ทั้งคนเราเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติก่อนที่จะมาเข้าโรงเรียน การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเอง ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก

การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง การเล่นมีอิทธิพลและมีผลต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม จากการเล่นเด็กมีโอกาที่จะอธิบายแสดงออกถึงตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกผู้อื่น

สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่น กับธรรมชาติรอบตัว ดังนั้น หลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษาฉบับนี้ จึงถือ "การเล่น" เป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

4. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม

วัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันไป หลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษาฉบับนี้ถือว่าครูระดับก่อนประถมศึกษา จำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่า วัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมเด็กที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ครูผู้สอนควรต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนา เกิดการเรียนรู้และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานที่เหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่น

หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540

1. เป็นการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมเด็กทุกประเภทที่มีอายุระหว่าง 3 – 6 ปี
2. เป็นการพัฒนาเด็กโดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา
3. เป็นการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา
4. เป็นการจัดประสบการณ์ที่让孩子สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ

และมีความสุข

5. เป็นการพัฒนาเด็กโดยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

6. เป็นการพัฒนาเด็กโดยให้ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วม

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้เด็กอายุ 3 – 6 ปี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณลักษณะตามวัยดังต่อไปนี้

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. มีสุขภาพดี เจริญเติบโตตามวัย และมีพฤติกรรมอนามัยที่เหมาะสม
2. ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว
3. ร่าเริง แจ่มใส มีความสุข และความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
4. มีคุณธรรมและจริยธรรม มีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบ

5. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับสภาพและวัย
6. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบบอบ
 ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นไทย
8. ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
9. มีความสามารถในการคิด การแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัยและมีเจตคติที่
 ดีต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ
10. มีจินตนาการและมีความคิดสร้างสรรค์

คุณลักษณะตามวัย

เด็กอายุ 3 - 4 ปี

พัฒนาการทางด้านร่างกาย

- เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
- วิ่งแล้วหยุดได้โดยไม่ล้ม
- ใช้กรรไกรมือเดียวได้
- วาดและระบายสีอิสระได้

พัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

- พอใจคนที่ตามใจ
- ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
- ช่วยตนเองได้
- ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)

พัฒนาการทางด้านสติปัญญา

- สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ
- อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว
- ชอบถาม "ทำไม" ตลอดเวลา
- ร้องเพลงง่าย ๆ แสดงท่าทางเลียนแบบ
- พุดประโยคยาวขึ้น

เด็กอายุ 4 - 5 ปี

พัฒนาการทางด้านร่างกาย

- เดิน วิ่ง กระโดดได้ดี เพราะกล้ามเนื้อเริ่มประสานสัมพันธ์กัน
- กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย
- ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้

พัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

- มีความมั่นใจในตนเองสูงมาก
- ชอบท้าทายผู้ใหญ่
- ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ
- สนใจผู้อื่น
- ชอบเล่นบทบาทสมมติ
- ชอบเล่นเป็นกลุ่ม

พัฒนาการทางด้านสติปัญญา

- เปรียบเทียบได้
- เรียงลำดับเหตุการณ์ได้
- เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม
- ชอบถาม "ทำไม" เนื่องจากเริ่มเรียนรู้ได้แล้ว
- เข้าใจความเป็นเหตุเป็นผลได้
- พูดเป็นประโยคได้

เด็กอายุ 5 - 6 ปี

พัฒนาการทางด้านร่างกาย

- เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว
- กระฉับกระเฉงไม่อยู่เฉย
- ใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษ ผูกเชือกทรงเท้าได้ ฯลฯ
- ยึดตัวคล่องแคล่ว

พัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

- ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง
- ชอบเล่นกับเด็กอื่น
- ช่วยตัวเองได้
- ชอบสร้างความพอใจให้ผู้อื่น
- ชอบแสดงออกและทำสิ่งที่ถูกต้องเพื่อให้ผู้ใหญ่ชมเชย

พัฒนาการทางด้านสติปัญญา

- พูดประโยคได้ยาวขึ้น
- รู้คำศัพท์มากขึ้น
- ร้องเพลง ท่องคำคล้องจองได้
- บอกชื่อ นามสกุลของตนเองได้
- นับ 1 – 20 ได้
- บอกความแตกต่างของกลืน สี เสียง รส รูปร่าง จำแนก และจัดหมวดหมู่สิ่งของได้

อายุของผู้เรียน

เด็กอายุระหว่าง 3 – 6 ปี

ระยะเวลาเรียน

ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1 – 3 ปี โดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา

แนวทางการจัดประสบการณ์

เพื่อให้การจัดประสบการณ์และกิจกรรมบรรลุตามจุดมุ่งหมายจึงกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์ดังนี้

1. ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. จัดให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

3. ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และเปิดโอกาสให้เด็กริเริ่มกิจกรรมของตนเองโดยครูเป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

4. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีบรรยากาศที่อบอุ่น เพื่อให้เด็ก มีความสุข

5. จัดกิจกรรมในรูปแบบบูรณาการ โดยคำนึงถึงพัฒนาการทุกด้าน

6. จัดประสบการณ์ตรง ให้เด็กเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีโอกาสสังเกต สำรวจ เล่น ค้นคว้าทดลอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง

7. จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของ กับเด็ก และกับผู้ใหญ่

8. จัดให้มีความสมดุล มีทั้งกิจกรรมที่เด็กริเริ่มและครูริเริ่ม กิจกรรมในห้องเรียน และนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวและสงบ

9. จัดให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่

10. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมากกว่าผลผลิต

11. จัดให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น และเอื้อต่อการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

12. จัดกิจกรรมให้เด็กมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวม รักธรรมชาติและรักท้องถิ่น

13. จัดให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผน ลงมือปฏิบัติ และบอกผลการปฏิบัติกิจกรรม ของตนเองและผู้อื่นได้

14. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

15. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

เนื้อหา

เนื้อหาที่จะนำไปใช้จัดกิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี กำหนดไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ประสบการณ์สำคัญ

เป็นประสบการณ์ที่ครูควรนำไปใช้จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ครอบคลุมทั้ง 9 ข้อ ดังนี้

1.1 สื่อความคิดที่เป็นการกระทำ ได้แก่

- การรู้จักสิ่งของต่าง ๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรสและดมกลิ่น
- การเลียนแบบการกระทำและเสียงต่าง ๆ
- การเชื่อมโยงรูปภาพ ภาพถ่าย และรูปแบบต่าง ๆ กับสิ่งของหรือสถานที่จริง
- การเล่นบทบาทสมมติ
- การสร้างแบบจำลองต่าง ๆ ด้วยดินเหนียว ดินน้ำมัน แท่งไม้ ฯลฯ
- การเขียนภาพและระบายสีอิสระ

1.2 การใช้ภาษา ได้แก่

- การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด
- การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง
- การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ
- การสนุกกับการฟังเรื่องราวนิทาน คำคล้องจอง คำกลอน
- การสนุกกับการเขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็กตามธรรมชาติ เขียนภาพ เขียนขีดเขียน เขียนคล้ายตัวอักษร เขียนเหมือนสัญลักษณ์
- การสนุกกับการอ่านในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายตามธรรมชาติ อ่านนิทานภาพ หรือสัญลักษณ์

1.3 การเรียนรู้ทางสังคม ได้แก่

- การวางแผน การตัดสินใจเลือก การลงมือปฏิบัติ
- การแก้ปัญหาในการเล่น
- การร่วมปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของกลุ่ม
- การรับรู้ที่ไวต่อความรู้สึก ความสนใจ และความต้องการของผู้อื่น
- การสร้างความสัมพันธ์กับเด็กและผู้ใหญ่
- การมีประสบการณ์ทางการเล่นสร้างสรรค์ร่วมกับเด็กอื่น

1.4 การเคลื่อนไหว ได้แก่

- การเคลื่อนไหวจากที่หนึ่งไปที่หนึ่ง
- การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์
- การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านการเคลื่อนไหว
- การรับรู้และแสดงความรู้สึกด้วยการเคลื่อนไหวกับจังหวะ

1.5 ดนตรี ได้แก่

- การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี
- การเล่นเครื่องเล่นดนตรีง่าย ๆ เช่น เครื่องดนตรีประเภทเคาะ ประเภทตี ฯลฯ
- การร้องเพลง

1.6 การจำแนกและการเปรียบเทียบ ได้แก่

- การสำรวจและอธิบายความเหมือน ความต่างของสิ่งต่าง ๆ
- การจับคู่ การจำแนก และการจัดกลุ่ม
- การใช้หรืออธิบายสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย
- การเปรียบเทียบ เช่น ยาว/สั้น ขรุขระ/เรียบ ฯลฯ
- การเรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ

1.7 จำนวน ได้แก่

- การเปรียบเทียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน
- การจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง
- การนับสิ่งต่าง ๆ โดยการท่องจำ

1.8 มิติสัมพันธ์ (พื้นที่ / ระยะทาง) ได้แก่

- การต่อเข้าด้วยกัน และการแยกออก
- การบรรจุและการเทออก
- การจัด การเปลี่ยนรูปทรงของวัตถุสิ่งต่าง ๆ
- การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่าง ๆ กัน
- การมีประสบการณ์และการอธิบายในเรื่องตำแหน่งของวัตถุที่สัมพันธ์กัน เช่น บน ล่าง ฯลฯ
- การมีประสบการณ์และการอธิบายในเรื่องทิศทางการเคลื่อนที่ของวัตถุและคน เช่น ออกจาก ช้างหน้า ห่างไกลจาก ฯลฯ
- การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วยภาพวาด ภาพถ่ายและรูปภาพ

1.9 เวลา ได้แก่

- การหยุดและการเริ่มต้นการกระทำ โดยใช้สัญญาณ
- การมีประสบการณ์และเปรียบเทียบเวลา เช่น ตอนเช้า ตอนเย็น เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ ฯลฯ
- การสังเกตความเปลี่ยนแปลงของฤดู
- การมีประสบการณ์และการเรียงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ

2. เนื้อหาและแนวคิด

เนื้อหาในส่วนนี้กำหนดเฉพาะหัวข้อไม่มีรายละเอียดให้ แต่มีแนวคิดในแต่ละหัวข้อ ทั้งนี้เพื่อกำหนดให้ผู้สอนกำหนดรายละเอียดขึ้นเอง ให้สอดคล้องกับความต้องการความสนใจของเด็กโดยง่ายสามารถยืดหยุ่นเนื้อหาเหล่านี้ได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม ในชีวิตจริงของเด็ก ส่วนแนวคิดเป็นสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับเด็ก หลังจากที่ได้จัด

ประสบการณ์หรือกิจกรรมให้เด็กปฏิบัติแล้ว ดังนั้นจึงไม่ต้องการให้นำเนื้อหาและแนวคิดไป
ให้เด็กท่องจำ หัวข้อเนื้อหาและแนวคิดมีดังนี้

2.1 ตัวเรา

- ฉันมีชื่อตั้งแต่เกิด ฉันมีเสียง รูปร่างหน้าตาไม่เหมือนใคร
ฉันภูมิใจที่เป็นตัวฉันเอง คนอื่น ๆ ก็ภูมิใจในตัวเองเช่นกัน
- ฉันมีอวัยวะต่าง ๆ เช่น ตา หู จมูก ปาก ขา มือ ผม ผิวหนัง
นิ้วมือ นิ้วเท้า
- ฉันรู้จักระวังรักษาอวัยวะต่าง ๆ ให้มีความปลอดภัย
ไม่เป็นอันตรายและใช้การได้ดี
- ฉันรู้จักวิธีรักษาร่างกายให้สะอาดมีสุขภาพดีได้
- ฉันต้องรับประทานอาหาร ออกกำลังกาย และพักผ่อน เพื่อช่วย
ให้ฉันเจริญเติบโต
- ฉันล้างมือก่อนรับประทานอาหารหรือหลังจากเข้าห้องน้ำ
- ฉันต้องระวังรักษาปากและฟันให้สะอาด
- ฉันต้องออกกำลังกายและพักผ่อนเพื่อช่วยให้ฉันเจริญเติบโต
ฉันมีน้ำหนัก และส่วนสูงเพิ่มขึ้น
- ฉันสามารถทำงาน เล่นคนเดียว เล่นกับผู้อื่น และเรียนรู้
กฎกติกา การเล่นต่าง ๆ ได้
- ฉันเรียนรู้ที่จะระมัดระวังรักษาความปลอดภัยของตนเอง
ในขณะที่เล่นหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ
- ฉันไม่เดินบนถนนโดยลำพัง
- ฉันไม่เล่นไม้ขีดไฟ มีด ปืน เพราะเป็นสิ่งอันตรายต่อชีวิต
- ฉันจะรับประทานยา เมื่อแพทย์ พ่อแม่ หรือครูให้
- ฉันสามารถเรียนรู้ได้ดีด้วยการลงมือกระทำ สำรวจ ใช้ความคิด
คาดุ หูฟัง มือสัมผัส ลิ่นชิมรส และจุ่มดมกลิ่น
- สิ่งที่ฉันทำมีทั้งง่ายและยาก ฉันจะพยายามทำสิ่งต่าง ๆ
ให้สำเร็จ และฉันจะทำสิ่งต่าง ๆ ได้มากกว่านี้ เมื่อฉันโตขึ้น

- ฉันสามารถเรียนรู้ที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น แต่งตัว อาบน้ำ แปรงฟัน รับประทานอาหาร ฯลฯ
- ฉันอาจรู้สึกดีใจ เสียใจ โกรธ เหนื่อย หรืออื่น ๆ แต่ฉันเรียนรู้ที่จะแสดงความรู้สึกในทางที่ดี
- เมื่อฉันแสดงความคิดหรือทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดของตนเอง แสดงว่าฉันมีความคิดสร้างสรรค์ ความคิดและแนวคิดของฉันเป็นสิ่งสำคัญ แต่คนอื่นก็มีความคิดที่ดีเหมือนฉันเช่นกัน
- ฉันสามารถเรียนรู้กฎ ระเบียบต่าง ๆ และปฏิบัติตามได้
- ฉันสามารถเรียนรู้การมีมารยาทที่ดี สุภาพเรียบร้อย มีความเมตตา กรุณา รู้จักแบ่งปัน ฉันภูมิใจที่ฉันเป็นคนดี
- ฉันยินดีช่วยเหลืองานทั้งที่บ้านและโรงเรียน
- ฉันภูมิใจที่ฉันเป็นคนไทย

2.2 ครอบครัว

- บ้าน คือ สถานที่ที่คนในครอบครัวอาศัยอยู่ บ้านมีแบบต่าง ๆ กัน เช่น บ้านไม้ ตึก บ้านในเรือ ฯลฯ บริเวณพื้นที่รอบบ้านมีมากน้อยต่างกัน บางบ้านอาจจะปลูกต้นไม้ ดอกไม้
- บ้านอาจจะมี 1 ห้อง หรือหลายห้อง แต่ละห้องมีของใช้อำนวยความสะดวก
- ฉันอยู่กับครอบครัว ครอบครัวของฉัน คือ กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ด้วยกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในครอบครัวมีพ่อ แม่ พี่ น้อง บางครอบครัวอาจมี ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา
- ทุกคนในครอบครัวของฉันเป็นบุคคลสำคัญและต้องช่วยกันทำงาน
- พ่อของฉันเป็นผู้ชาย แม่ของฉันเป็นผู้หญิง เด็กผู้ชายเรียก ลูกชาย เด็กผู้หญิงเรียกลูกสาว บางคนอาจจะมีพี่ชาย พี่สาว น้องชาย น้องสาว

- ทุกคนในครอบครัวของฉันต้องการที่อยู่อาศัย อาหาร เสื้อผ้า ต้องการความรัก ความอบอุ่น
- ครอบครัวของฉันมีการดำเนินชีวิตและความเชื่อมั่นของตนเอง
- ในครอบครัวต้องการความรัก ความอบอุ่น และต้องช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน ถ้าในครอบครัวมีสัตว์เลี้ยง ทุกคนต้องช่วยกันดูแล
- ฉันอาศัยอยู่ในครอบครัวและทำกิจกรรมร่วมกัน
- ทุกคนในครอบครัวของฉันเป็นบุคคลสำคัญและต้องช่วยกันทำงาน
- ทุกคนในครอบครัวต้องช่วยกันดูแลรักษาสุขภาพ ความปลอดภัย และปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ตกลงกันภายในบ้าน
- ฉันจะต้องขออนุญาตใช้สิ่งของต่าง ๆ ที่ฉันมิได้เป็นเจ้าของ
- ฉันต้องเคารพเชื่อฟังพ่อแม่และผู้ใหญ่ในบ้าน
- ฉันต้องมีมารยาท รู้จักปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกาลเทศะ
- ฉันมีเพื่อนบ้าน ฉันต้องไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่เพื่อนบ้าน และต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.3 โรงเรียนของฉัน

- โรงเรียนของฉันมีชื่อ ครู และเพื่อนก็มีชื่อ
- ฉันไปโรงเรียน โรงเรียนคือ สถานที่ที่เด็ก ๆ มาทำกิจกรรมร่วมกัน และทำให้ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆมากมายในโรงเรียนของฉัน มีครู นักเรียน คณงาน ภารโรง
- ครูรักฉัน ครูดูแลเอาใจใส่และจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เล่น ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ
- ฉันมีเพื่อนหลายคน ในแต่ละวัน ฉันเล่นและทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยกันอย่างมีความสุข

- ฉันรู้จักสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน ในโรงเรียนมีห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องอาหาร สนามเด็กเล่น ฯลฯ
- ทุกคนในโรงเรียนของฉันมีหน้าที่รับผิดชอบและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- โรงเรียนของฉันมีคนอยู่ร่วมกันหลายคนจึงต้องมีกฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน
- ฉันและเพื่อนของฉันช่วยกันรักษาความสะอาด และรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน
- ฉันทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน และช่วยกันคิด ช่วยกันทำงานเสร็จ

2.4 บุคคลต่าง ๆ

- ฉันมีรูปร่าง มีความคิดเหมือนและต่างกับเพื่อน
- ร่างกายของฉันจะเปลี่ยนแปลงไปตามวัย ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ทุก ๆ ปี ฉันจะมีวันครบรอบวันเกิดและจะมีอายุมากขึ้นทุกปี
- ฉันต้องการอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค
- ฉันและเพื่อน ๆ ทุกคนต้องการอาหารที่มีประโยชน์ ต้องมีเวลาเล่น ได้พักผ่อน ต้องการความรัก ความเอาใจใส่ และการยอมรับจากผู้ใหญ่
- ฉันและเพื่อนมีความสามารถ บางคนมีความสามารถพิเศษ ความสามารถของฉันและเพื่อนอาจเหมือนหรือต่างกันได้
- ฉันและเพื่อนมีความคิดและความรู้สึก ที่อาจเหมือนกันหรือแตกต่างกันได้ ฉันต้องรับฟังความคิดเห็นและรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นด้วย
- คนในชุมชนที่ฉันอาศัยอยู่ มีอาชีพที่หลากหลาย เช่น แพทย์ ทหาร ตำรวจ ครู ช่างนา ช่างสวน พ่อค้า แม่ค้า นักแสดง ฯลฯ แต่ละอาชีพก็มีหน้าที่แตกต่างกันไป

- เมื่อฉันเติบโตขึ้น ฉันสามารถเลือกประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้ตามความสามารถ และความถนัดของตนเอง
- ฉันและเพื่อนๆนับถือศาสนาหรือมีความเชื่อที่เหมือนกัน หรือแตกต่างกันได้ ศาสนาทุกศาสนาสอนให้ทุกคนเป็นคนดี

2.5 วันสำคัญ

- ครอบครัวของฉันมีวันสำคัญของตนเอง เช่น วันเกิด วันทำบุญบ้าน ฯลฯ
- ฉันเป็นคนไทย และคนไทยมีวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีหลายอย่าง
- วันสำคัญแต่ละวันจะมีการปฏิบัติกิจกรรมที่แตกต่างกันไป
- ในท้องถิ่นที่ฉันและเพื่อน ๆ อาศัยอยู่ อาจมีวันสำคัญของตนเอง ซึ่งจะมีการปฏิบัติกิจกรรมที่แตกต่างกันไป

2.6 ธรรมชาติรอบตัว

- สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวฉัน มีทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต
- ฉันเป็นสิ่งมีชีวิต สิ่งมีชีวิตมีทั้งคน พืช สัตว์ ต้องการอากาศ แสงแดด น้ำ และอาหาร เพื่อเจริญเติบโต
- รอบตัวฉันมีสิ่งไม่มีชีวิตอยู่ด้วย สิ่งไม่มีชีวิต เช่น น้ำ หิน ดิน หวาย ฯลฯ มีรูปร่าง สี ประโยชน์ และโทษต่างกัน
- ฉันและทุกคนรวมทั้งพืชและสัตว์ สามารถปรับตัวให้เข้ากับลักษณะอากาศ อุณหภูมิ ฤดูกาลได้ และยังต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
- ลักษณะอากาศรอบ ๆ ตัวฉันแต่ละวันอาจเหมือนหรือแตกต่างกันได้
- ฉันเห็นเมฆบนท้องฟ้ามีรูปร่างต่าง ๆ บางครั้งฉันสามารถทายลักษณะอากาศได้จากเมฆบนท้องฟ้า

- เวลากลางวันเป็นช่วงเวลาที่ดวงอาทิตย์ขึ้นจนดวงอาทิตย์ตก คนส่วนใหญ่จะตื่นและไปทำงาน เล่นหรือไปโรงเรียนระหว่างเวลา กลางวัน
- เวลากลางคืนเป็นช่วงเวลาที่ดวงอาทิตย์ตกจนดวงอาทิตย์ขึ้น ฉะนั้น และคนส่วนใหญ่จะนอนพักผ่อนตอนกลางคืน
- ประเทศไทยที่ฉันทอาศัยอยู่มี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาว

2.7 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

- สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติรอบตัวฉัน เช่น ต้นไม้ สัตว์ น้ำ ดิน หิน ทราย อากาศ ฯลฯ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต และจำเป็นต้อง ได้รับการอนุรักษ์
- ฉันสามารถช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้โดยไม่ทำลาย และบำรุงรักษาให้ดีขึ้นได้
- สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นที่อยู่รอบ ๆ ตัวฉัน เช่น บ้านที่อยู่ อาศัย ถนนหนทาง สวนสาธารณะ สถานที่ต่าง ๆ ฯลฯ เป็นสิ่งที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน
- ฉันสามารถช่วยรักษาสาธารณสุขสมบัติและสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ได้ โดยไม่ทำลายหรือทำให้ชำรุดเสียหาย

2.8 การคมนาคมและการสื่อสาร

- ฉันสามารถเดินทางจากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่งได้ด้วยการเดินหรือใช้ ยานพาหนะ
- ยานพาหนะบางอย่างที่ฉันเห็นเคลื่อนที่ได้โดยการใช้เครื่องยนต์ ลม ไฟฟ้า หรือคน เป็นผู้ทำให้เคลื่อนที่
- เมื่อฉันจะเดินทางหรือขนส่ง ฉันตัดสินใจว่าจะไปทางใด และวิธีใด

- พาหนะที่ใช้เดินทาง เช่น รถยนต์ รถเมล์ รถไฟ เครื่องบิน เรือ ฯลฯ ผู้ขับซึ่งจะต้องได้รับใบอนุญาตขับซึ่งและทำตามกฎจราจร เพื่อความปลอดภัยของทุกคน
- ฉันสามารถเดินทาง ขนส่ง ได้ทั้งทางบก ทางอากาศ ทางน้ำ
- ฉันต้องเดินบนทางเท้า ข้ามถนนตรงทางม้าลาย สะพานลอย หรือตรงที่มีสัญญาณไฟ เพื่อความปลอดภัย และต้องระมัดระวังเวลาข้าม
- ฉันสามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ได้หลายวิธี เช่น โดยการไปมาหาสู่ โทรศัพท์ โทรเลข จดหมาย ฯลฯ
- ฉันสามารถทราบข่าว ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ รอบตัว ด้วยการพูดคุย สนทนา ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ และอ่านหนังสือ
- ฉันใช้หนังสือเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกไปยังผู้อ่าน ถ้าฉันชอบอ่านหนังสือฉันก็จะมีความรู้ ความคิด มากขึ้น

2.9 สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

- ฉันเห็นสีต่าง ๆ ด้วยตา แสงสว่างช่วยให้ฉันมองเห็นสี ถ้าฉันหลับตาหรือปิดตาฉันจะเห็นเป็นสีดำ สีมีอยู่ทุกหนทุกแห่งที่ฉันสามารถเห็น ตามดอกไม้ เสื้อผ้า อาหาร รถยนต์ และอื่น ๆ
- สีที่ฉันเห็นมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น แดง ส้ม เหลือง เขียว น้ำเงิน ม่วง ฯลฯ สีทำให้สิ่งที่อยู่รอบตัวฉันดูสดชื่น สวยงาม แต่สีบางสี อาจเป็นอันตรายต่อสายตา และความรู้สึก
- สีบางสี เช่น สีเขียว สีเหลือง สีแดง เป็นสัญญาณจราจร เพื่อความปลอดภัย
- สิ่งต่าง ๆ รอบตัวฉันส่วนใหญ่มีสี ยกเว้นกระจกใส พลาสติกใส น้ำบริสุทธิ์ อากาศบริสุทธิ์

- ทุกคนต้องการอาหารและน้ำเพื่อมีชีวิตอยู่อาหารที่มีประโยชน์จะ
ช่วย ทำให้ฉันมีสุขภาพแข็งแรง เจริญเติบโต สามารถทำงานและ
เล่นได้
- อาหารที่ฉันรับประทานมีหลายชนิด มีสีกลิ่น รสต่างกัน
- ทุกคนควรรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย
- ผักผลไม้ทุกชนิดที่ฉันรับประทานต้องล้างให้สะอาด
ก่อนรับประทาน หรือประกอบอาหาร
- คนเราใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ช่วยอำนวยความสะดวก
ในการทำงาน แต่ขณะเดียวกันต้องระมัดระวังในเวลาใช้เพราะ
อาจเกิดอันตรายและเกิดความเสียหายได้ ถ้าใช้ผิดวิธีหรือใช้ผิด
ประเภท
- เครื่องมือเครื่องใช้มีหลายชนิดและหลายประเภท เช่น เครื่องใช้
ในการทำสวน การก่อสร้าง เครื่องใช้ภายในบ้าน ฯลฯ
- เครื่องมือเครื่องใช้ เมื่อใช้แล้วควรทำความสะอาด และเก็บเข้าที่
ให้เรียบร้อย
- สิ่งต่าง ๆ รอบตัวฉัน สามารถแบ่งเป็นประเภท ชนิด ตามขนาด สี
รูปร่าง
- ฉันสามารถนับสิ่งต่าง ๆ ว่ามีจำนวนเท่าใด
- ฉันเปรียบเทียบสิ่งของต่าง ๆ ตามขนาด จำนวน น้ำหนัก
- ฉันสามารถจัดเรียงลำดับสิ่งของตามขนาด ตำแหน่ง
ลักษณะที่ตั้งได้
- ฉันสามารถเพิ่ม หรือลดสิ่งของออกจากจำนวนสิ่งของที่เรามีอยู่
- คนเราใช้ตัวเลขในชีวิตประจำวัน เช่น เงิน โทรศัพท์
บ้านเลขที่ ฯลฯ
- สิ่งที่ช่วยฉันในการวัดมีหลายอย่าง เช่น ไม้บรรทัด เข็มนาฬิกา
ถ้วยตวง ช้อนตวง ฯลฯ บางอย่างฉันอาจใช้การคาดคะเน
หรือกะประมาณได้

- ฉันทใช้เงินซื้อสิ่งของ เช่น อาหาร เสื้อผ้า ฯลฯ
- ฉันทใช้ "เวลา" พุดถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น เมื่อวานนี้ วันนี้ พรุ่งนี้ ตอนเช้า ตอนบ่าย ตอนเย็น ฯลฯ

กิจกรรมประจำวัน

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันจึงต้องให้ครอบคลุมดังต่อไปนี้

1. การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่

เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่ว ในการใช้อวัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ กลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี ฯลฯ

2. การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก

เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นล้อย่อม ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

3. การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก และเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว อาจจัดกิจกรรมโดยใช้ศิลปะเป็นสื่อ ในการเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติ ในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก ฯลฯ

4. การพัฒนาการคิด

เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลอง

ทัศนศึกษา ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่หรือรายบุคคล

5. การส่งเสริมให้เด็กได้เลือกและตัดสินใจ

เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือกเล่นหรือทำกิจกรรมอย่างเสรีตามความสนใจ และความต้องการของตนเอง จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นตามมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายใน ภายนอกห้องเรียน

6. การส่งเสริมลักษณะนิสัยและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน

เพื่อให้เด็กมีสุขนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองได้ในกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นจึงควรจัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น การรับประทานอาหาร การพักผ่อนนอนหลับ การขับถ่าย การทำความสะอาดร่างกาย การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น การปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงของส่วนรวม การเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

การจัดตารางกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี สามารถนำมาจัดลงในตารางกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งครูและเด็กทราบว่า แต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร โดยมีหลักการจัดดังนี้

1. กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน
2. จัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนในอัตราส่วนที่เหมาะสม
3. กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาเกินกว่า 20 นาที
4. กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นเกม เด็กมักจะสนุกสนานเพลิดเพลินไม่เบื่อหน่ายง่าย อาจใช้เวลาประมาณ 40 - 60 นาที

5. กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและบุคลากรเป็นผู้ริเริ่ม กิจกรรมที่สงบกับเคลื่อนไหวจัดให้ครบทุกประเภทกิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยมากเกินไป

การประเมินพัฒนาการ

การประเมินเด็กอายุ 3 – 6 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้พัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการเร็วช้าต่างกัน และสามารถพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายได้ ถ้าเด็กได้รับประสบการณ์เสริมสร้างอย่างเพียงพอและเหมาะสม

การประเมินพัฒนาการควรยึดหลักดังนี้ คือ

1. ต้องประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้าน
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินต้องมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันของเด็ก โดยจัดการประเมินให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรมประจำวัน
4. จัดทำการประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการเลือกใช้เครื่องมือ และการจัดบันทึก ไว้เป็นหลักฐาน
5. ไม่ใช้การประเมินด้วยแบบทดสอบ เพราะไม่เหมาะกับวัย และระดับพัฒนาการของเด็กอายุ 3 – 6 ปี การประเมินเด็กควรจะขึ้นอยู่กับแหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน มิใช่ขึ้นอยู่กับคะแนนสอบสำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 3 – 6 ปี ได้แก่ การสังเกต การสนทนา การสัมภาษณ์ การรวบรวมผลงานหรือชิ้นงานที่แสดงออกถึงการทำงานอย่างเต็มความสามารถในพัฒนาการแต่ละด้านของเด็กเป็นรายบุคคล ทั้งนี้อาจมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กโดยการจัดทำเป็นแฟ้มรายบุคคล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรมการฝึกหัดครู (2516 : 4 – 10 อ้างอิงมาจาก ประโยชน์ จันทร์โชติ. 2520 : 18) ได้ค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดีโดยสร้างแบบสอบถามขึ้น 130 ข้อ รวมเป็นคุณลักษณะหมวดใหญ่ ๆ ได้ 8 ลักษณะ คือ

1. คุณลักษณะด้านการสอน เช่น มีความรู้จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติ มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร มีการเตรียมการสอนและสามารถดำเนินการสอนตามที่เตรียม มีความสามารถในการวัดผล สามารถคัดเลือกวิธีสอนได้เหมาะสม มีความสามารถในการปกครอง ชั้นยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็กสอนให้เด็กรู้จักคิด ฯลฯ
2. คุณลักษณะด้านวิชาการ เช่น ค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ การค้นคว้าใฝ่หาเทคนิค วิธีสอนใหม่ ๆ มาใช้ การติดตามความเคลื่อนไหวทางการศึกษา การสนใจฟังการอภิปราย และปาฐกถา ฯลฯ
3. คุณลักษณะด้านสุขภาพกายและจิต เช่น การรู้จักพักผ่อน การเอาใจใส่ในการจัด สิ่งแวดล้อมให้สะอาด เอาใจใส่ในการป้องกันโรคติดต่อ มีอารมณ์ดี รู้จักผ่อนคลายอารมณ์ ไม่มีความกังวลใจ ฯลฯ
4. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ เช่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน บุคคลทั่วไป เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ฯลฯ
5. คุณลักษณะด้านคุณธรรม และความประพฤติ เช่น ความเที่ยงธรรม ความเมตตา กรุณา ความยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ความซื่อสัตย์สุจริต การวางตนอย่างเหมาะสม ความรับผิดชอบในหน้าที่และการทำงาน ไม่ดูหมิ่นศาสนาอื่น ฯลฯ
6. คุณลักษณะด้านบุคลิกลักษณะ เช่น ความร่าเริงแจ่มใส ความสุภาพอ่อนโยน ความขยันขันแข็ง รูปร่างหน้าตาดี แต่งกายเหมาะสม มีความคล่องแคล่วว่องไว รู้จักควบคุม อารมณ์ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ฯลฯ
7. คุณลักษณะด้านการอบรมแนะแนวและปกครอง เช่น รู้จักการปกครองแบบ ประชาธิปไตย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รักษาความลับของนักเรียน เป็นผู้มีระเบียบวินัย เป็นตัวอย่าง ที่ดีรู้จักใช้ความเด็ดขาดหรืออะลุ่มอล่วยได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล
8. คุณลักษณะด้านการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย เช่น การยอมรับนับถือผู้อื่น การให้ความร่วมมือกับผู้อื่น การใช้หลักเหตุผลในการแก้ปัญหา การรู้จักสิทธิของตนตามกฎหมาย รู้จักร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีนิยม การรู้จักปรับปรุงฐานะให้ดีขึ้น การประหยัด ฯลฯ

วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2518 : 86 – 90 อ้างอิงมาจาก ประโยชน์ จันทร์โชติ. 2520 : 18) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ลักษณะของครูที่สังคมต้องการ” โดยได้จำแนกลักษณะเด่น ๆ ของครูที่ควรพิจารณา 7 ลักษณะ คือ ลักษณะด้านความประพฤติ ลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการ ลักษณะด้านการสอน ลักษณะด้านการปกครองนักเรียน ลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ลักษณะด้านบุคลิกภาพและลักษณะด้านการทำงานนอกเวลา และการทำงานอดิเรก

บริบูรณ์ สุทธสุภา (2518 : 55 – 58 อ้างอิงมาจาก ประโยชน์ จันทร์โชติ. 2520 : 18) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “เกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8” โดยได้สร้างแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของครู 40 ข้อ ใน 40 ข้อนี้ แบ่งเป็นคุณลักษณะต่าง ๆ 10 ลักษณะตามเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูคือ การเตรียมงาน ความสามารถในการสอน การกระตุ้นนักเรียน ความรอบรู้แม่นยำในวิชาที่สอน เทคนิคในการสอน วินัยและการควบคุมชั้น การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน บุคลิกภาพความสัมพันธ์ต่อคณะครู ผู้ปกครองและทัศนคติต่ออาชีพครู

เจดีย์ว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ (2520 : 301 - 306) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่องลักษณะของครูดีไว้ว่า ต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและความประพฤติดี เป็นพลเมืองดีมีความสามารถในการอบรม แนะนำและปกครอง รวมทั้งเป็นผู้มีความสามารถในการสอนดี

มานพ ภาษิตวิไลธรรม (2520 : 60) ทำการศึกษาสมรรถภาพของครูประถมศึกษาที่สังคมต้องการ พบว่าประกอบไปด้วยคุณสมบัติ 9 ประการดังนี้

1. ความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสังคมชนบท
2. ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีโดยเฉพาะแก่นักเรียน
3. ปฏิบัติงานสอนตลอดเวลา
4. แต่งกายเรียบร้อย พุดจาไพเราะ
5. กระตือรือร้น ถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน
6. กระตุ้นให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบ
7. มีความสามัคคีในหมู่คณะ
8. รับผิดชอบต่องาน และทำงานให้สำเร็จ
9. สามารถปลุกฝังเจตคติที่ดีแก่นักเรียน

ประโยชน์ จันทร์โชติ (2520 : 61 – 63) ได้ศึกษาวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา โดยสอบถามทัศนคติจากบุคคลหลายฝ่าย คือ ครูประถมศึกษาผู้บริหารการศึกษา นักเรียนและผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะด้านการสอน มีความรู้ดีมีการติดตามผล เตรียมการสอน รู้จักใช้วิธีการสอนและอุปกรณ์ มีความรู้เรื่องหลักสูตรดี มีความสามารถสอนวิชาต่างๆ ได้หลายวิชา เอาใจใส่นักเรียน สอนให้คิดและปฏิบัติได้ สนใจต่อความเคลื่อนไหวทางวิชาการ กระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น สร้างบรรยากาศให้สนุกสนานเรียน
2. คุณลักษณะด้านสัมพันธ์กับนักเรียน ได้แก่ มีความเมตตาทั่วหน้ากัน ไม่วางท่าถือตัว ใต้ถามทุกข์สุข ทำตัวให้เด็กทั้งรักทั้งเคารพ เอาใจใส่ด้านการเรียน ด้านสุขภาพและร่วมกิจกรรมนักเรียน รู้จักให้อภัยและมีความอดกลั้น รักษาความลับของนักเรียนได้ มีความหวังดีต่อนักเรียนทุกคน ช่วยให้นักเรียนแก้ปัญหาด้วยตนเองได้
3. คุณลักษณะด้านคุณธรรม-ศีลธรรม ความประพฤติ ความเรียบร้อย มีความเมตตา กรุณาต่อคนทั่วไป ปฏิบัติราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตยึดมั่นในศีลธรรม ไม่มัวเมาอบายมุข
4. คุณลักษณะด้านบุคลิกท่าทาง ได้แก่ รูปร่างสง่างาม แต่งกายสะอาดเรียบร้อยทันสมัย พอสวมครุ มีสุขภาพกายและจิตดี มีความกระตือรือร้น ว่องไว แต่อ่อนน้อม ไม่ทำตัวเป็นคนมีปมด้อย
5. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ ให้การต้อนรับผู้มาติดต่อ ให้ความร่วมมือกับผู้ปกครอง ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่เห็นแก่ตัว มองคนอื่นในแง่ดี ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน
6. คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ได้แก่ อุทิศเวลาให้แก่งานทุกอย่าง ปรับปรุงโรงเรียนให้ดีขึ้น ไม่เป็นคนนั่งดูตาย ช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความเต็มใจ
7. คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามแบบแผนของกฎหมาย เคารพมติของกลุ่ม กล้าแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

วันดี วุฒิโกศ (2522) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง "ลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์ในทัศนะของครูใหญ่ครู และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร" พบว่า

1. ทัศนะของครูใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่มีความจำเป็นมากที่สุดสำหรับครูอนุบาลคือ

- 1.1 จัดห้องเรียนให้มีสภาพสนองความต้องการของเด็กทั้งทางด้านกาย อารมณ์ สังคมและภาษา
- 1.2 ใช้ภาษาชัดเจนและแจ่มแจ้ง
- 1.3 อยู่กับเด็กได้อย่างสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย
- 1.4 พุดจาสุภาพเรียบร้อย ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็ก
- 1.5 หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส และร่าเริง
- 1.6 ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับเด็ก
- 1.7 รักและเมตตาเด็กโดยถ้วนหน้า
- 1.8 รักและศรัทธาในอาชีพครู ให้เกียรติครูด้วยกัน
- 1.9 รักษาความลับของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ร่วมงาน
- 1.10 มีความรับผิดชอบ เอาใจใส่งานของตน
- 1.11 มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม

2. ทัศนะของครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่มีความจำเป็นมากที่สุดสำหรับครูอนุบาล คือ

- 2.1 พุดจาสุภาพเรียบร้อย ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็ก
- 2.2 หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส และร่าเริง
- 2.3 ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับเด็ก
- 2.4 รักและศรัทธาในอาชีพครู ให้เกียรติครูด้วยกัน
- 2.5 มีความรับผิดชอบและเอาใจใส่งานของตน

3. ทัศนะของผู้ปกครอง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่มีความจำเป็นมากที่สุดสำหรับครูอนุบาล คือ

- 3.1 พุดจาสุภาพเรียบร้อย ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็ก
- 3.2 ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับเด็ก
- 3.3 รักและเมตตาเด็กโดยถ้วนหน้า

ศรีสมร พุ่มสะอาด (2530 : 44 - 49) ได้ทำการสัมภาษณ์เสนาห์ จามริก, เสรี วงษ์มณฑา และพระราชวรภุณี เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูดี พบว่าครูดีควรมีคุณลักษณะดังนี้

1. ต้องมีความรู้ในด้านวิชาการทั่ว ๆ ไป ที่จะสอนวิชาครูอย่างกว้างขวาง และทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม
2. มีเทคนิควิธีและความสามารถในการสอน หรือการถ่ายทอดความรู้โดยเฉพาะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาในการถ่ายทอด มีความเอาใจใส่ และสามารถสอนให้นักเรียนนำวิชาความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข
3. มีคุณสมบัติส่วนตัวที่ดีมีคุณธรรม มีศีลธรรมจรรยาเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและคนทั่วไป มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นบุคคลที่มีลักษณะของกัลยาณมิตร ซึ่งได้แก่ มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีความประพฤติเรียบร้อยเป็นแบบอย่างที่ดีไม่เบียดเบียนใครช่วยเหลือเกื้อกูลคนทั่วไป มีสุขภาพจิตที่ดี จิตใจเบิกบานแจ่มใสมีเมตตากรุณาจิตใจอ่อนโยน มีสติปัญญามีเหตุผลละเว้นจากอบายมุขทั้งปวง
4. ครูต้องมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนโดยต้องเป็นผู้นำทั้งด้านความรู้การปฏิบัติตนเอง การประกอบอาชีพ การช่วยเหลือให้คำแนะนำ และแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อชี้แนะประชาชนและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าทันต่อความเจริญและการเปลี่ยนแปลงของสังคม

จารุณี บุญคง (2530) ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการในการนิเทศการสอน พบว่าความต้องการการนิเทศการสอนในชั้นเด็กเล็กของครู โรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 7 มีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้

สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน หลักสูตรและวัดผลประเมินผล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน ปรากฏว่าข้อที่ครูโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการนิเทศการสอนในชั้นเด็กเล็กเป็นอันดับแรก ด้านหลักสูตร คือ ต้องการให้ศึกษานิเทศก์จัดทำคู่มือครูชั้นเด็กเล็ก ด้านสื่อการเรียนการสอน คือ ต้องการให้โรงเรียนจัดงบประมาณด้านสื่อการเรียนการสอนตามความเหมาะสมกับโรงเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน คือ ศึกษานิเทศก์สร้างแบบทดสอบวัดความพร้อมของเด็กไว้เป็นแหล่งกลางเพื่อให้ทางโรงเรียนได้ยืมไปใช้ได้ และจากการเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการสอนในชั้นเด็กเล็กของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง เขตการศึกษา 7 ในด้านหลักสูตรสื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน วัดผลและประเมินผลพบว่า มีความต้องการการนิเทศการสอนไม่แตกต่างกันทุกด้าน

พิชัย ปานยิ้ม (2532) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานและปัญหาการนิเทศการศึกษาระดับ
ก่อนประถมศึกษา พบว่า

1. งานด้านแนวการจัดประสบการณ์ มีการประชุมชี้แจง เตรียมตัวครูผู้สอน แนะนำให้
ครูผู้สอนตามแผนการจัดประสบการณ์ และประเมินผลจากการสังเกตของตน
2. ด้านการพัฒนาบุคลากร มีการสำรวจความสนใจและสมัครใจของครู ให้โอกาส
ครูผู้สอนได้แสดงผลงานอย่างอิสระ และสังเกตพัฒนาการด้านการสอนของครู
3. งานด้านสื่อการเรียนการสอน มีการส่งครูเข้ารับการอบรม สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อ
ใช้เอง ให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ และให้มีศูนย์สื่อกลางของโรงเรียน
4. งานด้านอำนวยความสะดวกและบริการด้านอื่น ๆ ได้มีการให้ครูช่วยกันปรับปรุง
อาคาร ห้องเรียน เครื่องมือ เครื่องใช้และส่งเสริมครูเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
5. งานด้านประเมินผล มีการประเมินผลโดยผู้บริหารและครูวิชาการ ให้ครูมีส่วนร่วม
ในการกำหนดวิธีการและเก็บบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา คือ ขาดแคลน
บุคลากร ขาดงบประมาณสนับสนุน เครื่องมือการประเมินไม่มีคุณภาพ โรงเรียนไม่มีโอกาส
กำหนดวิธีการประเมินและขาดการติดตามผลการประเมิน

งามนิจ วิทย์บำรุง (2533) ได้ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา พบว่า
นักบริหารการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนเป็นเพศชาย ส่วนครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา
เป็นหญิง มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา 1-5 ปี นโยบายการจัด
การศึกษาในระดับนี้มุ่งเน้นเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนเข้าเรียนชั้น ป.1 รูปแบบการจัด
การศึกษาเป็นชั้นเด็กเล็กและอนุบาล 1-2 จัดตามเกณฑ์ของสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น
ทั้งนักบริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษามีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาระดับนี้ วิธีการจัดมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียนและปัญหาที่พบคือ เอกสาร
คู่มือเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนงบประมาณ
ไม่เพียงพอ ห้องเรียนไม่เพียงพอ ไม่เป็นสัดส่วนและคับแคบ นอกจากนี้ยังพบว่าขาดวิทยากร
ที่จะแนะนำให้ความรู้

ยุพิน จายะภูมิ (2534 : ง) ศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น
สังกัดกรุงเทพมหานครพบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นมีพฤติกรรมการทำงานที่สำคัญ ๆ
คือ การปฏิบัติงานด้านการจัดการสอน ครูส่วนใหญ่เตรียมการสอนทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน
มีการทำสรุปย่อเนื้อหาจากบทเรียน แบบฝึกหัดและข้อทดสอบเพื่อเตรียมไว้ใช้ในการสอน

ครูดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนหลายวิธี ทั้งการบรรยาย อภิปราย การทดลอง การแก้ปัญหา การสาธิต และการปฏิบัติจริง ครูที่ดีทำสื่อการสอนใช้เองและใช้สื่อการสอนทุกครั้งที่ทำการสอน มีการทดสอบย่อยนักเรียนในระหว่างภาคเรียนและทำการทดสอบย่อยอยู่เสมอ รวมถึงการสอน ช่อมเสริมนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ซึ่งจัดสอนช่อมเสริมนักเรียนในช่วงหลังจากเลิก เรียนแล้ว ในด้านการอบรมและแนะแนว ครูได้กำหนดข้อตกลงเพื่อปฏิบัติร่วมกันภายในห้องเรียน และมอบหมายงานประจำให้กับนักเรียนที่รับผิดชอบ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูจัดกิจกรรม วันสำคัญต่าง ๆ โดยใช้เวลาในช่วงที่มีการเรียนการสอนตามปกติ ส่วนด้านการพัฒนาตนเอง ครูรู้จักอ่านวารสารทางการศึกษา แล้วนำความรู้มาถ่ายทอดให้กับนักเรียนและด้านการสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน ครูพื่อนักเรียนไปบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรม ตามประเพณีกับชุมชนอยู่เสมอ

นัยนา ขนอนเวช (2540) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาลและผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 1 สรุปได้ดังนี้

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลรายด้าน

1. ด้านบุคลิกภาพ

ในทัศนะของผู้บริหาร มีความเห็นว่าคุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์

5 อันดับแรก คือ

1. มีสุขภาพกายสมบูรณ์และสุขภาพจิตดี
2. มีปฏิภาณไหวพริบแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี
3. มีความอดกลั้น รู้จักควบคุมอารมณ์
4. แต่งกายสุภาพ สะอาด ถูกต้องตามกาลเทศะ
5. ดูแลความสะอาดของร่างกาย ผม เล็บร่างกายให้สะอาด

ในทัศนะคติของครูอนุบาล มีความเห็นว่าคุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์

5 อันดับแรก คือ

1. มีความอดกลั้นรู้จักควบคุมอารมณ์
2. พูดจาสุภาพ เรียบร้อย ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็ก
3. มีสุขภาพกายสมบูรณ์และสุขภาพจิตดี
4. มีความละเอียดรอบคอบ
5. มีกิริยาท่าทาง เช่น เดิน นั่ง สง่างาม

ในทัศนะของผู้ปกครองมีความเห็นว่าคุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์

5 อันดับแรก คือ

1. มีบุคลิกภาพอบอุ่น
2. พุดจา สุภาพ เรียบร้อยให้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็ก
3. มีลักษณะเป็นผู้นำ
4. การใช้น้ำเสียงนุ่มนวลไพเราะ
5. มีความอดทน รู้จักควบคุมอารมณ์

2. ด้านการสอน

ในทัศนะของผู้บริหาร มีคุณลักษณะของครูอนุบาลด้านการสอนที่พึงประสงค์

5 อันดับแรก คือ

1. สามารถใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลความก้าวหน้าด้านของเด็กแต่ละคนได้อย่างเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด
2. สามารถแสดงบทบาทสมมติได้
3. มีการวัดประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าของเด็กเสมอ
4. สามารถเล่าเรื่องราวและนิทานประกอบการสอนได้
5. ส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดเห็นทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

ในทัศนะของครูอนุบาล พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลด้านการสอน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรกคือ

1. กระตุ้นให้เด็กอยากรู้ อยากเห็น และหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่เหมาะสมให้เด็ก
2. รู้จักนำวัสดุเหลือใช้มาจัดทำเป็นสื่อการเรียน
3. สามารถวาดภาพสื่อให้เด็กเข้าใจได้
4. เขียนกระดานด้วยตัวหนังสือที่ถูกต้องเป็นระเบียบ
5. จัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ในทัศนะของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลด้านการสอนเมื่อพิจารณา

เป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรกคือ

1. จัดประสบการณ์เรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. สามารถวาดภาพสื่อให้เด็กเข้าใจได้

3. กระตุ้นให้เด็กอยากรู้ อยากเห็น และหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่เหมาะสมให้เด็ก
4. ส่งเสริมให้เด็กได้เสนอความคิดเห็นทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
5. จัดทำโครงการสอนเตรียมการสอนและทำบันทึกการสอนทุกครั้ง

3. ด้านมนุษยสัมพันธ์

ในทัศนะของผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรกคือ

1. ช่วยเหลือเด็กให้แก่ปัญหาด้วยตนเอง และทำความเข้าใจกับผู้ปกครองให้ยอมรับความสามารถและเข้าใจพัฒนาการของเด็ก
2. เอาใจใส่เด็กในการพัฒนาการของเด็กทุกวัน
3. มีความเต็มใจช่วยเหลือผู้ร่วมงาน
4. ชอบร่วมงานสังสรรค์
5. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ในทัศนะของครูอนุบาล พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรกคือ

1. เอาใจใส่เด็กในการพัฒนาของเด็กทุกด้าน
2. ชอบพูดในที่สาธารณะ
3. สนใจปัญหาของเด็ก
4. ชอบร่วมงานสังสรรค์
5. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ในทัศนะของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรก คือ

1. เอาใจใส่เด็กในด้านการพัฒนาการของเด็กทุกด้าน
2. ประสานงานกับผู้บริหารเพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดี
3. ชอบพูดในที่สาธารณะ
4. ปรับตัวเองให้เข้ากับทุกชั้นระดับฐานะและสังคม
5. มีความเต็มใจช่วยเหลือผู้ร่วมงาน

4. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ในทัศนะของผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมและจริยธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรก คือ

1. ช่วยเหลือตอบแทนผู้มีพระคุณ
2. รู้จักวิธีปฏิบัติตามการพิธีทางศาสนา
3. มีความเมตตากรุณาและเห็นใจผู้อื่น
4. รักษาความลับของเด็กและเพื่อนร่วมงานได้ดี
5. มีความประพฤติสุภาพเรียบร้อย

ในทัศนะของครูอนุบาล พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมและจริยธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรก คือ

1. มีความเมตตากรุณาและเห็นใจผู้อื่น
2. มีความซื่อสัตย์ สุจริตและยุติธรรม
3. ช่วยเหลือตอบแทนผู้มีพระคุณ
4. รักษาความลับของเด็กและเพื่อนร่วมงานได้ดี
5. รักและศรัทธาในอาชีพครูให้เกียรติครูด้วยกัน

ในทัศนะของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมและจริยธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรกคือ

1. รักและศรัทธาในอาชีพครูให้เกียรติครูด้วยกัน
2. ทำงานตามหน้าที่อย่างเคร่งครัด
3. รู้จักวิธีปฏิบัติตามการพิธีทางศาสนา
4. รู้จักเสียสละและอดทน
5. รักและศรัทธาในอาชีพครูให้เกียรติครูด้วยกัน

5. ด้านการพัฒนาตนเอง

ในทัศนะของผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์ด้านการพัฒนาตนเอง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรก คือ

1. มีการปฏิบัติงานที่เป็นแบบแผนชัดเจน
2. มีความต้องการศึกษาต่อหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

3. ค้นหาวิธีการใหม่ ๆ มาพัฒนาตนเอง
4. ติดตามข่าวสารทางการเรียนการศึกษายู่เสมอ

ในทัศนะของครูอนุบาล พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์ด้านการพัฒนาตนเอง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า 5 อันดับแรกคือ

1. มีการประเมินผลในงานที่ตนเองทำตลอดเวลา
2. มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ
3. มีการปฏิบัติงานที่เป็นแบบแผนชัดเจน
4. ชอบอ่านหนังสือจำนวนมากและหลากหลาย
5. นำผลงานวิจัยใหม่ ๆ จากที่ต่าง ๆ มาปรับปรุง

ในทัศนะของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์ด้านการพัฒนาตนเอง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า 5 อันดับแรก คือ

1. ค้นหาวิธีการใหม่ ๆ มาพัฒนาตนเอง
2. ติดตามข่าวสารทางการเรียนการศึกษายู่เสมอ
3. ชอบเปลี่ยนแปลงตนเองอยู่เสมอ เช่นการแต่งกาย
4. ยอมรับในการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยได้
5. ระวังตนที่จะประพฤติตนเองเป็นแบบอย่างที่ดีอยู่เสมอ

ไรอัน (Ryan 1970) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะครูที่ดีไว้ 7 ประการ จำแนกได้ดังนี้

1. มีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี
2. มีความตื่นตัวอยู่เสมอ
3. มีความร่าเริงแจ่มใส
4. มีความยุติธรรม ไม่สนใจนักเรียนคนใดคนหนึ่ง
5. สนใจและเข้าใจนักเรียน
6. ส่งเสริม ให้กำลังใจ ยกย่องสมเป็นนักเรียนที่ทำงานดี
7. มีความเป็นมิตรและสุภาพ
8. ยอมรับความคิดเห็นและความจำเป็นของนักเรียนแต่ละคน
9. สนับสนุนให้นักเรียนทำงาน รู้จักประเมินผลงานด้วยตนเอง

กรัธและคอสติน (Grush and Costin 1975, 64 - 66) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ครูพึงมีโดยเสนอไว้ดังนี้

1. เชื่อมั่นในตนเอง
2. ขยันขันแข็ง
3. สามารถและกระตือรือร้นในการทำงาน
4. ซื่อสัตย์
5. เข้าใจนักเรียน
6. ควบคุมกิจกรรมชั้นเรียนได้ดี
7. ควบคุมชั้นเรียนได้ดี
8. กระตุ้นให้นักเรียนกล้าคิดกล้าแสดงออก
9. ให้ความรู้แก่นักเรียนที่ทันการณ์
10. มีอารมณ์ขัน

เวอร์เนอร์และคณะ (Verner et.al 1971) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพครู ซึ่งระบุว่าครูควรมีสมรรถภาพ 4 ด้าน คือ

1. ด้านปฏิสัมพันธ์ ประกอบด้วย
 - 1.1 ให้คำแนะนำที่ชัดเจนแก่นักศึกษาได้
 - 1.2 จัดการและสื่อความหมายได้ดี
 - 1.3 ตอบสนองพฤติกรรมของนักเรียนได้
 - 1.4 แก้ไขกิจกรรมนักเรียนได้
 - 1.5 ตอบสนองความต้องการอย่างมีเหตุผล
 - 1.6 หาข้อมูลจากนักเรียนได้หลายวิธี
 - 1.7 การทำงานเป็นคณะได้ดี
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย
 - 2.1 มีกลวิธีการสอนเหมาะสม
 - 2.2 จัดกลุ่มการเรียนรู้ได้เหมาะสม
 - 2.3 จัดการเรียนรู้ได้หลากหลาย
 - 2.4 มีสื่อการสอนพร้อม
 - 2.5 สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

- 2.6 ระบุจุดหมายการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม
- 2.7 จัดระบบสื่อและบริหารสื่อได้สะดวกรวดเร็ว
- 2.8 วางแผนกิจกรรมร่วมกับนักศึกษาได้
- 2.9 มีเทคนิคหาข้อมูลจากนักศึกษาได้
- 2.10 ใช้คำถามได้เหมาะสม
- 2.11 เสริมกำลังใจได้ดี
- 2.12 สร้างสามัญสำนึกแก่นักเรียนได้
- 2.13 สร้างความคิดรวบยอดทางวัฒนธรรมได้หลายด้าน
- 2.14 กำหนดแผนการสอนได้
- 2.15 เรียงลำดับกิจกรรมได้ดีเหมาะสมตามหลักจิตวิทยา
3. ด้านการประเมินผล ประกอบด้วย
 - 3.1 วินิจฉัยเพื่อการแนะแนวได้
 - 3.2 สร้างเครื่องมือวัดแบบต่าง ๆ ได้
 - 3.3 จัดวิธีประเมินและแปรผลได้
4. ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ประกอบด้วย
 - 4.1 สามารถปรับปรุงพฤติกรรมของตนได้
 - 4.2 สามารถเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพ
 - 4.3 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

อาร์มสตรอง (Armstrong 1973, 51 - 53) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสามารถของครู ซึ่งระบุว่าครูควรมีความสามารถดังนี้

1. สามารถกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
2. เข้าใจถึงการเรียนรู้และนำมาใช้ในการสอน
3. สามารถจัดกิจกรรมและวิธีการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและสังคม
4. มีเทคนิคการสอนที่ช่วยให้เรียนรู้ได้เร็ว
5. มีเทคนิคและวิธีการวัดผลที่ดี และนำผลมาปรับปรุงการสอนได้

6. สามารถประเมินผลการสอนของตนได้
7. ให้การปรึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล
8. มีการติดต่ออย่างใกล้ชิดกับผู้ปกครอง

ฮอลล์และโจนส์ (Hall and Jones 1975) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพครู โดยระบุสมรรถภาพครูไว้ว่ามีอย่างน้อย 5 ประการ คือ

1. สมรรถภาพด้านความรู้ ทั้งด้านเนื้อหา วิธีสอน จิตวิทยา
2. สมรรถภาพด้านเจตคติ เกี่ยวกับค่านิยม เจตคติ ต่อผู้อื่นและสิ่งต่าง ๆ
ไปในทางที่ดี
3. สมรรถภาพด้านการปฏิบัติ คือ สามารถแสดงออกอันเป็นผลจากข้อ 1 ได้ดี
4. สมรรถภาพที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ จึงสามารถแสดงออกเป็นผลมาจาก
ข้อ 1, 2 และ 3
5. สมรรถภาพในการค้นคว้า เพื่อเพิ่มสมรรถภาพแก่ตัวครูเอง

วีแกนด์ (Wiegand 1977) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านทักษะของครู โดยเสนอทักษะสมรรถภาพของครูไว้ 7 ประการคือ

1. ความมีมนุษยสัมพันธ์
2. การวัดผลประเมินผลทั่วไป
3. การจัดลำดับการสอน
4. การใช้คำถาม
5. การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
6. การเสริมกำลังใจและจูงใจ
7. การประเมินผลลำดับขั้นของการเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความต้องการการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูระดับก่อนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดชลบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา ระยอง สระแก้ว ปราจีนบุรี จันทบุรี ตราด ปีการศึกษา 2542

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูระดับก่อนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดชลบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา ระยอง สระแก้ว ปราจีนบุรี จันทบุรี ตราด ปีการศึกษา 2542 จำนวน 1,000 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างด้วยการจับฉลากเลือกโรงเรียนในแต่ละอำเภอของทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือละ 1 คน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี	จำนวน 164	โรงเรียน
2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก	จำนวน 83	โรงเรียน
3. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา	จำนวน 166	โรงเรียน
4. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง	จำนวน 116	โรงเรียน
5. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว	จำนวน 146	โรงเรียน

6. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี	จำนวน 144	โรงเรียน
7. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี	จำนวน 118	โรงเรียน
8. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตราด	จำนวน 63	โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูลส่วนตัวของครู เช่น เพศ อายุ สถานภาพของครอบครัว วุฒิทางการศึกษา สาขาวิชาเอก ประสบการณ์ในการสอนเด็กก่อนประถมศึกษาและประสบการณ์ที่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ที่ระบุความต้องการไว้ 5 ระดับ คือ ต้องการมากที่สุด ต้องการมาก ต้องการปานกลาง ต้องการน้อย และต้องการน้อยที่สุด รวมทั้งหมด 45 ข้อ โดยแบ่งเนื้อหาตามหัวข้อ ดังนี้

1. ความรู้ด้านปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษา	9 ข้อ
2. ความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรม	13 ข้อ
3. ความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอน	2 ข้อ
4. ความรู้ด้านการวัดและประเมินผล	7 ข้อ
5. ความรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	2 ข้อ
6. ความรู้ด้านนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน	12 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารต่าง ๆ บทความทางวิชาการ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบในการวิจัย
2. ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิดในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

3. เขียนข้อความคำถามตามกรอบที่กำหนดไว้

4. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Face Validity) โดยคณะผู้วิจัย เป็นผู้ตรวจสอบและดำเนินการแก้ไข

5. ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล ด้านการศึกษาปฐมวัย ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านวิชาชีพครู จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาปรับปรุงแก้ไข

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูระดับก่อนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี จำนวน 50 คน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.88

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากมหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองในทุกอำเภอ ปรากฏว่าสามารถเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ 853 ฉบับ จาก 1,000 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.3 ของกลุ่มตัวอย่าง ดังรายชื่อหน่วยงานต่อไปนี้
 - 2.1 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี
 - 2.2 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก
 - 2.3 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา
 - 2.4 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง
 - 2.5 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว
 - 2.6 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี
 - 2.7 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี
 - 2.8 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตราด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้โปรแกรม SPSS VERSION 7.5.2 ทำการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในประเด็นเกี่ยวกับความต้องการในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

\bar{x}	อยู่ระหว่าง	4.50 – 5.00	แสดงว่ามีความต้องการ	มากที่สุด
\bar{x}	อยู่ระหว่าง	4.50 – 4.49	แสดงว่ามีความต้องการ	มาก
\bar{x}	อยู่ระหว่าง	2.50 – 3.49	แสดงว่ามีความต้องการ	ปานกลาง
\bar{x}	อยู่ระหว่าง	1.50 – 2.49	แสดงว่ามีความต้องการ	น้อย
\bar{x}	อยู่ระหว่าง	1.00 – 1.49	แสดงว่ามีความต้องการ	น้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ความต้องการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปของตารางประกอบการบรรยายตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอนก่อนระดับประถมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้วิเคราะห์ใน 7 ประเด็นหลัก ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพของครอบครัว วุฒิการศึกษา สาขาวิชาเอก ประสบการณ์ในการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเพศ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเพศของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา แสดงได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าร้อยละของเพศของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	136	15.94
หญิง	717	84.06
รวม	853	100

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 84.06 และเป็นเพศชายเพียงร้อยละ 15.94

1.2 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอายุ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอายุของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา
แสดงได้ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าร้อยละของอายุของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
15 – 20	3	0.35
21 – 25	38	4.45
26 – 30	82	9.61
31 – 35	96	11.25
36 – 40	218	25.56
41 – 45	232	27.20
46 – 50	93	10.90
51 ขึ้นไป	91	10.67
รวม	853	100

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 41-45 ปี
จำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 27.20) และรองลงมามีอายุระหว่าง 36-40 ปี (ร้อยละ 25.56)
ส่วนครูผู้สอนที่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี (ร้อยละ 9.61), 31-35 ปี (ร้อยละ 11.25), 46-50 ปี
(ร้อยละ 10.90) และ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 10.67) มีจำนวนใกล้เคียงกัน สำหรับครูผู้สอนที่อายุ
ระหว่าง 21-25 ปี มีจำนวนน้อย (ร้อยละ 4.45) และอายุระหว่าง 15-20 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด
(ร้อยละ 0.35)

1.3 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของครอบครัว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของครอบครัวของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาแสดงได้ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าร้อยละของสถานภาพครอบครัวของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

สถานภาพของครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	198	23.21
สมรส	655	76.79
รวม	853	100

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพที่สมรสแล้วร้อยละ 76.79 และสถานภาพโสดร้อยละ 23.21

1.4 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวุฒิทางการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวุฒิทางการศึกษาของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา แสดงได้ดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าร้อยละของวุฒิทางการศึกษาของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ระดับวุฒิการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	87	10.20
ปริญญาตรี	747	87.57
ปริญญาโท	17	2.00
ปริญญาเอก	17	0.23
รวม	851	100

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 87.66) รองลงมาจบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 10.11) สำหรับครูผู้สอนที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทมีจำนวนน้อย (ร้อยละ 2.00) และระดับปริญญาเอกมีจำนวนน้อยมาก (ร้อยละ 0.24)

1.5 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสาขาวิชาเอก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสาขาวิชาเอกของครูผู้สอน ระดับก่อนประถมศึกษาแสดงได้ดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าร้อยละของสาขาวิชาเอกของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

สาขาวิชาเอก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การศึกษาปฐมวัย/การอนุบาลศึกษา	164	19.22
2. การประถมศึกษา	212	24.90
3. การบริหารการศึกษา	46	5.39
4. การจัดการทั่วไป	4	0.46
5. การบัญชี	2	0.23
6. เกษตรศาสตร์	32	3.80
7. คณิตศาสตร์	12	1.40
8. คหกรรมศาสตร์	50	5.86
9. จิตวิทยาการแนะแนว	8	0.93
10. ชีววิทยา	7	0.82
11. เทคโนโลยีทางการศึกษา	15	1.75
12. นาฏศิลป์	20	2.34
13. บรรณารักษศาสตร์	20	1.17
14. ประวัติศาสตร์	16	1.87
15. พลศึกษา	16	2.11
16. ภาษาไทย	74	8.67
17. ภาษาอังกฤษ	21	2.46

สาขาวิชาเอก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
18. โขนนาการ	5	0.58
19. ศิลปศึกษา	5	1.05
20. สุขศึกษา	13	1.52
21. สังคมศึกษา	82	9.61
22. ทัศนกรรม	13	0.23
23. วิทยาศาสตร์ทั่วไป	21	2.46
24. อุตสาหกรรมศิลป์	10	1.17
รวม	853	100

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา จบการศึกษาในสาขาวิชาเอกต่าง ๆ รวม 24 สาขา โดยจบการศึกษาในสาขาวิชาเอกการประถมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 24.90) และอันดับรองลงมา คือ สาขาวิชาเอกการศึกษารัฐมว้ย/การอนุบาลศึกษา (ร้อยละ 19.22) สาขาวิชาเอกสังคมศึกษา (ร้อยละ 9.61) สาขาวิชาเอกภาษาไทย (ร้อยละ 8.67) สาขาคุณกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 5.86) และสาขาวิชาเอกการบริหารการศึกษา (ร้อยละ 5.39) นอกนั้นเป็นสาขาวิชาเอกอื่น ๆ อีก 18 สาขาวิชาเอกซึ่งมีจำนวนไม่มาก

1.6 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประสบการณ์ในการสอนเด็กระดับประถมศึกษาของครูผู้สอนผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประสบการณ์ในการสอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษาของครูผู้สอนแสดงไว้ดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าร้อยละของประสบการณ์ในการสอนเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาของครูผู้สอน

ประสบการณ์สอนตามระดับ		จำนวนครูผู้ที่มีประสบการณ์การสอนระดับก่อนประถมศึกษา (คน)					รวม
		1-10 ปี	11-20 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	41-51 ปี	
อายุต่ำกว่า 3 ปี	จำนวน (คน)	102	4	-	2	-	108
	ร้อยละ	11.97	0.47	-	0.23	-	12.67
3 ปี	จำนวน (คน)	54	5	3	-	-	62
	ร้อยละ	6.33	0.59	0.35	-	-	7.27
4 ปี	จำนวน (คน)	190	19	4	-	-	213
	ร้อยละ	22.27	2.23	0.47	-	-	24.97
4 ปี	จำนวน (คน)	367	92	5	5	1	470
	ร้อยละ	43.02	10.78	0.59	0.59	0.11	55.09
รวม	จำนวน (คน)	713	120	12	-	1	853
	ร้อยละ	83.59	14.07	1.41	0.82	0.11	100

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์สอนเด็กนักเรียนอายุ 5 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.09 มีประสบการณ์สอนเด็กนักเรียนอายุ 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.97 มีประสบการณ์สอนเด็กนักเรียนอายุ 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.27 และมีประสบการณ์สอนเด็กนักเรียนอายุต่ำกว่า 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.66

1.7 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เข้ารับการอบรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เข้ารับการอบรมของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาแสดงได้ดังตาราง 7

ตาราง 7 ค่าร้อยละของประสบการณ์ที่เข้ารับการอบรมของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ประสบการณ์ ในการเข้ารับการอบรม		จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม				รวม
		ไม่เคยอบรม	1-10 ครั้ง	11-20 ครั้ง	มากกว่า 20 ครั้ง	
เคยอบรม	จำนวน (คน)	-	708	3	12	723
	ร้อยละ	12	83	0.36	12	84.76
ไม่เคยอบรม	จำนวน (คน)	130	-	3	12	130.00
	ร้อยละ	15.24	-	3	3	15.24
รวม	จำนวน (คน)	130	708	3	12	853
	ร้อยละ	15.24	83	0.36	1.4	100.00

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรม (ร้อยละ 84.76) ซึ่งครูผู้สอนเข้ารับการอบรมมากที่สุดอยู่ระหว่าง 1-10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 83.00 จำนวนเข้ารับการอบรมระหว่าง 11-20 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.35 และเข้ารับการอบรมมากกว่า 20 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.40

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ได้วิเคราะห์ใน 6 ประเด็นหลัก ได้แก่ ความรู้ด้านปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษา ความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรม ความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอน ความรู้ด้านการวัดและประเมินผล ความรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ความรู้ด้านนวัตกรรม การจัดการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการความรู้ในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออก

2.1 ความรู้ด้านปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการความรู้ด้านปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษาของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา แสดงได้ดังตาราง 8

ตาราง 8 แสดงความต้องการความรู้ด้านปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษาของ
ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ลำดับที่	ความรู้ในการสร้างเสริมสมรรถภาพ ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ระดับความต้องการ		
			\bar{x}	S.D.	ความถี่
	ความรู้ด้านปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษา				
1	ปรัชญาการศึกษาที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาระดับ ก่อนประถมศึกษา	846	3.64	0.84	มาก
2	แนวคิดทางด้านทฤษฎีจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง	849	3.79	0.91	มาก
3	ธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา	842	4.12	0.89	มาก
4	พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญาของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา	851	4.15	0.9	มาก
5	พฤติกรรมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา	845	4.08	0.89	มาก
6	ความต้องการและการตอบสนองความต้องการของ เด็กระดับก่อนประถมศึกษา	846	4.11	0.84	มาก
7	บทบาทของครูในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ระดับก่อนประถมศึกษา	850	4.28	0.84	มาก
8	บทบาทของครูในการส่งเสริมการเล่นของเด็ก	852	4.18	0.87	มาก
9	อิทธิพลด้านวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมเด็ก ซึ่งมี ผลต่อการเรียนรู้ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา	848	3.98	0.91	มาก
	รวม	7631	4.04	0.88	มาก

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการ
ความรู้ด้านปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษาในทุกหัวข้อเรื่อง ในระดับความต้องการมาก
($\bar{x} = 4.04$) โดยมีความต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับบทบาทของครูในการส่งเสริมพัฒนาการของ
เด็กระดับก่อนประถมศึกษาเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 4.28$) สำหรับการสร้างเสริมสมรรถภาพครูผู้สอน

2.2 ความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา แสดงได้ดังตาราง 9

ตาราง 9 แสดงความต้องการความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ลำดับที่	ความรู้ในการสร้างเสริมสมรรถภาพ ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ระดับความต้องการ		
			\bar{x}	S.D.	ความต้องการ
	ความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรม				
10	สาระสำคัญของหลักสูตรและคู่มือการสอนระดับก่อน ประถมศึกษา พ.ศ. 2540	849	3.98	0.92	มาก
11	การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับวัย ความแตกต่าง ระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา	853	4.03	0.9	มาก
12	หลักการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา	851	4.21	0.86	มาก
13	แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมเสรี	845	4.18	0.9	มาก
14	แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์	850	4.22	0.87	มาก
15	แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ	844	4.14	0.91	มาก
16	แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (กิจกรรมในวงกลม)	844	4.14	0.88	มาก
17	แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง	847	4.08	0.92	มาก
18	แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา	838	4.1	0.92	มาก
19	หลักการและรูปแบบการจัดตารางกิจกรรมประจำวัน	843	3.84	0.93	มาก
20	การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรก่อน ประถมศึกษา พ.ศ. 2540	848	4.06	0.92	มาก
21	บทบาทครูในการนำหลักสูตรก่อนประถมศึกษาไปใช้	852	4.02	0.86	มาก
22	การให้ความรู้ผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ระดับก่อนประถมศึกษา	852	4.06	0.9	มาก
	รวม	11,016	4.08	0.9	มาก

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมในทุกหัวข้อเรื่องในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 4.08$) โดยมีความต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.21$) เป็นอันดับแรกสำหรับการสร้างเสริมสมรรถภาพครูผู้สอน

2.3 ความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา แสดงได้ดังตาราง 10

ตาราง 10 แสดงความต้องการความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ลำดับที่	ความรู้ในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ระดับความต้องการ		
			\bar{x}	S.D.	ความต้องการ
	ความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอน				
23	การเลือกและการใช้สื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา	846	4.10	0.84	มาก
24	การผลิตสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา	846	4.21	0.85	มาก
	รวม	1,692	4.16	0.85	มาก

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอนทั้ง 2 หัวเรื่อง ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 4.16$) โดยมีความต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 4.21$) สำหรับการสร้างเสริมสมรรถภาพครูผู้สอน

2.4 ความรู้ด้านการวัดและประเมินผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการความรู้ด้านการวัดและประเมินผลของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา แสดงได้ดังตาราง 11

ตาราง 11 แสดงความต้องการความรู้ด้านการวัดและประเมินผลของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ลำดับที่	ความรู้ในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ระดับความต้องการ		
			\bar{x}	S.D.	ความต้องการ
	ความรู้ด้านการวัดและประเมินผล				
25	หลักการประเมินเด็กระดับก่อนประถมศึกษา	848	4.03	0.85	มาก
26	วิธีการและการใช้เครื่องมือในการประเมิน	851	3.98	0.86	มาก
27	การประเมินโดยการสังเกต	847	3.89	0.91	มาก
28	การประเมินโดยการสนทนา	844	3.85	0.92	มาก
29	การประเมินโดยการสัมภาษณ์	849	3.84	0.92	มาก
30	การประเมินโดยการทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)	848	4.12	0.93	มาก
31	การประเมินการเติบโตของเด็ก	847	3.86	0.88	มาก
	รวม	5,929	3.94	0.9	มาก

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการความรู้ด้านการวัดและประเมินผลในทุกหัวเรื่อง ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 3.94$) โดยมีความต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับการประเมินโดยการทำแฟ้มสะสมผลงานเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 4.12$) สำหรับการสร้างเสริมสมรรถภาพครูผู้สอน

2.5 ความรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการความรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อมของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา แสดงได้ดังตาราง 12

ตาราง 12 แสดงความต้องการความรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อมของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ลำดับที่	ความรู้ในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ระดับความต้องการ		
			\bar{x}	S.D.	ความต้องการ
	ความรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อม				
32	การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน	847	4.04	0.9	มาก
33	การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน	847	3.9	0.92	มาก
	รวม	1,694	3.97	0.91	มาก

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการความรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทั้ง 2 หัวข้อเรื่อง ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 3.97$) โดยมีความต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 4.04$) สำหรับการสร้างเสริมสมรรถภาพครูผู้สอน

2.6 ความรู้ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการความรู้ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา แสดงได้ดังตาราง 13

ตาราง 13 แสดงความต้องการความรู้ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของ
ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ลำดับที่	ความรู้ในการสร้างเสริมสมรรถภาพ ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ระดับความต้องการ		
			\bar{x}	S.D.	ความต้องการ
	ความรู้ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน				
34	การจัดประสบการณ์ทางภาษา (Whole Language Approach)	841	3.97	0.91	มาก มาก
35	การจัดประสบการณ์ทางคณิตศาสตร์	847	4.04	0.87	มาก
36	การจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์	847	4.01	0.89	มาก
37	การจัดประสบการณ์ทางสิ่งแวดล้อมศึกษา	847	4.10	0.83	มาก
38	การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	847	4.23	0.81	มาก
39	การจัดประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัย (จิตพิสัย)	847	4.13	0.85	มาก
40	การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบใยแมงมุม (Web Curriculum)	841	4.05	0.98	มาก มาก
41	การจัดประสบการณ์ตามการสอนแบบโครงการ (Project Approach)	841	3.97	0.96	มาก
42	การจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรไฮ/สโคป (High - scope)	847	3.84	0.98	มาก
43	การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ Constructivism	834	3.8	1.00	มาก
44	การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ Holistic	834	3.81	1.00	มาก
43	การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ Story Line	836	3.84	0.98	มาก
	รวม	10,105	3.98	0.92	มาก

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่ มีความต้องการความรู้ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนในทุกหัวข้อเรื่องในระดับ ความต้องการมาก ($\bar{x} = 3.98$) โดยมีความต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 4.23$) สำหรับการสร้างเสริมสมรรถภาพ ครูผู้สอน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปได้ว่า ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็น ร้อยละ 84.06 และสมรสแล้วคิดเป็นร้อยละ 76.79 สำหรับช่วงอายุของครูผู้สอนส่วนใหญ่ อยู่ระหว่างอายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.76 นอกนั้นจะอยู่ในช่วงอายุต่าง ๆ ซึ่งมีจำนวนน้อย มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 87.57 ซึ่งระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 10.20 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 2.00 และระดับปริญญาเอก ร้อยละ 0.23 ซึ่งจบการศึกษาในสาขา วิชาเอกการประถมศึกษาจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 24.9 สำหรับผู้จบสาขาวิชาเอก การศึกษาปฐมวัย/การอนุบาลศึกษา คิดเป็นร้อยละ 19.22 นอกนั้นเป็นผู้ที่จบในสาขาวิชาเอก อื่น ๆ ในด้านที่เกี่ยวกับประสบการณ์สอนครูผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอนเด็ก นักเรียน อายุ 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.09 ซึ่งมากกว่าประสบการณ์สอนในระดับอายุอื่น ๆ และในด้าน เกี่ยวกับประสบการณ์การเข้ารับการอบรมครูผู้สอนส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมอยู่ระหว่าง 1-10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 83.00 สำหรับครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรมมากกว่า 10 ครั้งขึ้นไป มีจำนวนน้อย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการความรู้ในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอน ระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปได้ว่า ครูผู้สอนมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับ ปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษาในทุกด้านอยู่ในระดับความต้องการ ($\bar{x} = 4.04$) มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดกิจกรรมในทุกด้านอยู่ในระดับความต้องการ มาก ($\bar{x} = 4.08$) มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนในทุกด้านอยู่ในระดับ ความต้องการมาก ($\bar{x} = 4.16$) มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับการจัดและประเมินผลในทุกด้าน อยู่ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 3.94$) มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม ในทุกด้านอยู่ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 3.97$) และมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับ นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนในทุกด้านอยู่ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 3.98$) ซึ่งจากระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นมาแล้วนั้น สามารถกล่าวได้ว่า ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการความรู้ ในการสร้างเสริมสมรรถภาพการสอนเพื่อพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาความต้องการการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยพิจารณาเกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาใน 7 ประเด็น คือ 1) เพศ 2) อายุ 3) สถานภาพของครอบครัว 4) วุฒิการศึกษา 5) สาขาวิชาเอก 6) ประสบการณ์ในการสอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษา 7) ประสบการณ์ที่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา สำหรับข้อมูลความต้องการความรู้ในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาพิจารณาใน 6 ประเด็นหลัก คือ 1) ความรู้ด้านปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษา 2) ความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรม 3) ความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอน 4) ความรู้ด้านการวัดและประเมินผล 5) ความรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อม 6) ความรู้ด้านนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน และแต่ละประเด็นหลักจะพิจารณาในประเด็นย่อย ๆ ของความต้องการของครูผู้สอน ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของครูผู้สอนก่อนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการวิจัยสรุปได้ว่า

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับเพศและอายุพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 84.06 และเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 15.94 สำหรับอายุของครูผู้สอนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.20 และรองลงมาตามลำดับดังนี้คือ อายุระหว่าง 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.56 อายุระหว่าง 31-35 ปี ร้อยละ 11.25 อายุระหว่าง 46-50 ปี ร้อยละ 10.90 อายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 10.67 อายุระหว่าง 26-30 ปี ร้อยละ 9.61 อายุระหว่าง 21-25 ปี ร้อยละ 4.45 และอายุระหว่าง 15-20 ปี ร้อยละ 0.35

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพครอบครัว พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่สมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 76.79 และโสดร้อยละ 23.21

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณวุฒิทางการศึกษาและสาขาวิชาเอกของครูผู้สอนพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 87.57 รองลงมาตามลำดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 10.20 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 2.00 และระดับปริญญาเอก ร้อยละ 0.23 ซึ่งส่วนใหญ่จะจบการศึกษาในสาขาวิชาเอกการประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ

24.90 สาขาการศึกษาปฐมวัย/การอนุบาลศึกษา ร้อยละ 19.22 และสาขาอื่นรองลงมาตามลำดับ คือ สังคมศึกษา (ร้อยละ 9.61) ภาษาไทย (ร้อยละ 8.67) คหกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 5.86) การบริหารการศึกษา (ร้อยละ 5.39) เกษตรศาสตร์ (ร้อยละ 3.80) ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 2.46) วิทยาศาสตร์ทั่วไป (ร้อยละ 2.46) นาฏศิลป์ (ร้อยละ 2.34) พลศึกษา (ร้อยละ 2.11) ประวัติศาสตร์ (ร้อยละ 1.87) เทคโนโลยีทางการศึกษา (ร้อยละ 1.75) สุขศึกษา (ร้อยละ 1.52) คณิตศาสตร์ (ร้อยละ 1.40) บรรณารักษศาสตร์ (ร้อยละ 1.17) อุตสาหกรรมศิลป์ (ร้อยละ 1.17) ศิลปศึกษา (ร้อยละ 1.05) จิตวิทยาการแนะแนว (ร้อยละ 0.93) ชีววิทยา (ร้อยละ 0.82) โภชนาการ (ร้อยละ 0.58) การจัดการทั่วไป (ร้อยละ 0.46) การบัญชี (ร้อยละ 0.23) และ ทัศนกรรม (ร้อยละ 0.23)

1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์สอนของครูผู้สอนในระดับอายุต่าง ๆ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนเด็กนักเรียนอายุ 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.09 ในจำนวนดังกล่าวนี้มีผู้ที่มีประสบการณ์สอน 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.02 มีประสบการณ์สอน 11-20 ปี ร้อยละ 10.78 มีประสบการณ์สอน 21-30 ปี ร้อยละ 0.59 มีประสบการณ์สอน 31-40 ปี ร้อยละ 0.59 และมีประสบการณ์สอน 41-50 ปี ร้อยละ 0.11 สำหรับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนเด็กนักเรียนอายุ 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.97 ในจำนวนดังกล่าวนี้มีผู้ที่มีประสบการณ์สอน 1-10 ปี ร้อยละ 22.27 มีประสบการณ์สอน 11-20 ปี ร้อยละ 2.23 และมีประสบการณ์สอน 21-30 ปี ร้อยละ 0.47 สำหรับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนเด็กนักเรียนอายุ 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.27 ในจำนวนดังกล่าวนี้มีผู้ที่มีประสบการณ์สอน 1-10 ปี ร้อยละ 6.33 มีประสบการณ์สอน 11-20 ปี ร้อยละ 0.59 และมีประสบการณ์สอน 21-30 ปี ร้อยละ 0.35 สำหรับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนเด็กนักเรียนอายุต่ำกว่า 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.66 ในจำนวนดังกล่าวนี้มีผู้ที่มีประสบการณ์สอน 1-10 ปี ร้อยละ 11.96 มีประสบการณ์สอน 11-20 ปี ร้อยละ 0.47 และมีประสบการณ์สอน 31-40 ปี ร้อยละ 0.23

1.5 ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรม พบว่า ครูส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 84.76 ในจำนวนดังกล่าว มีผู้ผ่านการอบรม 1-10 ครั้ง ร้อยละ 83 มีผู้ผ่านการอบรม 11-20 ครั้ง ร้อยละ 0.35 และผู้ผ่านการอบรมมากกว่า 20 ครั้ง ร้อยละ 1.40 สำหรับผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 15.24

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการความรู้ในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออก จากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการความรู้ในทุกด้าน สำหรับการสร้างเสริมสมรรถภาพอยู่ในระดับความต้องการมาก ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

2.1 ความรู้ด้านปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการความรู้ด้านปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 4.04$) โดยมีความต้องการในแต่ละหัวข้อตามลำดับดังนี้ คือ บทบาทของครูในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.28$) บทบาทของครูในการส่งเสริมการเล่นของเด็ก ($\bar{x} = 4.18$) พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.15$) ธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.12$) ความต้องการและการตอบสนองความต้องการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.11$) พฤติกรรมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.08$) อิทธิพลด้านวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมเด็กซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 3.98$) แนวคิดทางด้านทฤษฎีจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 3.79$) และปรัชญาการศึกษาที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 3.64$)

2.2 ความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรม พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการความรู้ด้านหลักสูตร และการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 4.08$) โดยมีความต้องการในแต่ละหัวข้อตามลำดับดังนี้ คือ แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.22$) หลักการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.21$) แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมเสรี ($\bar{x} = 4.18$) แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ($\bar{x} = 4.14$) แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมสร้างประสบการณ์ (กิจกรรมในวงกลม) ($\bar{x} = 4.14$) แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา ($\bar{x} = 4.10$) การให้ความรู้ผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.09$) แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ($\bar{x} = 4.08$) การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ.2540 ($\bar{x} = 4.06$) การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ($\bar{x} = 4.03$) บทบาทครูในการนำหลักสูตรก่อนประถมศึกษาไปใช้ ($\bar{x} = 4.02$) สาระสำคัญของหลักสูตรและคู่มือการสอนระดับก่อนประถมศึกษา พ.ศ.2540 ($\bar{x} = 3.98$) หลักการและรูปแบบการจัดตารางกิจกรรมประจำวัน ($\bar{x} = 3.84$)

2.3 ความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 4.16$) โดยมีความต้องการในแต่ละหัวข้อตามลำดับดังนี้ คือ การผลิตสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.21$) การเลือกและการใช้สื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.10$)

2.4 ความรู้ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการความรู้ด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 3.94$) โดยมีความต้องการในแต่ละหัวข้อตามลำดับดังนี้ คือ การประเมินโดยการทำแฟ้มสะสมผลงาน ($\bar{x} = 4.12$) หลักการประเมินได้ระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.03$) วิธีการและการใช้เครื่องมือในการประเมิน ($\bar{x} = 3.98$) การประเมินโดยการสังเกต ($\bar{x} = 3.89$) การประเมินการเติบโตของเด็ก ($\bar{x} = 3.86$) การประเมินโดยการสนทนา ($\bar{x} = 3.85$) และการประเมินโดยการสัมภาษณ์ ($\bar{x} = 3.84$)

2.5 ความรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการความรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 3.97$) โดยมีความต้องการในแต่ละหัวข้อตามลำดับดังนี้ คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ($\bar{x} = 4.04$) และการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ($\bar{x} = 3.90$)

2.6 ความรู้ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการความรู้ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 3.98$) โดยมีความต้องการในแต่ละหัวข้อตามลำดับดังนี้ คือ การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.23$) การจัดประสบการณ์ส่งเสริมลักษณะนิสัย ($\bar{x} = 4.13$) การจัดประสบการณ์ทางสิ่งแวดล้อมศึกษา ($\bar{x} = 4.10$) การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบใยแมงมุม ($\bar{x} = 4.05$) การจัดประสบการณ์ทางคณิตศาสตร์ ($\bar{x} = 4.04$) การจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 4.01$) การจัดประสบการณ์ทางภาษา ($\bar{x} = 3.97$) การจัดประสบการณ์ตามการสอนแบบโครงการ ($\bar{x} = 3.92$) การจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรไฮ-สโคป (High-scope) ($\bar{x} = 3.84$) การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ Story Line ($\bar{x} = 3.84$) การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ Holistic ($\bar{x} = 3.81$) และการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ Constructivism ($\bar{x} = 3.80$)

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากผลการศึกษาค้นคว่าดังสรุปข้างต้น คณะผู้วิจัยมีข้ออภิปรายโดยลำดับดังต่อไปนี้

1. ในส่วนของข้อมูลพื้นฐานของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า

1.1 ในด้านเกี่ยวกับเพศและอายุของครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 84.06 และเป็นเพศชายเพียงร้อยละ 15.94 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนเพศหญิงมีความสนใจในการสอนระดับก่อนประถมศึกษามากกว่าครูผู้สอนเพศชายและช่วงอายุของครูผู้สอนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.20 รองลงมา มีอายุระหว่าง 36-40 ปี (ร้อยละ 25.56) อายุระหว่าง 31-35 ปี (ร้อยละ 11.25) อายุระหว่าง 46-50 ปี (ร้อยละ 10.90) อายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 10.67) อายุระหว่าง 26-30 ปี (ร้อยละ 9.61) อายุระหว่าง 21-25 ปี (ร้อยละ 4.45) และอายุระหว่าง 15-20 ปี (ร้อยละ 0.35) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาค่อนข้างจะมีอายุอยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนปลายถึงวัยชรา มากกว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นหรือวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ห่างจากเด็กระดับก่อนประถมเป็นอย่างมาก จึงอาจส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้การสอนบ้างเนื่องจากความแตกต่างของอายุ

1.2 ในด้านเกี่ยวกับสถานภาพครอบครัว พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่สมรส มีครอบครัวแล้วร้อยละ 76.79

1.3 ในด้านเกี่ยวกับคุณวุฒิทางการศึกษาและสาขาวิชาเอก พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 87.57 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 10.20 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 2.00 และระดับปริญญาเอก ร้อยละ 0.23 ซึ่งถือได้ว่าครูส่วนใหญ่มีคุณวุฒิการศึกษาดีพอสมควร เมื่อพิจารณาดูสาขาวิชาเอกที่ครูผู้สอนจบการศึกษา พบว่ามีผู้ที่จบสาขาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย/การอนุบาลศึกษา ซึ่งเป็นสาขาวิชาเอกที่สอดคล้องตรงกับความต้องการของการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษามากที่สุด ซึ่งมีเพียงร้อยละ 19.22 ส่วนสาขาวิชาเอกที่มีความใกล้เคียงกัน คือ สาขาวิชาเอกการประถมศึกษา มีเพียงร้อยละ 24.9 นอกนั้นจบการศึกษาในสาขาวิชาเอกอื่น ๆ ได้แก่ สาขาสังคมศึกษา (ร้อยละ 9.61) ภาษาไทย (ร้อยละ 8.67) คหกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 5.86) การบริหารการศึกษา (ร้อยละ 5.39) เกษตรศาสตร์ (ร้อยละ 3.80) ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 2.46) วิทยาศาสตร์ทั่วไป (ร้อยละ 2.46) นาฏศิลป์ (ร้อยละ 2.34) พลศึกษา (ร้อยละ 2.11) ประวัติศาสตร์ (ร้อยละ 1.87) เทคโนโลยีทางการศึกษา (ร้อยละ 1.75) สุขศึกษา (ร้อยละ 1.52) คณิตศาสตร์ (ร้อยละ 1.40)

บรรณารักษศาสตร์ (ร้อยละ 1.17) อุตสาหกรรมศิลป์ (ร้อยละ 1.17) ศิลปศึกษา (ร้อยละ 1.05) จิตวิทยาการแนะแนว (ร้อยละ 0.93) ชีววิทยา (ร้อยละ 0.82) โภชนาการ (ร้อยละ 0.58) การจัดการทั่วไป (ร้อยละ 0.46) การบัญชี (ร้อยละ 0.23) และหัตถกรรม (ร้อยละ 0.23) จากข้อมูลสาขาวิชาเอกของครูผู้สอนจะสังเกตเห็นได้ว่า ครูผู้สอนอยู่ในระดับก่อนประถมศึกษาชั้นนั้นมีครูที่จบสาขาการศึกษาปฐมวัยจำนวนน้อยมาก และมีครูที่ไม่ได้จบในสาขาที่เกี่ยวข้องโดยตรงเป็นจำนวนมาก ซึ่งถือว่ามีค่าความจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากครูผู้สอนที่จบตรงสาขาจะมีความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษามากกว่าซึ่งมีผลทำให้การจัดการเรียนการสอนมีรูปแบบสอดคล้องกับหลักสูตรมากขึ้น

1.4 ในด้านเกี่ยวกับประสบการณ์การสอนของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์การสอนในเด็กนักเรียนอายุ 5 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.09 ในจำนวนดังกล่าวมีผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.02 มีประสบการณ์สอน 11-20 ปี ร้อยละ 10.78 มีประสบการณ์การสอน 21-30 ปี ร้อยละ 0.59 มีประสบการณ์การสอน 31-40 ปี ร้อยละ 0.59 และมีประสบการณ์การสอน 41-50 ปี ร้อยละ 0.11 สำหรับประสบการณ์การสอนเด็กนักเรียนอายุ 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.97 ในจำนวนดังกล่าวมีผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 1-10 ปี ร้อยละ 22.27 มีประสบการณ์การสอน 11-20 ปี ร้อยละ 2.23 และมีประสบการณ์การสอน 21-30 ปี ร้อยละ 0.47 สำหรับประสบการณ์การสอนเด็กนักเรียนอายุ 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.27 ในจำนวนดังกล่าวมีผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 1-10 ปี ร้อยละ 6.33 มีประสบการณ์การสอน 11-20 ปี ร้อยละ 0.59 และมีประสบการณ์การสอน 21-30 ปี ร้อยละ 0.35 สำหรับประสบการณ์สอนเด็กนักเรียนอายุต่ำกว่า 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.66 ในจำนวนดังกล่าวมีผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 1-10 ปี ร้อยละ 11.96 มีประสบการณ์การสอน 11-20 ปี ร้อยละ 0.47 และมีประสบการณ์การสอน 31-40 ปี ร้อยละ 0.23 จากข้อมูลประสบการณ์การสอนของครูผู้สอน จะเห็นได้ว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนเด็กนักเรียนระดับอายุต่ำกว่า 3 ปี, อายุ 3 ปี, อายุ 4 ปี และอายุ 5 ปี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนระหว่าง 1-10 ปี มากที่สุด ร้อยละ 83.59 ครูผู้ที่มีประสบการณ์ระหว่าง 11-20 ปี ร้อยละ 14.07 ครูผู้ที่มีประสบการณ์ระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 1.41 ครูผู้ที่มีประสบการณ์ 31-40 ปี ร้อยละ 0.82 ครูผู้ที่มีประสบการณ์ 41-50 ปี ร้อยละ 0.11

1.5 ในด้านเกี่ยวกับประสบการณ์การเข้ารับการอบรมของครูผู้สอน พบว่า ครูส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมมากที่สุดอยู่ระหว่าง 1-10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 83.00 สำหรับ ครูผู้เคยอบรมระหว่าง 10-20 ครั้ง ร้อยละ 0.35 และครูผู้เคยอบรมมากกว่า 20 ครั้ง ร้อยละ 1.40 จากข้อมูลดังกล่าวเมื่อพิจารณาประกอบกับช่วงอายุและประสบการณ์การสอนของครูผู้สอนถือว่าการเข้ารับการอบรมของครูผู้สอนยังน้อยเกินไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและการนำเทคนิคใหม่ ๆ สำหรับมาใช้สอน

2. ในส่วนของข้อมูลความต้องการความรู้ในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอน ระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออก พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความต้องการความรู้ ในทุกด้านสำหรับการสร้างเสริมสมรรถภาพอยู่ในระดับความต้องการมาก ซึ่งสามารถอธิบายสรุปได้ดังนี้

2.1 ในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ด้านปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการความรู้ด้านปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 4.04$) แต่จะมีความสนใจและความต้องการในแต่ละหัวข้อแตกต่างกันกล่าวคือ ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญอย่างมากตามลำดับหัวข้อดังนี้ คือ บทบาทของครูในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.28$) บทบาทครูในการส่งเสริมการเล่นของเด็ก ($\bar{x} = 4.18$) พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.15$) ธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.12$) ความต้องการและการตอบสนองความต้องการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.11$) พฤติกรรมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.08$) จากข้อมูลดังกล่าวจะสังเกตเห็นว่า ครูผู้สอนจะให้ความสำคัญกับหัวข้อที่เกี่ยวข้องโดยตรงระหว่างครูและเด็กระดับก่อนประถมศึกษา มากกว่าประเด็นอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาในสาขาการศึกษาปฐมวัย/การอนุบาลศึกษาหรือสาขาใกล้เคียงได้แก่ สาขาการประถมศึกษา จึงทำให้ขาดประสบการณ์ความรู้ความเข้าใจในประเด็นดังกล่าวจึงให้ความสำคัญไว้ในอันดับแรก สำหรับความต้องการให้หัวข้อ อิทธิพลด้านวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมเด็กซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 3.98$)

แนวคิดทางด้านทฤษฎีจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 3.79$) และปรัชญาการศึกษาที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 3.64$) ครูผู้สอนก็มีความสนใจและความต้องการมากแต่ให้ความสำคัญเป็นอันดับรองลงมาอาจเป็นสาเหตุมาจากครูผู้สอนเห็นว่า ประเด็นหัวข้อดังกล่าวนี้ยังเป็นเรื่องที่ไกลตัวเกินไปและบางเรื่องก็ยากที่จะทำความเข้าใจ

2.2 ในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรม พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 4.08$) และให้ความสำคัญมากอันดับต้นในหัวข้อต่อไปนี้คือ แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.22$) หลักการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.21$) แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมเสรี ($\bar{x} = 4.18$) แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ($\bar{x} = 4.14$) แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมสร้างประสบการณ์ (กิจกรรมในวงกลม) ($\bar{x} = 4.14$) แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา ($\bar{x} = 4.10$) การให้ความรู้ผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.09$) แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ($\bar{x} = 4.08$) การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ.2540 ($\bar{x} = 4.06$) จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะสังเกตเห็นว่า ครูผู้สอนให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในเรื่องที่เกี่ยวกับแนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนเห็นว่า การสอนโดยเน้นกิจกรรมจะมีความน่าสนใจสำหรับเด็กมากกว่าจึงมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับแนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมมาก ๆ เพื่อจะได้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป สำหรับหัวข้อที่ครูผู้สอนให้ความสำคัญเป็นอันดับรองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ($\bar{x} = 4.03$) บทบาทครูในการนำหลักสูตรก่อนประถมศึกษาไปใช้ ($\bar{x} = 4.02$) สาระสำคัญของหลักสูตรและคู่มือการสอนระดับก่อนประถมศึกษา พ.ศ.2540 ($\bar{x} = 3.98$) รวมทั้งหลักการและรูปแบบการจัดตารางกิจกรรมประจำวัน ($\bar{x} = 3.84$) ซึ่งครูผู้สอนอาจเห็นว่าเป็นเรื่องที่จะต้องทำความเข้าใจและต้องศึกษาอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมเพราะส่วนใหญ่ครูผู้สอนมักต้องการความรู้ที่เรียบเรียงไว้แล้ว ซึ่งจะง่ายต่อการนำไปใช้มากกว่าการพัฒนาขึ้นมาด้วยตนเอง ซึ่งจะต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรกว่าจะนำมาใช้ได้สอดคล้องและเหมาะสมกับหลักสูตรที่กำหนดไว้ให้

2.3 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอนพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 4.16$) และให้ความสำคัญไว้เป็นอันดับแรกคือ การผลิตสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.21$) อาจเป็นผลเนื่องมาจากครูผู้สอนส่วนใหญ่ขาดสื่อการเรียนการสอนเพราะโรงเรียนไม่มีทุนพอที่จะจัดหาสื่อการเรียนการสอนมาให้เพียงพอได้จึงมีความต้องการความรู้เป็นอย่างมากเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นใช้ได้เอง สำหรับหัวข้อการเลือกและการใช้สื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.10$) ครูผู้สอนให้ความสำคัญอันดับรอง

ลงไป เนื่องจากเหตุการณ์ขาดสื่อการเรียนการสอนดังกล่าวจึงทำให้ครูผู้สอนมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อมากกว่าการเลือกและใช้สื่อ

2.4 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรู้ด้านการวัดและประเมินผลพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการความรู้ด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 3.94$) โดยมีความต้องการเป็นอย่างมากและให้ความสำคัญไว้เป็นอันดับแรกคือ การประเมินโดยการทำแฟ้มสะสมผลงาน ($\bar{x} = 4.12$) แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินจากการทำแฟ้มสะสมงานมากเท่าที่ควรจึงแสดงความต้องการมากกว่าหัวข้ออื่น ๆ สำหรับหัวข้อ หลักการประเมินผลได้ระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{x} = 4.03$) วิธีการและการใช้เครื่องมือในการประเมิน ($\bar{x} = 3.98$) การประเมินโดยการสังเกต ($\bar{x} = 3.89$) การประเมินการเติบโตของเด็ก ($\bar{x} = 3.86$) การประเมินโดยการสนทนา ($\bar{x} = 3.85$) และการประเมินโดยการสัมภาษณ์ ($\bar{x} = 3.84$) ซึ่งครูผู้สอนให้ความสำคัญเป็นอันดับรองลงมาอาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันการประเมินจากการทำแฟ้มสะสมงานสามารถแสดงความสำเร็จของผู้เรียนได้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนกว่าเทคนิคการประเมินแบบอื่น ๆ ซึ่งมีความยากลำบากโดยเฉพาะการประเมินโดยการสัมภาษณ์ซึ่งอาจจะไม่มีความเหมาะสมกับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาเท่าไร

2.5 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการความรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 3.97$) โดยมีความต้องการและให้ความสำคัญไว้อันดับแรก คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ($\bar{x} = 4.04$) ซึ่งครูผู้สอนอาจเห็นว่าสภาพแวดล้อมในห้องเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของเด็กอย่างมีความสุขมากกว่าการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ($\bar{x} = 3.90$) อย่างไรก็ตามครูผู้สอนก็มีความต้องการความรู้ทั้ง 2 หัวข้อใกล้เคียงกัน

2.6 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรู้ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการความรู้ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 3.98$) โดยมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.23$) เป็นอันดับแรก อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนเห็นความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องเทคนิควิธีการสร้างเด็กให้มีความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยประสบการณ์เพื่อให้เด็กสามารถบรรลุผลได้ สำหรับหัวข้อที่ให้ความสำคัญรองลงมา คือ การจัดประสบการณ์ส่งเสริมลักษณะนิสัย ($\bar{x} = 4.13$) การจัดประสบการณ์ทางสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.10$) การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบใยแมงมุม ($\bar{x} = 4.05$) การจัดประสบการณ์ทางคณิตศาสตร์ ($\bar{x} = 4.04$) การจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 4.01$) ซึ่งการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้

ครูผู้สอนจำเป็นจะต้องมีประสบการณ์ในรายวิชาดังกล่าวเพราะมีฉะนั้นก็อาจทำให้ขาดความเข้าใจในการสอนวิชาเหล่านี้ได้ สำหรับความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์ทางภาษา ($\bar{x} = 3.97$) การจัดการประสบการณ์ตามการสนองแบบโครงการ ($\bar{x} = 3.92$) การจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรไฮ-สโคป (High-scope) ($\bar{x} = 3.84$) การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ Story Line ($\bar{x} = 3.84$) การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ Constructivism ($\bar{x} = 3.80$) จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะสังเกตเห็นว่า ครูผู้สอนมีความต้องการความรู้ในหัวข้อดังกล่าว โดยให้ความสำคัญไว้เป็นอันดับท้าย อาจเนื่องมาจากประสบการณ์ที่กล่าวมานั้น ครูผู้สอนยังไม่เคยมีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ จึงมีความต้องการและสนใจ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และเพื่อการทำวิจัยต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ครูระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการความรู้ในการสร้างเสริมสมรรถภาพในระดับความต้องการมากทุกด้าน กล่าวคือ ในด้านปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษา ด้านหลักสูตรและกิจกรรม ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน ซึ่งข้อมูลความต้องการในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับหน่วยงานและองค์กรที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการให้บริการวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพและสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโอกาสต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยต่อไป

จากผลการวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยต่อไปดังนี้

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในภาคเหนือ, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ต่อไป

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการการสร้างเสริมสมรรถภาพด้านอื่น ๆ เช่น ด้านทักษะ ด้านคุณลักษณะและด้านเจตคติ

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการการสร้างเสริมสมรรถภาพของ
ครูระดับก่อนประถมศึกษาที่สังกัดหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

2.4 ควรทำการวิจัยติดตามประเมินผลสมรรถภาพครูที่สอดคล้องกับ
หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ.2540 ต่อไป

บรรณานุกรม

การฝึกหัดครู, กรม. คุณลักษณะของครูที่ดี. กรุงเทพฯ ฯ : กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2516.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539.

..... พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ ฯ : ครูสภา, 2542 : 15.

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. เอกสารการศึกษาเอกชน ฉบับคู่มือปฏิบัติงาน โรงเรียนราษฎร์. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2523.

..... "หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา".
ในเอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา, กรุงเทพฯ ฯ : ครูสภา, 2542.

..... เอกสารคู่มือสำหรับอบรมครูโรงเรียนเอกชน ระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : ครูสภา, 2542.

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. เอกสารหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา ปฐมวัย หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2541. ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2541.

ครูสภา. จรรยาบรรณวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ครูสภา, 2533.

งานนิจ วิทย์บำรุง. สภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา. ปริญญาานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.

จารุณี บุญคง. ความต้องการในการนิเทศการสอนในชั้นเด็กเล็กของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 7. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

เจลิยว บริรักษ์ดี และคณะ. ลักษณะของครูที่ดี. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ตำราวจ, 2520.

ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา. "แนวโน้มการจัดการฝึกหัดครู. วารสารครูปริทัศน์," 1 : 12 ; พฤษภาคม 2519.

ชุตินา ลวสุตานันท์. การศึกษาสมรรถภาพครูอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

น้อมฤดี จงพยุหะ และคณะ. คู่มือการศึกษาวิชาพัฒนาการเด็ก. กรุงเทพฯ ฯ : ศึกษาสัมพันธ์, 2518.

นิพนธ์ ไทยพานิช. "เทคนิคการฝึกอบรมครูประจำการ". ใน เทคนิคการนิเทศการศึกษา.

กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

บุญเยี่ยม จิตรคอน. คู่มือครูเด็กวัยก่อนเกณฑ์บังคับ. กรุงเทพฯ ฯ : สามเจริญพานิช, 2520.

เบญจา แสงมลิ. "การอนุบาลและประวัติการฝึกหัดครูอนุบาลในประเทศไทย", ใน เอกสารการนิเทศศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2516.

เบญจา แสงมลิ, สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และละออง ชูติกร. วิชาอนุบาลและเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ ฯ : คุรุสภา, 2516.

ประโยชน์ จันทร์โชติ. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

พิชัย ปานยิ้ม. การปฏิบัติงานและปัญหาการนิเทศระดับก่อนประถมศึกษา. ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2532.

มานพ ภาษิตวิไลธรรม. สมรรถภาพของครูประถมศึกษาที่สังคมต้องการในจังหวัดสกลนครและนครพนม. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.

เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537. ฝ่ายวิจัย กองวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ ฯ, 2539.

วันดี วุฒิโกศ. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนของครูใหญ่ ครูและผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ คม. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.

ศรีสมร พุ่มสะอาด. การศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540 (อายุ 3-6 ปี). กรุงเทพฯ ฯ : คุรุสภา, 2540.

..... หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540. กรุงเทพฯ ฯ : คุรุสภา, 2540.

ส้ามัญศึกษา, กรม. การสอนชั้นอนุบาล. กรุงเทพฯ ฯ : คุรุสภา, 2517.

- Armstrong, H.R, Performance Evaluation. *The National Elementary Principle*, 5 (February 1973) : 51-53.
- Carter V. Good, Dictionary of Education. New York : Mc. Graw-Hill Book Co., 1973.
- Grush, J.E. and Costin, F. The Student as Consumer of Teaching Process. *American Educational Research Journal*. 12 (Winter 1975) : 64-66
- Hall, G.E., and Jenes, H.L. *Competencies Based Education ; A Process for the Improvement of Education*. Engle Cliffs, N.J. : Prentice – Hall, 1976.
- Hamilton, D. Phyllis. *Competency-Based Teacher Education*. Mento Park, Calif. : Pacific Coast Publishers, 1973.
- Howsam, Robert B, et al., *Educating a Profession*. American Association of Colleges for Teacher Education, Washington, D.C., 1976, P.65.
- Huberman M. and T.M. Stnnett. Teacher Education and The New Profession of the Teaching. California : Me Cutchion Publishing Coporation ; 1973.
- Janmes E. Weigand, Implementing Teacher Competencies. New Jersey : Prentice-Hall, 1977.
- Josephin C. Foster and Neith E. Headley. Education in the Kindergarten. New York : American Book Company, 1950.
- Lawrence, Gordom, "Patterns of Effective In-Service Education. Principal Investigators : Department of Education, Tallahassess. Florida, December, 1974.
- Mabel Louise Culkin. Teaching the Youngest. New York : The Macmillam Company, 1949.
- Rodd, Jillian. The Selection and Preparation of Early Childhood Teachers : Perceptions of Employers and Teachers. *Early-Child-Development-and-Care* ; v130 p 99-110 Mar 1997.
- Ryans, D.G. Characteristice of Teachers. Washington D.C. : American Council on Education, 1970.
- Spodex, Bernard. The Professional Development of Early Childhood Teachers. *Early-Child-Development-and Care* ; v 115 p 115-24 Jan 1996.

- Verner, Z. and Others, Competencies-Based Teacher Education. Texan : University of Houston, 1971.
- Weigand, J.E. Development of Teacher Competencies. Engle wood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1977.
- Wiles, Jon and Bondi, Joseph, Supervision : A Guide to Practice. Columbus, Ohio, : Charles E. Merrill Publishing Company, 1980.
- Will – Stegeman. Living in The Kindergarten. New York : Follett Publish Company, 1957.
- William Clark Trow. Psychology in Teaching and Learning. New Delhi : Eurasia Publishing House Ltd ; 1970.

ภาคผนวก

ที่ ทม 2007.09/021

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

1 พฤษภาคม 2542

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยคณะผู้วิจัย สังกัดภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้จัดทำวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการการสร้างเสริมสมรรถภาพครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ในภาคตะวันออก เพื่อต้องการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการสร้างเสริมสมรรถภาพครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน สำหรับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่อไป ในการนี้ขอความอนุเคราะห์ให้ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาตอบแบบสอบถามดังกล่าวข้างต้น และโปรดนำแบบสอบถามที่ตอบแล้วส่งคืนมายังคณะผู้วิจัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และดำเนินการต่อไปด้วย คณะผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์

อาจารย์สุทธภา ชาติประดิษฐ์

อาจารย์อติลา เพ็ชรรัตน์

อาจารย์สุชาติ ศรีโสภารณ์

คณะผู้วิจัย

โทร. (038) 745900 ต่อ 2071

โทรสาร (038) 391043

ที่ ทม 2007.09/

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

1 พฤษภาคม 2542

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน อาจารย์ผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ด้วยคณะผู้วิจัย สังกัดภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้จัดทำวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการการสร้างเสริมสมรรถภาพครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ในภาคตะวันออก เพื่อต้องการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการสร้างเสริมสมรรถภาพ ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน สำหรับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่อไป ในการนี้ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตอบแบบสอบถาม ดังกล่าวข้างต้น และโปรดนำแบบสอบถามที่ตอบแล้วส่งคืนมายังคณะผู้วิจัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามดังกล่าวด้วย คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

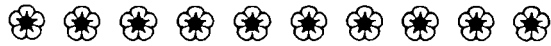
ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์
อาจารย์สุทธภา ไชติประดิษฐ์
อาจารย์อลิสรา เพ็ชรรัตน์
อาจารย์สุชาติ ศรีโสภากรณ์
คณะผู้วิจัย

โทร: (038) 745900 ต่อ 2071

โทรสาร (038) 391043

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาความต้องการการสร้างเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอน
ระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออก

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อต้องการทราบปัญหาและความต้องการ
การสร้างเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในภาคตะวันออก
ซึ่งทางคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จะนำข้อมูลที่ได้มากำหนดแนวทาง
ในการให้บริการทางวิชาการ และฝึกอบรมครูประจำการในโอกาสต่อไป

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านอย่างสูง สำหรับความร่วมมือในการตอบคำถาม
ครั้งนี้ และจะเก็บข้อมูลของท่านไว้เป็นความลับ

คณะผู้วิจัย

ตอนที่ 1

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. อายุ

 15 – 20 ปี 21 – 25 ปี 26 – 30 ปี 31 – 35 ปี 36 – 40 ปี 41 – 45 ปี 46 – 50 ปี 51 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพของครอบครัว

 โสด สมรส

4. วุฒิทางการศึกษา

 ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

5. สาขาวิชาเอก

 สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา / การอนุบาลศึกษา สาขาอื่น ๆ (โปรดระบุ)

6. ประสบการณ์ในการสอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

 อายุต่ำกว่า 3 ปี เป็นเวลาปี.....เดือน อายุต่ำกว่า 4 ปี เป็นเวลาปี.....เดือน อายุต่ำกว่า 5 ปี เป็นเวลาปี.....เดือน อายุต่ำกว่า 6 ปี เป็นเวลาปี.....เดือน

ช่องนี้สำหรับผู้วิจัย

1

2

3

4

5

6

ช่องนี้สำหรับผู้วิจัย

7. ประสบการณ์ที่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียน
การสอนระดับก่อนประถมศึกษา

เคยได้รับการอบรม.....ครั้ง

(โปรดระบุหัวข้อเรื่อง)

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

ไม่เคยได้รับการอบรมมาก่อน

7

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความต้องการในการสร้างเสริมสมรรถภาพครูระดับ
ก่อนประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความต้องการของท่าน
มากที่สุด

ความรู้ในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครู ระดับก่อนประถมศึกษา	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
ความรู้ด้านปรัชญาและแนวคิดในการจัดการศึกษา					
1. ปรัชญาการศึกษาที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา.....
2. แนวคิดทางด้านทฤษฎีจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง.....
3. ธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา..
4. พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญาของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา.....
5. พฤติกรรมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา.....
6. ความต้องการและการตอบสนองความต้องการ ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา.....
7. บทบาทของครูในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ระดับก่อนประถมศึกษา.....
8. บทบาทของครูในการส่งเสริมการเล่นของเด็ก.....
9. อิทธิพลด้านวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมเด็ก ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา.....

ความรู้ในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครู ระดับก่อนประถมศึกษา	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
ความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรม					
10. สาระสำคัญของหลักสูตรและคู่มือการสอนระดับก่อน ก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540.....
11. การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับวัย ความแตกต่าง ระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา.....
12. หลักการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา..
13. แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมเสรี.....
14. แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์.....
15. แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ.....
16. แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (กิจกรรมในวงกลม).....
17. แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง.....
18. แนวทางและเทคนิคการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา.....
19. หลักการและรูปแบบการจัดตารางกิจกรรมประจำวัน.....
20. การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตร ก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540.....
21. บทบาทครูในการนำหลักสูตรก่อนประถมศึกษาไปใช้....
22. การให้ความรู้ผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ระดับก่อนประถมศึกษา.....

ความรู้ในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครู ระดับก่อนประถมศึกษา	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
ความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอน					
23. การเลือกและการใช้สื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กระดับ ก่อนประถมศึกษา.....
24. การผลิตสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กระดับก่อน ประถมศึกษา.....
ความรู้ด้านการวัดและประเมินผล					
25. หลักการประเมินเด็กระดับก่อนประถมศึกษา.....
26. วิธีการและการใช้เครื่องมือในการประเมิน.....
27. การประเมิน โดยการสังเกต.....
28. การประเมิน โดยการสนทนา.....
29. การประเมิน โดยการสัมภาษณ์.....
30. การประเมิน โดยการทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio).....
31. การประเมินการเติบโตของเด็ก.....
ความรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อม					
32. การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน.....
33. การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน.....

ความรู้ในการสร้างเสริมสมรรถภาพของครู ระดับก่อนประถมศึกษา	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
ความรู้ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน					
34. การจัดประสบการณ์ทางภาษา (Whole Language Approach).....
35. การจัดประสบการณ์ทางคณิตศาสตร์.....
36. การจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์.....
37. การจัดประสบการณ์ทางสิ่งแวดล้อมศึกษา.....
38. การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์.....
39. การจัดประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัย (จิตพิสัย)....
40. การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบใยแมงมุม (Web Curriculum).....
41. การจัดประสบการณ์ตามการสอนแบบโครงการ (Project Approach).....
42. การจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรไฮ / สโคป (High – scope).....
43. การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ Constructivism.....
44. การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ Holistic.....
45. การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ Story Line.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....